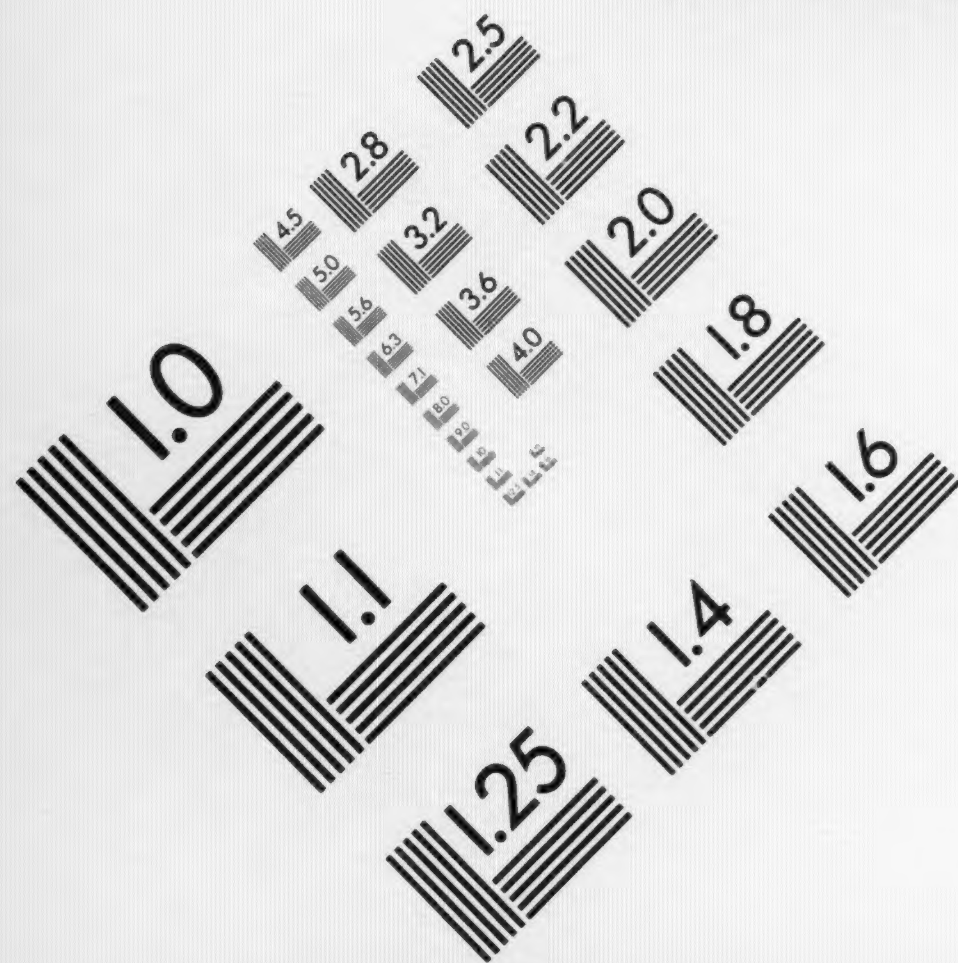
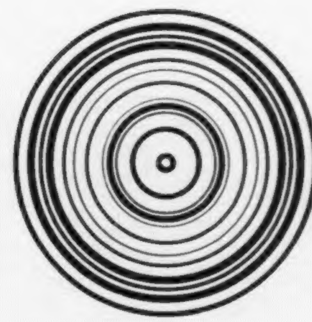
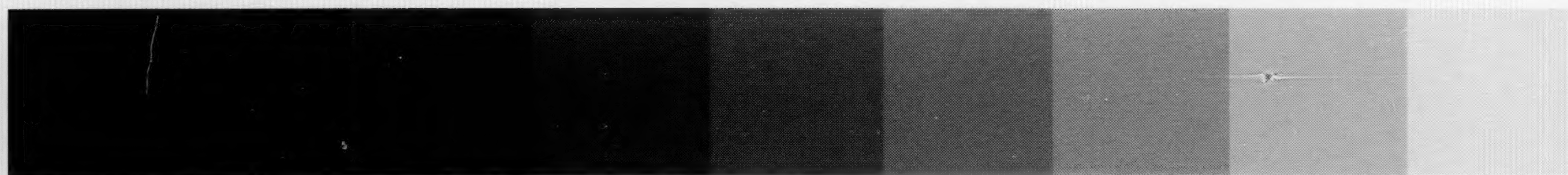
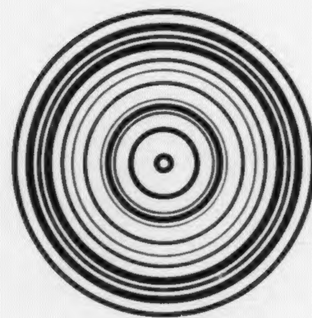
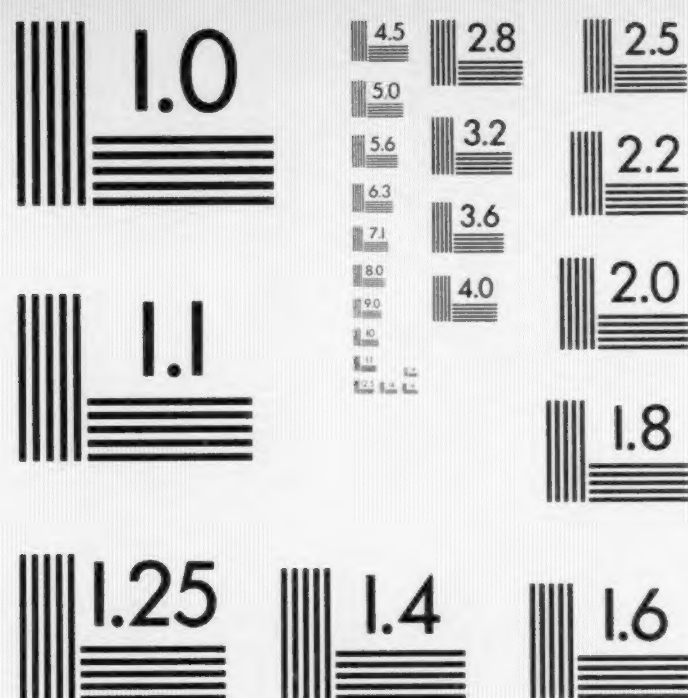
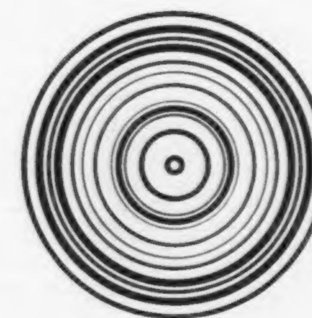
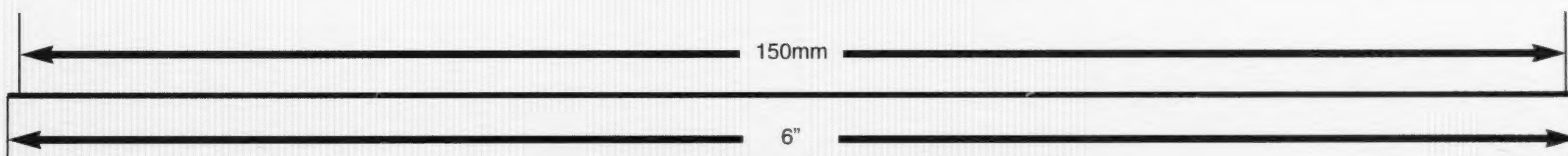
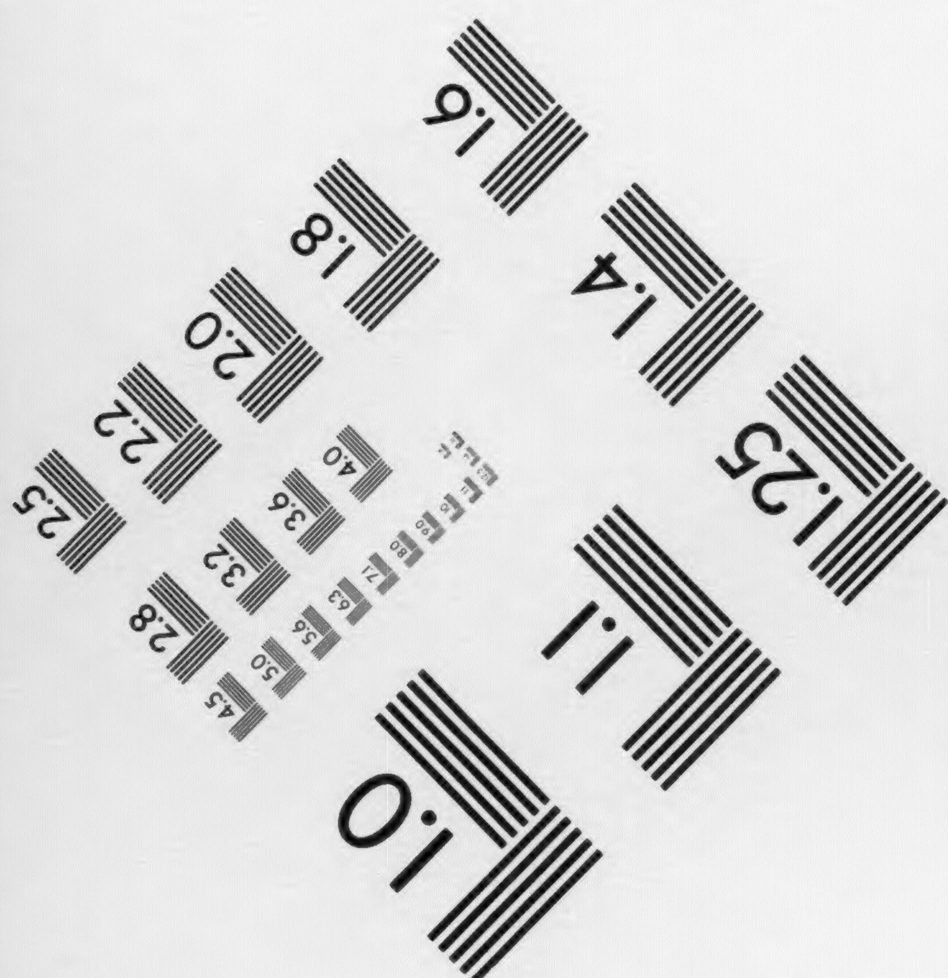
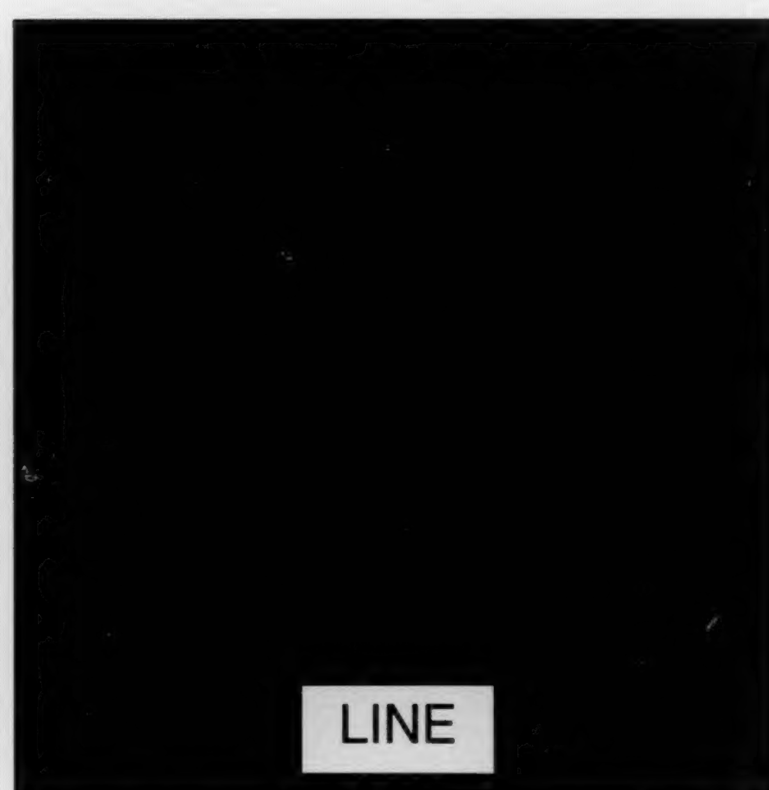
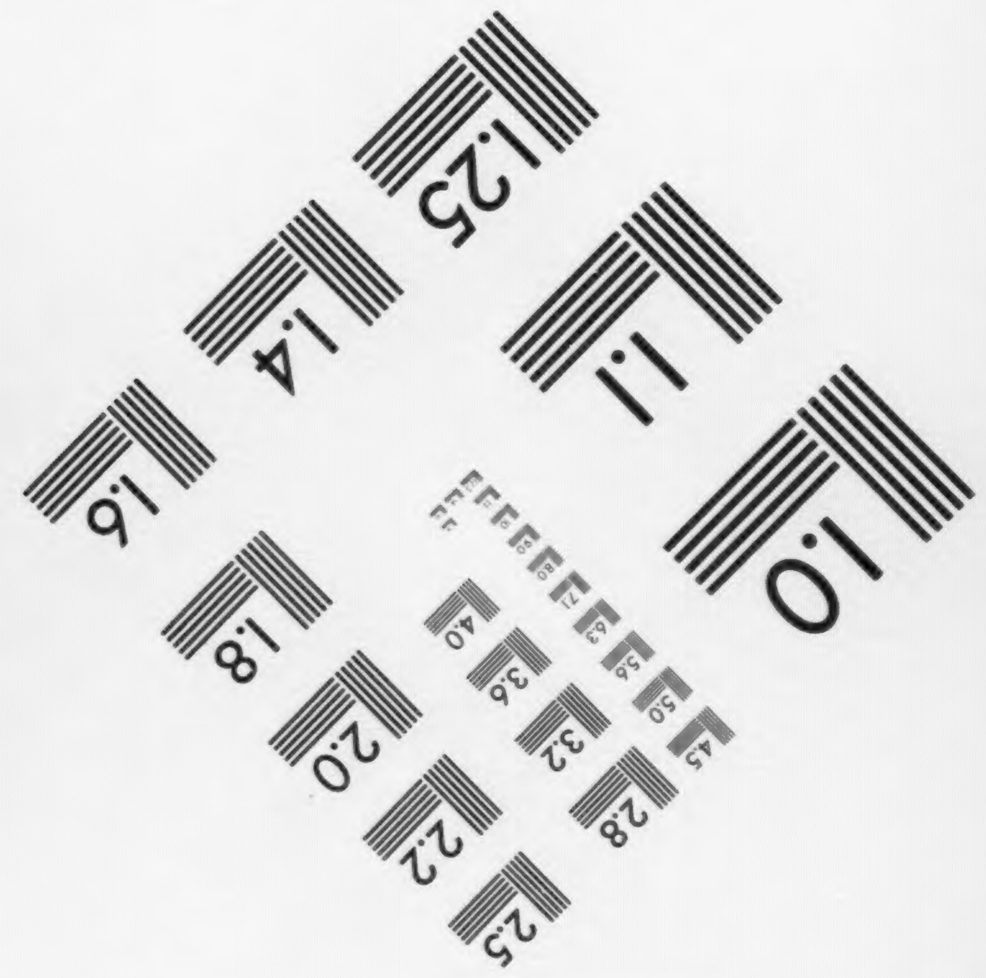
START

CONTROL TEST TARGET
for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.
It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.
Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

A-2289 CAT 800 7403 Rev. 2/00 @ Eastman Kodak Company, 2000 Printed in U.S.A.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT IMAGING

YIDDISH DRAMA

PRESERVATION PROJECT

Pinski, David.
Ayzik Sheftel: arbayter drama in 3 akten.
Nyu York, 1907.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET

YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2004-18805

Pinski, David, 1872-1959.
Ayzik Sheftel : arbayter drama in 3 akten / fun David Pinski.
Nyu York : A.M. Yevalenko, 1907.
Varying form of title: Isaac Scheftel.
81 p. ; 19 cm. Internatsyonale bibliothek

1. Yiddish drama.--lcsh
I. United States-New York-New York

ID: NXYH00-B6088
CALL #: 106175

CC: 9114 DCF: [HBR]

Reduction ratio X 10.0

דיא אינטערנאַציאָנאַלע ביבליאָטהעק

אייזיק שעפּטעל

ארבּייטער דראַמאַ אין 3 אַקטען

פון

דוד פּינסקי

ארויסגעגעבען פון
א. מ. יעוואַלענקאָ
ניו יאָרק

פערזאָנען:

אייזיק שעפּטעל, אַ שמוקלער.
ביילע, זיין פרוי.
גישינקע,
עליִנקע, } זייערע קינדער.
פיניע, אייזיק׳ס פאָטער, אַ משגענער.
נאָטע גאָלדין, אייזיק׳ס בעל הבית.
מיכעל דער אַלטער,
בערע דער רויטער,
זעליג קאָמעדיאַנט,
לייוויק,
סענדער,
היליע,
יאָשקע, } גאָלדינ׳ס אַרבייטער.
טעמע,
מלכה, } אַרבייטערקעס ביי גאָלדינען.
ציפּע,
דאָבע, } אייזיק׳ס שכנות.
געליע, ציפּעס טאָכטער.
הינדע,
סאָסיע, } דאָבעס טעכטער.
וויכנע די קרעמערין.

די בעגעבענהייט קומט פאָר אין אַ גרויסער שטאָדט אין דער „טשערטא אסעדלאסטי“ אין דעם אָנהעב פון די נײַנציגער יאָהרען פון דעם נײַנצעהנטען יאָהרהונדערט.

ערשטער אַקט.

אייזיק שעפּטעל׳ס קעלער־וואָהנונג. רעכטס ביי דער וואַנד צוויי הילצערנע בעטען, איינס הינטער דעם אַנדערן, בעדעקט מיט שמאַטעס, די ציכלעך אויף די קיסען זיינען קויט־שוואַרץ און מיט גרויסע שמוציגעלע קינדער־פלעקען. פאָרנט אין מיטען צימער דער קליינער פיערפיסיגער טיש, אָהן אַ טישטוך, מיט דריי שטולען אַרום איהם. די רויטע פאַרב, מיט וועלכער דער טיש מיט די שטולען זיינען אַ מאָל בעפאַרבט געוועזען, האָבען אַנגענומען אַ שמוציג־גרוי אויסזעהן מיט מעהר אָדער וועניגער רויטע פלעקען. דער שטול לינקס איז אָהן אַ ווענטעל. פאָרנט ביי דער לינקער וואַנד אַ קליינע קאַמאָד, אויף וועלכער עס געפינען זיך אַ קליינער שפּיעגעל, דריי מעשענע לייכטער און אַ ברוין געוואָרענער שוואַרצער קאַפּעליוש; הינטער דער קאַמאָד אַ שטול, מעהר אַרויסגערוקט צום מיטען צימער. דערביי די טיר פון ציפעס צימער. הינטען, נאָך דער טיר, דער גרויסער אויווען מיט זיין לאָך צו דער רעכטער וואַנד. צווישען דעם אויווען און דער לינקער וואַנד איז אַ געלעגער פון ברעטער, אויף וועלכען עס געפינט זיך דער אַלטער פּיניע. אין מיטען פון דער הינטערוואַנד די טיר, וועלכע פיהרט צום פאָרהויז און אין דאָבעס צימער, פונקט ענטקעגען איהר איז די גאַסטיר. צווישען דעם אויווען און דער טיר שטעהט אַ לאַנג, שמאָל קיכענבייַנקעל. אונטער דער באַנק איין עמער, אויף איהר אַ פּאָר טעפּלעך, איבער איהר פּאָליצעס מיט א קופּערנער פאַן, אַ לאָקשענברעט און טעפּלעך, צווישען איהר און דעם אויווען ווילקעס, אַ לאָפּעטע, אַ גראָבאייזען, א בעזים. רעכטס פון דער טיר אַ געלער גלעזער־שראַנק, אויבען אַ ביסעל העלער, ווייל אונטען איז ער בעדעקט מיט שמוץ. אַ שטיקעל גלאָז אין דעם אויבערסטען ווינקעל פון דער שראַנקטיר צויגט, אַז אַ מאָל איז אין דער אויבערסטער העלפט געוועזען אַ גאַנצע שויב; יעצט איז דאָס לאָך פערקלעבט פון אינוועניג מיט אַ גרויסען בלויען בויגען פּאַפּיער, פון וועלכען די פאַרב האָט אַ ביסעל

אבגעבליאקעט. צווישען דעם שראנק און דער רעכטער וואנד, צוקאפענס איבער דעם הינטערסטען בעט, הייגען קליידער, פערדעקט מיט א גרויען פאר שמוץ און אין א סך ערטער צופאלענעם ליילעך. נעבען דעם הינטערסטען בעט שטעהט יעצט דאס וויעגעל. — אין צימער הערשט דאס האלב־דונקעל, ווי אין יעדעם קעלערצימער, פון וועלכען די פענסטער ליעגען אונטער דעם ברוק פון דער גאס. די שויבען זיינען גרוי, בעדעקט מיט שמוץ, און נור אן דעם העלען, אין גרין איבערגעהענדען שיין אויף די פענסטער דערקענט מען, אז דרויסען שיינט די ליעבע זון. די געווייסטע וואנד זיינען שווארץ, פעררויכערט, מיט פלעקען פון שימעל און פייכטקייט. וואו נישט וואו קוקט ארויס א העלער פלעק, ווי דאס טרויעריגע אויג פון איין אייבאויגיגען, און פערגרעסערט נאך דעם אומעט. שווארץ און פעררויכערט איז אויך די סטעליע, פון וועלכער עס פאלט אב די שטוקאטורקע. און די פארלאגע קאן מען נישט דערקענען, פון וואס זי איז געמאכט געווארען: צו איז זי פון ברעטער צוזאמענגעשלאגען, אדער פון ציעגעל אויסגעלעגט, אדער איז עס די שווארצע, קאלטע מוטער ערד. אין צימער הערשט ניט אזוי די ארימקייט, וועלכע וואלט זיך נאך לאזען פערדעקען, ווי דער עיקר די אבגעלאזענקייט, די נאכלעסיגקייט, די מידע פערצווייפלונג און די פערצווייפעלטע פערורעבטהיום.

א י י ז י ק ש ע פ ט ע ל זיצט ביים טיש און שניידט מיט א מעסער א שטיקעל האלץ. א יונגער מאן פון א יאהר דרייסיג, דאר און מאגער, מיט איינגעצויגענע באקען אונטער א געדיכטען בלאנדען בערדעל. די בלייבע, דינע ליפען האלט ער איינגעפרעסט, און אפט בייסט ער די אונטערסטע אדער די אויבערסטע ליפ, ארייננכאפענדיג בשעת מעשה דאס האר פון די קליינע וואנצען. די אויגען טיעף איינגעפאלען אונטער געדיכטע און לאנגע ברעמען; זיין בליק איז פערקלערט, שארף, טיעף, בעלויכטען פון אן איבוועניגסטען פייער. ער טראגט אויף זיך איין אין די ארבעל און אין די פאלעס צוריסען רעקעל, וואס איז צוגעשפיעליעט אויף דעם אונטערסטען קנאפ, ווייל די איבריגע פעהלען. דאס העמד, וואס קוקט ארויס פון אונטער דעם אויבען אבגעקנעפטען רעקעל און פון די לעכער אין די ארבעל, איז שמוציג און אויף דער ברוסט אפען, אזוי אז

עס זעהט זיך ארויס זיין מיט האר בעוואקסענע, איינגעפאלענע ברוסט. די גרויע הויזען זיינען אין די קני פערלאטעט מיט שטיקלעך פון א פיעל העלערער מאטעריע, און די לאטעס קוקען אויס ווי פענסטער; אונטען זיינען זיי אויסגעריבען און צוריסען. זיינע שטיעפעל זיינען געל און ברוין, מיט צוקרימטע אבזאצען און געלעכערטע פארעשוועס. דער נישט פערקעמטער, געדיכט בעוואקסענער דונקעלבלאנדער קאפ איז אבגעדעקט. — אויפ'ן טיש פאר איהם אלערליי רעדעלעך, גלייך צוגעשניטענע העלצלעך, א לאנגער און ברייטער פוס פון א מאשינקע, אין וועלכען עס איז אריינגעשטעקט א לאנג קיילעכדיג שטעקעל מיט לעכעלעך פון איין זייט און צוגעמאכט געווארען א ראד פון דער אנדער זייט. צווישען דעם ראד און דעם שטעקעל איין אקס, אויך מיט לעכעלעך. ווייטער געפינט זיך אויפ'ן טיש א צירקעל, א קליין זעגעל, א לאד־בויערער, שטיקלעך גלאז, פאדים א. ז. וו.

ב י י ל י ע זיצט אויף דעם פארדערסטען בעט מיט עלינקען, א קינד פון א יאהר אנדערטהאלבען, אויפ'ן ארם און גיט איהם די ברוסט. זי איז אין איינע יאהרען מיט אייזיק'ן, מאגער, מיט א פלאכער ברוסט, קויטיג, אויפ'ן געזיכט נעבען די אויערן ליעגען רצועות פון נישט אבגעוואשענעם שמוץ. דאס ציצענע קלייד און קאפטע זיינען צוריסען און צופליקט און בעדעקט מיט לאטעס. אויפ'ן קאפ א בונט טיכעל פון נישט צו דערקענענדע פארבען, וואס ליעגט קרום און פון אונטער וועלכען עס שפארט ארויס איבער דער שטערן א פוק קאשטאניענפארביג האר. איהרע שיך זיינען שוין אויך לאנג נישט געפוצט געווארען. דאס קינד אויף איהר ארם טראגט א לאנג העמד פון א גרעסערן קינד.

פ י נ י ע זיצט אויף דעם ברעטערגעלעגער צווישען אויזווען און קוקט אין דער ווייטענס מיט משגענע אויגען. זיין שווארץ־גרויליך בערדעל ארום זיין געלען געזיכט איז אויסגעקראכען און שיטער, ווי אויך דאס האר אויפ'ן קאפ, אויף וועלכען ער טראגט איין אלט, אויבען פעט געווארען און אין א סך ערטער צוריסען היטעל. אויף דעם הוילען

ליִיב אַ וואַטען קאַפּטעל, פון וועלכען דער אויבערשלאַג איז בטעט אין גאַנצען צופּאַלען; איבער דעם קאַפּטעל אַ לאַנגער אַלטער צופּאַלענער שוואַרצער מאַנטעל. ווען דער מאַנטעל איז אָפען, זעהט מען אַראָבהיינגען דיקע ציצית פון אַ שטאַרק צוריסענעם לאַנגען ארבע כנפות און אַ „סימן“ פון הויזען.

ביים הינטערסטען בעט נעבען שראַנק שטעהט ג י ש י נ ק ע, אַ מיידעלע פון אַ יאָהר פיער, און שפּיעלט זיך מיט איהר קוקלע — אַ שטעקעל, איינגעוויקעלט אין אַ שמאַטע. זי איז נישט געקעמט און ווי אַלע אין צימער שמוציג. מאגער, הויט און ביינער, אָבגעריסען און 'בארפוס. זי רעדט פאַר זיך מיט איהר קוקלע: „אנטון... ניט וויינען... שלאָגען... עסען...“

ביים אויווען שטעהט ד אָ ב ע, אַ קורצע, אַלטע, איינגעקאָרטשעטע אידענע פון אַ יאָהר 55 אין אַ ליאַמקע און ציעפּיק אויפ'ן געגאָלטען קאָפּף; זי שטעלט צו איהר טעפּעל.

עס איז אַרום האַלבען טאָג. אין צימער איז שטיל. מען הערט נור אייזיק'ס שווער שניידען מיט דעם מעסער, גישינקעס אונטערברומען און דאָבעס אַרומשאַרען מיט דער ווילקע אין אויווען. פון ציפּעס צימער הערט זיך צייטענווייז דאָס שטאַרקע קלאַפּען פון אַ זאַקענמאַשינע.

א י י ז י ק הערט אויף צו שניידען, בעטראַכט דאָס העלצעל, וואָס ער האָט געשניטען, און דאַן די רעדעלעך, וועלכע ליעגען פאַר איהם אויפ'ן טיש, און קנייטשט די שטערן, בייסענדיג די אויבערסטע ליפּ.

ב י י ל י ע העבט אויף איהם אויף אַ פרעגענדיגען בליק. — די זאַקענמאַשינע הערט אויף אַ ווײַלע צו קלאַפּען.

פּ י נ י ע העבט זיך לאַנגזאַם אויף, וויקעלט זיך איין אין דעם מאַנטעל, בלייבט שטעהן נעבען ציפּעס טיר און בעטראַכט זי; דאַן געהט ער צום טיש, קוקט אויף אייזיק'ס אַרבייט, מאַכט עטליכע שריט צום הינטערגרונד, קוקט אַ ווײַלע אויף גישינקען, פערקערט זיך ווידער צום אויווען און בלייבט שטעהן מיט'ן געזיכט צו זיין געלעגער, אַראָבגעלאָזענערהייט די אויגען. ביסלעכווייס העבט ער אויף זיין בליק, שטעלט איהם אָן אין דער ווייטענס און מיט אַ קול ווי פון אַ קבר, לאַנגזאַם דרעהענדיג זיך, העבט ער אָן צו ציעהען: דער הימ—מ—מעל—ל איז

— —ז גע—שטאָרבען, די עררדר איז געשטאָרבען, גאָט—ט איזזז גע—שטאָרבען, אַלץ איזזז גע—שטאָרר—בען. אַללץ — — —

בלייבט שטעהן און לאָזט אַראָב דעם קאָפּף.

ד אָ ב ע שטעלט אַוועק די ווילקע, מאַכט צו דעם אויווען און בורציעט. עס וויל גאָר ניט קאָכען. מסתמא זעהר גוט געהייצט.

ב י י ל י ע מאַכט בעליידיגט מיט'ן קאָפּף. שטענדיג איז איהר קנאַפּ געהייצט.

ד אָ ב ע אַרויסגעהענדיג. דער וואַרמעס מוז שטענדיג אַרויסקומען ביי דער נאַכט.

ב י י ל י ע קוקט איהר בייז נאָך און שפּייט אויס מיט האַרץ. אַלטע מכשפה!

פּ י נ י ע דרעהט זיך. טויטטט. גע—שטאָרבען. גע—שטאָרבען. געשטאָרבען. טויטטט. אַללץ...

ב י י ל י ע בייז. הערט שוין אויף צו דרעהען זיך. עס דרעהט זיך שוין מיר אַזוי אויך גאַנץ גענוג אין קאָפּ און אין האַרצען און אין אַלע גערערים.

פּ י נ י ע בלייבט שטעהן מיט איין אָפּענעם מויל, מיט'ן רוקען צו ביילִיען, נור דעם קאָפּף דרעהט ער אויס לינקס אין איהר זייט און הערט זיך צו. ווען זי ענדיגט, דרעהט ער צוריק אויס דעם קאָפּף, לאָזט אַראָב דעם בליק צו דער פּאַדלאָגע און געהט לאַנגזאַם צו זיין אָרט צווישען אויווען, וואו ער זעצט זיך אַוועק, ווי פריער.

שווייגען.

א י י ז י ק, פערטיעפט אין זיין אַרבייט, שטיל פאַר זיך. אָט אַ דאָ אַ פעהלט מיר. — אז אָט אַ דאָ אַ וואָלט...

ב י י ל י ע גיפטיג... דאָס וויפיעלטע מאָל הער איך שוין: „אָט אַ דאָ אַ, אָט אַ דאָ אַ!“ — און עס איז נאָך אַלץ קיין סוף ניטאָ.

א י י ז י ק קנייטשט אָן אַ ביסעל די שטערן, די רעכטע האַנד אויף זיין אַרבייט, די לינקע צוזאַמענגעדריקט אין אַ קולאַק אויף דער שטערן.

ב י י ל י ע. גאָר נישט, געמאַכט זיך אַ יום טוב און געהט

נישט דריי טעג אין ווערקשטאַט! מאַשינעס ווילט זיך איהם אויס־טראַכטען! די גרויסע פּרנסות, וואָס מען האָט דאָ פון זיינע מאַשינעס. גאָלדינקען רייך מאַכען!

א י י ז י ק קוקט אויף ביילעען פון אונטער דער לינקער האַנד, ווי ער וואָלט וועלען וויסען, וואָס רעדט זי אַזוינס.

ב י י ל י ע. גאָר נישט, דריי טעג! און איך ווייס הייסט עס שוין, אַז ער איז פאַרטיג.

א י י ז י ק. אַז דו וועסט אַזוי שטענדיג רעדען, וועל איך געוויס נישט פאַרטיג ווערען.

ב י י ל י ע. איך שטער דיר נור, איך...

א י י ז י ק נעמט זיך פלוצלונג צו דער אַרבייט מיט האַסט.

ב י י ל י ע וואַרפט אויף איהם אַ בליק פול גיפט און דרעהט אַוועק דעם קאָפּף צו דער וואַנד. עלינקע הערט אויף צו זויגען. זי מאַכט צו דעם בוזים און לאָזט אַראָב דאָס קינד אויפ'ן שויס.

פ י נ י ע, ווען עס ווערט שטיל, העבט ווידער אָן לאַנג צו ציעהען. טויטטט. גע—שטאַרבען. וויסט. אויס...

ב י י ל י ע. איהר זאָלט זיצען שטיל, זאָלט איהר זיצען!

פ י נ י ע בלייבט זיצען מיט איין אָפענעם מויל, ביסלעכווייס צומאַכענדיג עס.

שווייגען.

א י י ז י ק אַרבייט שנעל.

ב י י ל י ע קוקט אָן אַ זייט פערביטערט און בייז.

ג י ש י נ ק ע פון נעבען שראַנק. מאַמע, וואָס שטעהט דאָ אין טעלער? איך וועל דאָס אויפעסען.

ב י י ל י ע מיט שרעק און בייז. שטעל אויף גיך אַוועק צוריק דעם טעלער! וויפיעל מאָל האָב איך דיר געזאָגט, אַז דו זאָלסט דעם טעלער אונטער'ן אַלמער נישט ריהרען! דאָס איז מישיאַק פאַר מייז!

ג י ש י נ ק ע. מישיאַק פאַר מייז איז דאָס? איך וועל מיר נעהמען נור אַ שטיקעלע, אַ קליין שטיקעלע.

ב י י ל י ע שפּרינגט אויף, מיט עלינקען אויף דער לינקער האַנד, און לויפט צו צו גישינקען. זאָלסט מיר גלייך אַוועקשטעלען דעם טעלער! רייסט ביי איהר אַרויס אַ שטיקעל מישיאַק פון הוּנד, וואַרפט עס אַריין צוריק אין טעלער, שטופּט אונטער דעם טעלער מיט'ן פוס אונטער'ן שראַנק און שלאָגט גישינקען איבער די האַנד.

ג י ש י נ ק ע. אַי! אַי!

ב י י ל י ע שטופּט זי אָב פון שראַנק. דאָס איז דאָך סם, דערפון שטאַרבט מען. איך וועל דיר אַ טויט מאַכען, אַז דו וועסט דיך נאָך אַ מאָל צוריהרען צום טעלער. זיץ אויפ'ן בעט רוהיג אָדער געה אין גאַס. געהט צוריק אויף איהר אָרט. זי וועט זיך נאָך אַ מאָל פער'סם'ען, אַז אומעדום קריעכט זי.

צ י פ ע, אַ אידענע פון אַ יאָהר פופציג, מיט צוויי קאָשיקעס, אָנגעלאָדענע מיט עפּעל און מיט באַרנעס, אויף די הענד, קומט אַריין פון דער פאָרהויז־טיר און געהט דורך אין איהר צימער. זי טראָגט אַ גלאַטען פּאַריק, וועלכער זיצט יעצט קרום, אַ ציצען קלייד און קאָפּטע מיט אַ גאַרטעל, אויף וועלכען עס היינגט אַ גרויסע לעדערנע קעשענע.

ג י ש י נ ק ע בעשעפטיגענדיג זיך מיט איהר קוקלע. איך'ן געהן אויפ'ן גאַס.

ב י י ל י ע. כאַטש אין כּף הקל'.

ג י ש י נ ק ע נעמט איהר קוקלע און געהט אַרויס.

ב י י ל י ע. זאָלסט מיר דאָרטין נישט אַרומשפּרינגען און נישט שלאָגען זיך, איך וועל דיר צושינדען די הויט! זי טראָגט איבער איהר בליק פון דער אַוועקגעגאַנגענער גישינקע אויפ'ן שראַנק, שטעהט אויף, געהט צו צום שראַנק, לאָזט זיך אַראָב אויף די שפּיץ פינגער און פעררוקט דעם טעלער. א י ך האָב דאָס גאָר בעדאַרפט אויפעסען, וואָלט געווזען אַ סוף צו מיין ביטערען לעבען. זי זעצט זיך צוריק אויף איהר אָרט.

צ י פ ע קומט אַריין, שוין אָהן די קאָשיקעס, נור די לעדערנע קעשענע איז אַרומגעבונדען אַרום איהר. זי נעמט אַרויס אַ טעפּעל, קוקט אין איהם אַריין און גיסט צו אַ ביסעל וואַסער. הם! עס איז נאָך

גאנץ רוי, נא! שטעלט אריין דאס טעפעל יון געהט צוריק אין איהר צימער.

ב י י ל י ע. דער איז אויך אלץ ווי פייער! זעצט אוועק אוועק עלינקען אין בעט און געהט צום אויוועז. דאס קינד העבט אן צו וויינען. זעה א טשיקאוועס, אייזיק. מאגסט צוגעהן א קוק טון. איך זאג דיר, עס איז א מצוה א קוק צו טון. האט פארנאנדערגערוקט די טעפלעך, אונזער שטעהט שוין גאר אויפ'ן פריפעטשיק, און איהרען האט זי אריינגערוקט אין רעכטען מיטען זשאר. קום נאר, אייזיק, טו נאר א קוק. אז נישט דערהארען וועט זי דאס ביי מיר! עוסק'ט זיך אין אויוועז.

א י י ז י ק בעטראכט זיין ארבייט. שלעכט, עס וועט גאר נישט ארויסקומען.

ב יי ל י ע שטעלט אוועק די ווילקע. אזוי וועט איהר ווארמעס אויך פארטיג ווערען. קערט זיך אום צו איהר ארט מיט נצחון און נעמט צוריק דאס קינד אויף די הענד. מיט האס. און דו שריי נאר! א מינוט טאר מען איהם נישט אראבלאזען פון די הענד. זעצט זיך און זעצט איין דאס קינד ביי זיך אין שוים מיט בייזקייט. אין גיכען שלאפט דאס קינד איין.

א י י ז י ק לעגט אוועק די ארבייט און העבט אן ארומצוגעהן איבער'ן צימער. ער בייסט זיך די ליפען, דריקענדיג זיי מיט'ן צייגעפינגער פון דער רעכטער האנד אן די ציין, און מיט דער לינקער האנד פיהרט ער זיך איבער די שטערן און דאס האר.

ב י י ל י ע קוקט איהם נאך איראניש. אט א דא א, אט א דא א, העהעהע. — מסתמא ארויסקומען אין צעהן חדשים ארום ווי די פרעס, הם. — אויב עס וועט איבערהויפט ארויסקומען. — אט א דא א, אט א דא א! — גאר נישט, געמאכט זיך א יום טוב.

א י י ז י ק בלייבט שטעהן. טאמער וועסטו א מאל אויפהערען צו רעדען? געהט ווייטער.

ב י י ל י ע אויפגעבראכט. וועסט מיר אפשר פערשטאפען דאס מויל, איך זאל שוין א ווארט נישט אויסרעדען, הא?! נא, נו, פערשטאפ מיר דאס מויל, פערשטאפ, נא! „טאמער וואלסטו

אויפהערען צו רעדען!“ איך בין א נאר, אז איך רעד! געדארפט נעמען אט די גאנצע מאכעריי און צוברעכען ביז א האר, וואלט איך יעמאלט פערשפארט צו רעדען.

א י י ז י ק דריקט די ציין, קנוטשט די שטערן און געהט אום.

ב י י ל י ע. ווען איך זאל דאס דערצעהלען, וועט מען מיך דאך האלטען פאר א משוגענע, וואס איך לאז דאס גאר צו! גאר נישט, מאכען זיך א יום טוב און נישט געהן דריי טעג צו דער ארבייט! איך וואלט זאגען, אז ער וועט אריינכאפען דערפון די גרויסע גליקען. גאר נישט! אבגעארבייט אויף דער פרעס צעהן חדשים נאכט אין נאכט — און וואס? געקראגען וועלכע צוואנציג קארבאוואנצעס און רייך געמאכט גאלדינקען! און וואס האסטו געהאט פון דער פעטליצעס־מאשינקע? אויף א סך מעהר קעראסין פערברענט!

א י י ז י ק געהט צו צום טיש און נעמט זיך פאר די רעדלעך, אנשפארענדיג זיך מיט'ן קני אן שטול.

ב י י ל י ע געלאסענער. מען זעהט, אז עס געהט נישט, ווארפט מען עס איק ציארטו און א מעשה מיט א סוף און מען געהט צו דער ארבייט, נישט דריי טעג...

א י י ז י ק העבט וויעדער אן ארומצוגעהן.

שווייגען.

נ א ט ע ג א ל ד י ן קומט אריין. איין עלטערער איד מיט פאות, א ברייטען בארד און געדיכטע אונטערגעשארענע וואנצען; א סאמעטהיטעל אויפ'ן קאפף, די הויזען אין די שטיפעל, א לאנגער, שווארצער סיורטוק מיט פעטע פלעקען, צוגעקנעפט אויף דעם אויבערסטען קנעפעל; איבער דעם סיורטוק א לאנגער, אבגעקנעפטער שווארצער מאנטעל מיט לאנגע, ברייטע קעשענעס; א ווייסער אבגעלעגטער קראגען. אויף דעם קראגען ליעגט דאס שווארצע שנירעל, אויף וועלכען עס הייגט זיין קעשענע־זייגער; אויסערדעם הייגט דער זייגער אויף א שווערער זילבערנער קייט, וועלכע זעהט זיך ארוים פון די פערנאנדערגעפענטע פאלעס. די הענד האלט ער דאס רוב אין די קעשענעס און ווען ער רעדט, רוהיג

אָדער העפטיג, שלעפט ער און ציעהט און וואַרפט אום מיט די פּאָלעס. זיין געזיכט איז אָנגערוקט, ער רעדט ווי ברגז, נור זעלטען אַ וואָרף טוענדיג אַ בליק אויף דעם, מיט וועמען ער רעדט.

א י י ז י ק גיט זיך אַ נערוועזען טרייסעל, ווען ער דערזעהט גאָלדינ׳ען.

ב י י ל י ע קוקט אויף אייזיק׳ען מיט נצחון, ווי זי וואָלט וועלען זאָגען: „אָט האָסטו דיר, נאַ!“

ג אָ ל ד י ן. נאַ, נו, דו שפּאַציערסט דאָך גאָר ארום.

ב י י ל י ע אירּאָניש. דאָס בעקלערט ער אזוי.

ג אָ ל ד י ן. די גאַנצע דריי טעג בעקלערסטו דאָס אזוי?

ב י י ל י ע. אָט אַ דאָס האָט ער אויסגעמייסטערט. העבט אויף די רעדלעך מיט די העלצלעך און שיט זיי אויס איינציגווייז צוריק אויפ׳ן טיש.

ג אָ ל ד י ן געהט צו צום טיש און בעטראַכט די אַרבייט.

א י י ז י ק געהט אויך צו צום טיש, קוקט אויף גאָלדינ׳ס הענד מיט דער פריערדיגער פערטראַכטקייט, אָבער מיט דעם אויסדרוק פון פערדרוס, וואָס גאָלדין בעריהרט די אַרבייט.

ג אָ ל ד י ן. וואָס איז דאָס אזוינס?

א י י ז י ק. אַ מאַשינקע.

ג אָ ל ד י ן. אַ מאַשינקע! איך זעה, אז נישט קיין לאָקשענברעט. וואָס פאַר אַ מאַשינקע?

ב י י ל י ע. זאָל ער אזוי וויסען פון זיין קאָפּ, ווי ער וויים אליין. פּאָרקעט זיך און פּאָרקעט זיך...

ג אָ ל ד י ן. דו מוזט דאָך וויסען, וואָס דו מאַכסט. וואָס איז דאָס פאַר אַ מאַשינקע? פאַר טעמליאקעס?

א י י ז י ק. ווייסט איהר דאָך.

ג אָ ל ד י ן. און ביי דיר זיינען די ווערטער טייער?

א י י ז י ק נעמט אַרויס די מאַשינקע פון גאָלדינ׳ס האַנד און העבט אָן עפּיס צוזאַמענצושטעלען.

ג אָ ל ד י ן קוקט איהם נאָך.

ב י י ל י ע. אָט אזוי אַ זיטצט ער די גאַנצע דריי טעג און

קוים וואָס מען קריעגט ביי איהם אַרויס אַ וואָרט. איז אויפגעשטאַנען זונטאג גאַנץ פריה מיט אימפּעט: איהם איז איינגעפאַלען אַ טייערע זאַך! און נישט איינגעוואַשען זיך און נישט געדאַווענט און געכאַפּט זיך פאַר דער אַרבייט. ער איז דאָך אזוי משגע ווי זיין טאַטע. איהם אַז עס שפּאַרט עפּיס אָן...

ג אָ ל ד י ן. ניין, ער פלעגט דאָך שטענדיג מייסטערן ביי נאַכט — וואָס איז איהם יעטצט איינגעפאַלען גאָר ביי טאָג און צו דער ארבייט נישט געהן?

ב י י ל י ע. זאָל איך אזוי וויסען פון זיין לעבען! טאָג אזוי ווי נאַכט, די גאַנצע דריי טעג זיטצט ער און פּאָרקעט זיך, שניטצט און מייסטערט, מייסטערט און שניטצט. עס איז איהם נישט אָבצורייסען פון אָרט. און איך וואָלט זאָגען, ער האָט עפּיס דערפון. מיר ווייסען שוין די גרויסע גליקען, וואָס ער האָט אַריינגעכאַפּט פאר זיינע ערשטע צוויי מאַשינעס.

ג אָ ל ד י ן. נאַ, איך האָב איהם נישט געבעטען. פאר מיר איז גלייכער, אז ער זאָל זיטצען און אַרבייטען. ביי מיר איז יעטצט אַרבייט אריבער און דאָ מוז זיין שטול שטעהן לעדיג. וואָס איז? אייזיק׳ען האָט דער טירוף פערדרעהט! ער וויל נישט אַרבייטען? איז אַ מעשה מיט אַ סוף, וויים איך עס, זעץ איך איין אַנדערן אויף זיין אָרט. און איך בין טאַקי געקומען דיר צו זאָגען, אַז אויב דו וועסט היינט־מאָרגען נישט קומען צו דער אַרבייט, זעץ איך איין אַנדערן, איך קאָן נישט וואַרטען. די קונדען וואַרטען מיר אויך נישט.

ב י י ל י ע. איך האָב געוואוסט, אז דאָס וועלען מיר האָבען פון זיינע מאַשינעס.

ג אָ ל ד י ן בעטראַכט די אַרבייט אין אייזיק׳ס האַנד. איז וואָס וועט עס זיין? טאַקי פאַר טעמליאקעס? קריעכט אייזיק׳ען אין די הענד. בעוועיז נור, וואָס ווילסטו דאָ מאַכען.

א י י ז י ק יסורים׳דיג. איהר וועט דאָ גאָר נישט פערשטעהן. איהר וועט שוין זעהן פאַרטיגערהייט.

ג אָ ל ד י ן. וועט עס דען אַ מאָל פאַרטיג ווערען?

ב י י ל י ע. מסתמא, אז משיח וועט קומען. וועט זיך ציע־הען ווי די פרעס...

ג אָ ל ד י ן. נא, איך האָב מיינס געזאָגט. פון מיינעטוועגען מאָג עס יעטצט דויערן כאָטש וויפיעל צוויי פרעסען. נישט מיין דאגה.

ב י י ל י ע. איך ווייס, אז דאָס איז נישט אייער דאגה. וואָס זאָל עס זיין אייער דאגה? די מאַשינקע וועט סיי ווי סיי צו אייך אָנקומען.

ג אָ ל ד י ן וועגדט זיך אין פיניעס זייט, הערט זיך צו צו בייליעס רעד, מאַכט אַ בעוועגונג עפּיס צו זאָגען איהר, מאַכט מיט דער רעכטער האַנד אין קעשענע, טשמאָקעט מיט די ליפּען, בלינצעלט מיט די אויגען: „נישטאָ, הייסט עס, מיט אַ אידענע וואָס צו רעדען“; דאַן פרעגט ער: נא, ווי געהט עס דיר, פיניע?

פ י נ י ע שטעלט אויף איהם אָן זיין בליק און העבט אָן לאַנג־זאַם צו רעדען. דער הימעל איז געשטאָרבען, די ערד איז געשטאָר־בען, גאָט איז געשטאָרבען...

ג אָ ל ד י ן. שא, שא, פע, וואָס רעדסטו פאר א גווערטער! פאר וואָס לאָזט מען איהם רעדען אזעלכע ווערטער?

ב י י ל י ע. פאר אונז איז גאָט געשטאָרבען.

ג אָ ל ד י ן אויפגעבראַכט. וואָס איז — וואָס איז — וואָס איז עס פאר א ווערטער? ווי רעדט עס אזוי א מענש?

ב י י ל י ע. עט, אלץ איינס.

ג אָ ל ד י ן. טפוי, אויף מיין וואָרט! ווי־ווי־ווי.... אה, נו! נע.... דערפאר שטראָפט עס אזוי גאָט...

ב י י ל י ע ווישט זיך די אויגען מיט'ן שפּיץ פון איהר קאָפּטי־כעל. אזוי אָדער אזוי, אונזער לעבען איז שוין סיי ווי סיי פער־שפּיעלט.

ג אָ ל ד י ן דרעהט מיט'ן קאָפּ און מיט די אַקסלען. נא! געהט צו דער טיר. טיק זאָג איך דיר נאָך א מאָל, איך וועל קיין סך נישט ווארטען. קומסטו נישט היינט־מאָרגען צו דער ארבייט, זעץ

איך איין אַנדערן אויף דיין אָרט. איך־איך־איך... נא! קושט די מזוזה און געהט אַוועק.

שווייגען.

ב י י ל י ע. אָט דאָס וועט נאָך זיין דער סוף, אז ער וועט אוועקזעצען איין אַנדערן און מיר וועלען נאָך בלייבען אָהן ברויט.

א י י ז י ק. דו קלאָג נור. ער וועט קיין אַנדערן נים אוועק־זעצען.

ב י י ל י ע. אַ ודאי וועט ער קיין אַנדערן נישט אוועקזעצען! אָהן דיר, הייסט עס, קאָן ער דאָך נישט אויסקומען. ער מוז דיך דאָך שטאַרק האָבען. ווי וועט ער עס גאַר זיין אָהן דיר!

א י י ז י ק אויפהעבענדיג צו איהר דעם בליק, ליידענד און פעסט. נו, וועט ער אוועקזעצען איין אַנדערן און הער אויף צו ריפּען מיר אוים'ן הארצען. איך בין שוין באַלד פאַרטיג. זיי כאָטש אַ ווײַלע שטיל.

ב י י ל י ע ווישט זיך די אויגען און רעדט פאַר זיך. אַ מענש האָט זיך אויסגעטאָן פון דער גאַנצער וועלט און וואָלט איהם כאָטש עפּיס אַ האָר אָנהעבען צו אַרען.

שווייגען.

פ י נ י ע העבט אָן לאַנגזאַם אַרומצוגעהן איבער'ן צימער, שטעלט זיך אָב אַ פּאָר מאָל, קוקט אויף די פּאַדלאָגע, שטעלט אָן זיין בליק אין די ווייטענים, בעטראַכט דעם אָרום און געהט ווייטער. ענדליך בלייבט ער שטעהן נעבען דער קאַמאָד, קוקט אויף איהר אַ ווײַלע און קערט זיך אום מיט'ן רוקען צום אויוועו, שטעלט אָן זיין בליק אויף די פּאַדלאָגע און זאָגט לאַנגזאַם אַרוים: געשטאָרבען. דער הימעל. די ערד. די גאַנצע וועלט.

ב י י ל י ע וויינט און רעדט פאַר זיך. וואָלט עס כאָטש געווען אמת, וואָלט שוין געווען אַ מעשה מיט אַ סוף.

פ י נ י ע. און גאָט.

ב י י ל י ע מאַכט אַוועק פערצווייפעלט מיט דער האַנד.

פ י נ י ע. אַלץ איז געשטאָרבען.

ב י י ל י ע. איך בין נאָך ערגער ווי אַ געשטאָרבענע.

פ י נ י ע. אלץ. טויט.

ב י י ל י ע. אין גיהינום שטעהט מען זיך נישט אויס, וואס איך שטעה מיך אויס.

פ י נ י ע. געשטארבען. געשטארבען.

ב י י ל י ע. אז דער אויבערסטער וואלט מיך צוגענומען צו זיך, וואלט איך דאמאלסט געוואוסט, אז עס איז פראן א גאט אויף דער וועלט.

פ י נ י ע. טויטטט. אללץ.

ב י י ל י ע. איך וואלט עפים אויסגעלויזט געווארען...

א י י ז י ק בלייך, אויפגערעגט, שווער עטמענדיג, קרעכצענדיג. אך, זאל כאטש א ווײַלע שטיל זיין, א ווײַלע שטיל זיין! לעגט פערצווייפעלט ביידע הענד אויפ'ן ברעג טיש און פיהרט אום מיט די אויגען אין אויסדרוק פון גרויסע יסורים. — באלד דריקט ער איין די שטערן מיט ביידע הענד, אנשפארענדיג זיך מיט די עלענבויגענס אן טיש.

פ י נ י ע העבט אויף דעם קאפף, בויגט אן דאס לינקע אויער, פערוואונדערט און נייגיעריג צוהערענדיג זיך צו אייזיקס געשריי, און דאן לאזט ער אראב דעם קאפף, ווי ער וואלט עפים בעקלערט, און געהט לאנגזאם צו זיין ארט.

ב י י ל י ע ווישט זיך די אויגען.

שווייגען. — הינטער דער וואנד אכצעט און קרעכצט די זאקענ־משינע.

ו ו י כ נ ע ד י ק ר ע מ ע ר י ן קומט אריין. א אידענע פון א יאהר פיערציג, אין א העלער ציצענער קאפטע, פון אונטער וועלכער עס שטעקט ארויס פארנט איין אנדערע א טונקעלע, מיט א גרויסען פאר־טוך ארום זיך, איינגעריכט אין טעל, בעדעקט מיט פלעקען פון קעראסין און אויל. אויפ'ן קאפף א גלאטער פאריק פון שווארצע האר, דורך וועלכען עס קריעכען ארויס ערטערווייז איהרע אייגענע שוין גרויע האר. איבער איהר ברייטען מויל ליעגט א זיסער שמייכעל און מיט איהרע אויגען שיעסט זי אין אלע זייטען. די לינקע האנד האלט זי אין דער לעדער־נער קעשענע, וועלכע הייננט אונטער דעם פארטוך, און קלינגט מיט די

מטבעות. גוט מארגען אייך!

ב י י ל י ע טרויעריג. גוט יאהר אייך, וויכנעטשקע!

ו ו י כ נ ע. איך בין געוועזען ביי דאבען, זאג איך מיר, אז מען איז שוין דא, דארף מען שוין אריינגעהן צו בייליען א קוק טון, וואס הערט זיך נייס.

ב י י ל י ע. אך, נייס.

ו ו י כ נ ע זעטצט זיך אויפ'ן שטול ביים טיש לינקס. ווי שטעהט עס מיט זיין ארבייט?

ב י י ל י ע. זאל איך אזוי וויסען פון איהם.

ו ו י כ נ ע נעמט אראב איין האנד אייזיק'ס פון זיין שטערן. רב פאני שעפטעל, איהר ווילט גאר אפילו נישט א קוק טון אויף מיר? איהר קוקט נישט אויף ווייבער?

א י י ז י ק סטארעט זיך צו שמייכלען, עס געלינגט איהם אבער נישט. ער וויל בעפרייען זיין האנד.

ו ו י כ נ ע קוקט זיך אין איהם שארף איין און לאזט ארויס זיין האנד.

א י י ז י ק שטעהט אויף און העבט אן ארומצוגעהן איבער'ן צימער.

ו ו י כ נ ע זעצט זיך איבער אויף זיין שטול. צו בייליען מיט א האלבען קול. וואס איז ער עפים אזא צוקראכענער?

ב י י ל י ע. וואס איז ער אזא צוקראכענער, דער משגענער!

ו ו י כ נ ע. ער איז דאך עפים גאר א מטושטשער!

ב י י ל י ע. א משגענער ווי זיין טאטע. אז עס שפארט איהם עפים אן, ווערט ער מטושטש און מבולבל און ווייס נישט אויף וואסער וועלט ער איז. יעמאלט מאג ברענען און ציטערן און ער וועט גאר נישט הערען.

ו ו י כ נ ע קוקט נאך דעם ארומגעהענדען אייזיק. איין עבירה די שטיפעל, אייזיק.

ב י י ל י ע. איהם ארט טאקי א סך.

א י י ז י ק, אין געדאנקען. די שטיפעל זיינען מעהר נישט ווערט.

ו ו י כ נ ע. און אז מען טראכט שוין אוים מאשינעס, דארף מען דאך אלץ זיין א מענש. צו בייליען. דעם באנקיר מאגידסאנס זוהן טראכט אויך אוים מאשינעס. ער איז איין אינזשעניער, האט זיך געלערנט אין מאסקווע, און אלע פראפעסארען האבען געזאגט, אז דער מענש איז... אה! ער האט אויף זיך א מורא'דיגען קאפף. און זיינע מאשינעס, וואס ער טראכט אויס, זאגט מען, זיינען... פשוט צו משגע ווערען. און ער איז געזונד און פעט, און זיין רויטקייט אין די באקען איז אויף אלע מיינע גוטע פריינד געזאגט געווארען. מילך און בלוט. און זיינע מאשינעס זיינען מסתמא א ביסעל בעסערע אויך, הע! צעהנדליגע טויזענדער בעקומט ער פאר זיי...

ב י י ל י ע. וואס איז פראן וואס צו רעדען, וואס? א מענש האט געשטודירט.

ו ו י כ נ ע. ניין, איך זאג עס אקעגען דעם, אז אט טראכט א מענש אויך אוים מאשינעס און איז נישט מטושטש און איז נישט מבולבל און איז א מענש מיט אלעמען צוגלייך.

ב י י ל י ע. געפונען וועגען וועמען צו רעדען. אין אייזיק'ס זייט. ער איז אויך מיר א מענש.

ו ו י כ נ ע בעטראכט די ארבייט אויפ'ן טיש. וועט ער כאטש קריגען פאר דאס א גוטע מטבע?

ב י י ל י ע. א גוטע! ער וועט קריגען א גוטע מטבע! ער וועט עס אריינטראגען צו גאלדינ'קען און וועט נעמען, וואס יענער וועט געבען.

ו ו י כ נ ע צו אייזיק'ען. זייט איהר דאך, זאלט איהר מיר מוחל זיין, גאר קיין מענש נישט.

א י י ז י ק געהט אום און זאגט גאר נישט.

ו ו י כ נ ע צו בייליען. איז ער דאך גאר קיין מענש נישט. ווי קאן מען דאס אזוי זיין? גאלדין גיט א שלעכטען מקח, טראגט מען אריין די מאשינע צו באשקעוויטשען אדער לעווינען.

ב י י ל י ע. הערט, דאס האבען מיר אלע דאך מיט איהם

גע'טענ'עט: „טראג עס אריין און טראג עס אריין צו באשקעוויטשען אדער צו לעווינען. וואס דוקא האט דיר אנגעשפארט גאלדינקען?” און ער — ניין. ער מוז זיי האבען געבען זיך. ער ארבייט ביי גאלדינ'ען, מוזען זיינע מאשינעס דארטין אויך זיין. ער קאן זיך מיט זיי נישט צושיידען.

א י י ז י ק בלייבט שטעהן און לעגט ארויף די רעכטע האנד אויף די שטערן. באלד געהט ער צו אויף גיך צום טיש, שארט דארט אריבער אלע רעדלעך און קלעצלעך אויף די לינקע זייט, זעטצט זיך און העבט אן צו ארבייטען. — וויכנע און בייליע בעגלייטען איהם מיט די אויגען.

ו ו י כ נ ע. אט אזוי א, זייט א מענש, זעטצט זיך אנידער און ענדיגט אייער ארבייט און זעהט בעקומען פאר איהר א גוטע מטבע. די מאשינקע מאג כאטש אוועקפאהרען אונטער די הרי חושך. דאס געלד וועט אייך צוניטץ קומען, נישט קשה. וועט מיר אבצאלען, וואס מיר קומט — איהר ווייסט, אז איהר שטעהט שוין ביי מיר אין זעקס רובעל?

ב י י ל י ע מיט שרעק. אין זעקס רובעל?!

ו ו י כ נ ע. יא, יא, אין זעקס רובעל. וואס דען האט איהר געמיינט? מאנטאג פאר אכטטאגען, געדיינקט איהר, איז געוועזען פיער רובעל און זיעבציג קאפיקעס, געדיינקט איהר?

ב י י ל י ע. איז שוין זעקס רובעל?!

ו ו י כ נ ע. וואס דען האט איהר געמיינט? און איך האב אייך טאקי געוואלט זאגען, אז איך וואלט טאקי וועלען זעהן פון אייך א פאר רובעל. און טאקי גאר אין גיכען. ווארום באלד וועט שוין זיין זיעבען רובעל און אכט רובעל... וויכנע איז אפילו א גוטע און גיט, אבער באלד וועט זיך ביי וויכנען אויך אויסנעמען. איך האב נאך קיין קלויסטערס נישט אויסגע'גנב'עט. צו אייזיקען. ווען איך וואלט אויסגעטראכט מאשינקעס, וואלט איך אפשר אויסגעטראכט א געלד־מאשינקע, אבער אזוי...

ב י י ל י ע קוקט זיך איין אין אייזיק'ען, וועלכער ארבייט זעהר פלייסיג און הערט דאכט זיך גארנישט. זעהט איהר דאך, אט זיטצט ער, א, און וואלט ער כאטש געהערט.

וויכנע. ער הערט, נישט קשה. קלאַפּט אייזיק'ען איבער'ן אַקסעל. איז אַרבייט טאַקי, מאַכט אויף אַ גוטע מאַשינע, בעקומט פאר איהר א סך געלד און צאָלט אייך טאַקי מיט מיר פּאַרנאַנדער. שטעהט אויף. נאַ, און איך וועל שוין יעטצט געהן. שוין א צייט, אַז איך בין אַוועק פון קראָם. דאָ אַ ביסעל זיטצען און דאָ אַ ביסעל זיטצען און אזוי פערפליהט די צייט. נאַ, א גוטען טאָג אייך!

ביילי ע. אַ גוט יאָהר אייך, וויכנעטשקע!

וויכנע טרייסלענדיג אייזיקען. אַ גוטען טאָג אייך, אייזיק. ענטפערט אָב, אַז מען זאָגט אייך א גוטען טאָג.

אייזיק. אַ גוטען טאָג אייך, וויכנע, א גוטען טאָג!

וויכנע. נאַ, א גוטען טאָג. געהט אַרויס.

שווייגען.

ביילי ע ווישט זיך די אויגען. שוין זעקס רובעל. — באַלד וועט זי אויפהערען. עס איז א גוטסקייט פון איהר, אז זי האָט אָנגעגעבען אויף אזוי פיעל. — וויינענדיגער. און די שטעל אויך נאָך אָנווערען. צואווייגט זיך.

שווייגען.

אייזיק אַרביים נערוועז.

ביילי ע ווערט שטילער און שטילער.

גישינקע לויפט אריין. מאַמע, איך וויל עסען.

ביילי ע טריקענט זיך די אויגען.

גישינקע העבט זי אָן צו ציהען פאר דאָס קליידעל. איך וויל עסען. גיב מיר עפּיס עסען.

ביילי ע, אַ שטוים טוענדיג זי פון זיך. אַוועק פון מיר!

גישינקע דערשראָקען. איך וויל עסען.

ביילי ע. נאַ, געה, אונטערן אַלמער שטעהט דער טעלער מיט'ן מישיאַק, נעם און עס דאָס אויף, וועל איך כאָטש פון דיר פּטור ווערען.

גישינקע. איך וויל קיין מישיאַק נישט. איך וויל עסען. מישיאַק איז פאר מייז. גיב מיר עפּעס. איך וויל א שטיקעל ברויט. שלעפּט ווייטער ביילי'ען פאַר דאָס קלייד.

ביילי ע. זאָלסט אַוועקגעהן פון מיר, הערסטו! גיט זי אַ שטוים.

גישינקע פאַלט און צואווייגט זיך שטאַרק.

אייזיק לעגט אַוועק די אַרבייט, בלייך, אויפגערעגט, וואַרפט אַ בייזען בליק אויף ביילי'ען, שטעהט אויף, געהט צום שראַנק, נעמט אַרויס דאָס ברויט, שניידט אָב אַ שטיקעלע און גיט גישינקען. נאַ, גישינקע, און וויין נישט, באַלד וועלען מיר עסען וואַרמעס. שטעה אויף און וויין נישט. ער העבט זי אויף און געהט צוריק אויף זיין אָרט. ער האַלט אַ ווײלע דאָס געזיכט אין ביידע הענד און דאַן נעמט ער זיך ווידער צו דער אַרבייט.

גישינקע, אין איין האַנד דאָס ברויט, די אַנדערע אין קעפעל, געהט צו צו אייזיקען, שפּאַרט זיך אָן אָן זיין קני און עסט שלוכצענדיג.

ביילי ע ווישט זיך די אויגען, דעם קאָפּף אויסגעדרעהט צו דער וואַנד. זי וועט זיך נאָך אָנוויינען, אַז זי וועט באַלד גאָר נישט האָבען וואָס צו עסען. אָי, מיין לעבען, מיין לעבען! ברעכט אויס אין אַ יאמער.

אייזיק אַרבייט צוערשט זעהר נערוועז, דאַן לעגט ער אַוועק זיין אַרבייט מיט אַ שטאַרקען קלאַפּ און שפּאַרט זיך אָן אָן ווענטעל פון זיין שטול, קוקענדיג פאַר זיך אין די ווייטענים, מיד און אָבגעמאַטערט, די הענד אַריינגערוקט אין די הויזענקעשענעס.

ביילי ע האַלט איין דאָס וויינען און טריקענט זיך די אויגען.

גישינקע וויינט שוין נישט מעהר און עסט רוהיג איהר ברויט.

שווייגען.

גישינקע. וועלען מיר באַלד עסען וואַרמעס?

אייזיק שווייגט.

גישינקע. טאַטע, וועלען מיר באַלד עסען וואַרמעס?

אייזיק זעצט זיך אויף. יא, גישינקע, יא. העבט ווידער אָן צו אַרבייטען.

שווייגען.

ג י ש י נ ק ע. טאַטע, מאַכסט א מאַשינקע? — —אַ גוטע מאַשינקע מאַכסטו? — — וועלען זיך די רעדעלעך דרעהען? — — וועסט מיר בעוויזען די מאַשינקע? נעמט דאָס לאַנגע שטעקעל מיט די לעכעלעך. וואָס איז דאָס, טאַטע?

א י י ז י ק. לאָז ליעגען, טשעפּע נישט.

ג י ש י נ ק ע. דאָס איז אויך אַ מאַשינקע? עסט איהר ברויט.

שווייגען.

ג י ש י נ ק ע. וועלען מיר באַלד עסען וואַרמעס?

א י י ז י ק. יא, גישינקע, יא. שטעה נור רוהיג.

ב י י ל י ע, בייז. געה אוועק פון איהם! וואָס האָסטו דיך אוועקגעשטעלט דורען אַ קאָפּ?

ג י ש י נ ק ע בלייבט אַ ווײַלע שטעהן אַנגערוקטערהייט און דאַן געהט זי אָב פון אייזיקען, העבט אויף איהר קוקלע, זעצט זיך צו נעבען אייזיקען אויף דער ערד, שפּיעלט זיך און רעדט דערביי צו: באַלד וואַרמעס עסען... דיר אויך געבען... שטיל זיין... באַלד העבט זי זיך אויף און געהט אַרוים.

שווייגען.

צ י פּ ע בעוויזט זיך אין איהר טיר, בלייבט שטעהן און רעדט אַריין אין איהר צימער. עס מוז שוין זיין פאַרטיג. איך האָב דאָך מעהר קיין צייט נישט. געהט צום אויוועז, עפענט איהם אויף און וויל אַריינרוקען אַ ווילקע. זעה, ווער האָט זיך שוין אַ קער געטאָן? וואַרפט אַ גיפטיגען בליק אין ביילינקעס זייט. וואָס זאָגט מען דערצו? דאָס איז דאָך... עוסקט זיך אין אויוועז. אָבדאַרען זאָלען יענעם די הענד, רבונו של עולם! דאָס איז דאָך אַ מין רשעות, וואָס פער־לויפט זיך נישט. נעמען און לכתחילה אַרויסרוקען מיין טעפּעל נאָר פון פאַרנט. יעצט געה נעם עס. איך דאַרף שוין אוועקגעהן און דאָס פלייש האָט נאָך נישט אָנגעהויבען צו קאָכען. שטעלט אוועק די ווילקע. איך וואָלט מעהר נישט וועלען וויסען, וועמעס מלאכה דאָס איז.

ב י י ל י ע, מיט כעס. און ווי נעמט מען עס און מע רוקט

פאַרנאַנדער אַלע טעפּלעך און רוקט אַריין אייער טעפּעל אין רעכ־טען סאַמען זשאַר!? דעם אַנדערנס טעפּעל דאַרף זיך גאָר נישט קאָכען? מ י ר דאַרפען שוין גאָר קיין וואַרמעס נישט עסען?

צ י פּ ע, מיט שטעכעדיגער איראָניע, שאָקלענדיג מיט'ן קאָפּ. אָי, ביילינקע, ביילינקע! מען דאַרף דאָך האָבען אַ האַרץ פון אַ גזלן...

ג ע ל י ע, אַ מיידעל פון אַ יאָהר פינף און צוואַנציג, אין איין אויפגעשפּיעליעטער ווייסער בלוזע מיט אַ נישט־גענענדיגטער זאָק אין די הענד, בעוויזט זיך אין ציפּעס טיר. וואָס איז עפּים שוין ווייטער?

צ י פּ ע. מיינסטו, אַז דער וואַרמעס איז שוין פאַרטיג? וואו, עס העבט זיך גאָר נישט אָן! וואַרום וואו, מיינסטו, איז גע־שטאַנען אונזער טעפּעל? קום זעה אַ טשיקאַווע. איך עפען אויף דעם אויוועז — דאָס טעפּעל שטעהט אויפ'ן רעכטען פּריפּעטשיק...

ב י י ל י ע שטעהט אויף און לעגט אַריין עלינקען אין וויעגעל. עלינקע צושרייט זיך, און זי וויעגט איהם. און איך וועל דאָס אַלע מאָל אַזוי טון. די אַנדערע זיינען אויך מענשען, דאַרפען אויך עסען.

ד אָ ב ע קומט אַריין. וואָס איז שוין עפּים דאָ מיט די טעפּלעך?

צ י פּ ע. איהר פערשטעהט, איך דאַרף שוין אוועקגעהן, קום איך צו צום אויוועז, שטעהט מיין טעפּעל...

ב י י ל י ע לויפט צו צו דאָבען. האָט פאַרנאַנדערגערוקט אַלע טעפּלעך, און אַריינגעשטעלט איהר טעפּעל אין רעכטען סאַמען זשאַר... לויפט צוריק צום וויעגעל און וויעגט.

ד אָ ב ע רוקט זיך צו צום אויוועז און עפענט איהם אויף. זעה, און מיין טעפּעל שטעהט שוין גאָר נעבען זאַסלינקע! מיין טעפּעל דאַרף זיך שוין גאָרנישט קאָכען.

ב י י ל י ע, אָנווייזענדיג אויף ציפּען. דאָס איז זי יעצט גע־ווען ביים אויוועז.

צ י פ ע מיט חיץ. זאָל איך אזוי לעבען, ווי איך האָב מיך צו אייער טעפּעל נישט צוגעריהרט...

ב י י ל י ע, אָבגעהענדיג פון וויעגעל, צו דאָבען. וואָלט איהר זעהן, האָט פערנאַנדערגערוקט אַלע טעפּלעך... געהט צוריק צום נישט.

ג ע ל י ע. און ווען זי האָט אריינגעשטעלט דאָס טעפּעל אין זשאַר, איז וואָס? זי מוז דאָך אַוועקגעהן און איהר זייט אַ היימישע. איהר דאַרפט הייגט אייזיקען נישט טראָגען עסען. איראָניש. ער זיצט דאָך מיט זיינע מאַשינעס.

ב י י ל י ע, אומגעהענדיג אויפגערעגט נעבען וויעגעל, פעררורקענדיג דאָס האָר און פערבינדענדיג בעסער דאָס קאָפּטיכעל. די אַנדערע זיינען אויך מענשען, דאַרפען אויך עסען! צו געליען. און זיינע מאַשינעס זיינען נישט אייער קאָפּוועהטאָג, פערשטעהט איהר מיך!

ד אָ ב ע, בעשעפטיגט מיט איהר טעפּעל. איך וויים מעהר נישט, אז מיין טעפּעל האָט זיך נישט אָנגעהויבען צו קאָכען.

ג ע ל י ע שטעכעדיג. זעה, אַקאָרסט, ווי זי איז דאָס אויפגעבראַכט געוואָרען, מען האָט אָנגעריהרט איהר מאַנס מאַשינעס....

ב י י ל י ע. וועגען מיין מאַנס מאַשינעס דאַרפט איהר נישט רעדען.

ג ע ל י ע. אַי, אַי, אַי...

ה י נ ד ע און ס אָ ס י ע מיט האַנדאַרבייט. אין די הענד קומען אַריין פון דער הינטערטיר. הינדע איז אַ מיידעל פון אַ יאָהר איין און צוואַנציג, סאָסיע פון אַ יאָהר זיעבצעהן. הינדע איז קאָקעט פערקעמט. איהר שוואַרצע מיט גרויסע ווייסע פינטעלעך בלוזע און איהר קלייד זיינען שוין היבש אָבגעטראָגען, אָבער געהען צום געזיכט. דער הויכער קראַגען פון דער בלוזע נעמט ענג אַרום איהר האַלז און איז געקנעפּעלט לינקס אויפ'ן אַקסעל. סאָסיע מאַכט נאָך אין אַלץ דער עלטערער שוועסטער, זי איז נור אַ ביסעל אָבגעלאָזען.

ה י נ ד ע. שאַ, וואָס איז עס פאַר אַ מין חתונה!

ב י י ל י ע, אַלץ נאָך נישט פאַרטיג ווערענדיג מיט איהרע האָר. זי רעדט אויך וועגען זיינע מאַשינעס!

ד אָ ב ע צו די טעכטער. מיר צאָלען שוין גאָר קיין דירה־געלד נישט. אונזער טעפּעל דאַרף שוין גאָרנישט צוגעשטעלט ווערען.

ב י י ל י ע, אָנווייזענדיג אויף ציפען, דאָס איז זי אַלץ, אַלץ זי. האָט פערנאַנדערגערוקט אַלע טעפּלעך...

צ י פ ע. זאָלט איהר אזוי האָבען אייערע הענד...

א ר ק ע ג אָ ל ד י ן בעווייזט זיך אין דער הינטערטיר. אַ בחור פון אַ יאָהר פינף — זעקס־און־צוואַנציג, אָנגעטאָן מעשה פּראַנט, געגאָלט, מיט פערדרעהטע וואָנסעלעך, אין אַ גרויעם געהראָק און העלע קאַמאַשען, דער געלער האַרטער קאַפּעליוש אויף אַ זייט, אַ שטעהקראַגען מיט אַ בונטער קראַוואַטע, אין וועלכע עס שטעקט אַ דימענטענע שפּילקע; אויף די פינגער פוןביידע הענד רינגען, און אין די הענד אַ גראָבער שטאָק מיט אַ גרויסען הירשענהאָרנעם קאָפּ. ער בלייבט שטעהן אין טיר און רופט אויס: אַ הו, אַ הו, וואָס איז דאָס פאַר אַ יריד'ל! דאָס געשריי פון די ווייבער לעגט זיך. געליע פערשווינדט צו זיך אין צימער, ציפע נעמט אַרויס דאָס טעפּעל און געהט אַוועק נאָך געליען. דאָבע שטופּט די טעכטער צו דער טיר, נור זיי מאַכען זיך בעשעפטיגט מיט זייער אַרבייט און בלייבען שטעהן. ביילע נעמט ארויס עלינקען, וועלכער האָט שוין דערגרייכט די העכסטע נאָטען, זעצט איהם אַוועק אויף די לינקע האַנד און קלאַפּט איהם אָן אין די ווייכע טיילען, דאַן לעגט זי איהם אַוועק אויף די הענד און שאָקעלט איהם, אומגעהענדיג איבער'ן צימער. אייזיק בויגט זיך נאָך מעהר איבער זיין אַרבייט.

א ר ק ע, אַריינטרעטענדיג אין צימער, לוסטיג. עס איז דאָך דאָ גאָר פריילעך!

ה י נ ד ע לאַכט און סאָסיע האַלט איהר אונטער.

ב י י ל י ע. אויף מיינע שונאים געזאָגט געוואָרען אונזער פריילּיכקייט! אז גאָט וויל אימיצען שטראָפען, שמייסט ער איהם מיט אַלע בייטשען... טאָמער האָבען נאָך אונז געפעהלט גוטע שכנים...

א ר ק ע, װעלכער איז דערװײלע צוגעגאַנגען צו אײזיק'ען. און ער זיצט און ארבײט און ס'ארט איהם גאָר נישט. מאַלאַדיעץ! װי שטעהט עס מיט דײן ארבײט?

א י י ז י ק, שװאַך אַרויסרעדענדיג. איך װײס נאָך נישט.

ב י י ל י ע. דער שד װײס עס. ע ר װײס טאַקי אַ סך זאַכען!

ס אָ ס י ע. אַז ער װאָלט נישט װיסען, װאָלט ער דאָך נישט געאַרבײט.

ב י י ל י ע. דער משגענער!

א ר ק ע בויגט זיך איבער איבער'ן טיש. בעװײז נור, װאָס מאַכסטו אַזױנס. — דאָס איז פאַר טעמליאַקעס? — הײבט אויף אַ רעדעל. װאוהין געהערט דאָס? הײבט אויף נאָך אַ טײל און פּאַסט צו צום רעדעל. דאָס געהט אַהער? — נו, רב מאָשע, גיב װערטער.

ה י נ ד ע לאַכט און סאָסיע האַלט אונטער.

א ר ק ע. שטעהסט יעצט שמנה עשרה, טאָרסט נישט רעדען?

ה י נ ד ע און ס אָ ס י ע לאַכען נאָך מעהר.

ב י י ל י ע. אַנדערע מאָגען רעדען און לאַכען, װיפיעל זײ װילען, װעט ער זיך דערפון נישט אויסמאַכען. אָט איך זאָל זאָגען אַ װאָרט, װעט ער אויף מיר גלײך אָנפאַלען, װי אַ משגענער הונט.

א ר ק ע נעמט אַ קילעכדיג העלצעל און שפּאַרט ערגיץ אין אַ לאָך פון דער מאַשינקע, װעלכע אײזיק האַלט אין דער האַנד.

א י י ז י ק נעמט עס אַרױס פון ארקעס האַנד, לעגט עס אַװעק און טוט זיך זײנס.

א ר ק ע קוקט זיך װײטער צו צו דער אַרבײט.

ב י י ל י ע. קײנער שטערט איהם נישט, נור איך שטער איהם.

ד אָ ב ע אין טיר צו די טעכטער. װאָס שטעהט איהר דאַ? איהר האָט קײן שטוב נישט? געהט זעצט אײך בײ אײך אין שטוב און זיצט.

ה י נ ד ע. גוט, גוט. װענדט זיך צו בײליען, װײזענדיג איהר איהר אַרבײט. זעהט נור אַ העמד...

ד אָ ב ע פערשװינדט בורטשענדיג. האָבען זיך אַװעקגע־שטעלט....

א ר ק ע. װאַרט, װאַרט... דאָס נעם אַהער... נײן, דו מאַכסט שלעכט. אָך, איך זאָג דיר, דאָס נעם אַהער... װאָס אַרט דיך, הער מיך, איך זאָג דיר... האַלט אײזיקען מיט דער לינקער האַנד און מיט דער רעכטער נעמט ער די מאַשינקע.

א י י ז י ק מיט אײנגעהאַלטענעם כעס און שטאַרק לײדענד. אָך, לאָז צורוה. דו װײסט נישט, װאָס איך װיל.

א ר ק ע. דו װײסט נישט, װאָס דו װילסט, איך פערשטעה שוין גראָד.

א י י ז י ק. ארקע, געה, זעה, איך בעט דיך.

א ר ק ע קלאַפּט איהם איבער'ן קאָפּ. ביזט אַ חמור, האָסט אַ פערשטאָפּטען קאָפּ. צו די מײדלעך. װי איך בין אַ איד, אַז איך פערשטעה שוין די מאַכערײ בעסער פאַר איהם. ער װאָלט מיך געלאָזען, װאָלט איך עס איהם אויפגעמאַכט אין אײנס און צװײ.

ה י נ ד ע קאָקעט. דאָס דוכט זיך אײך נור אַזױ.

א ר ק ע, העזה'דיג. װילט איהר, װעטען מיר, אַז איך בע־װײז אײך נאָך אַ גרעסערען קונץ.

ה י נ ד ע. דהײנו.

א ר ק ע. צופיעל מענשען אין שטוב.

ה י נ ד ע און ס אָ ס י ע װערען רויט און מאַכען בעשײדענע און בעלײדיגטע געזיכטער. הינדע מאַכט מיט'ן מויל און װענדט זיך צו בײליען, װי זי װאָלט איהר עפּיס װעלען זאָגען.

א ר ק ע קוקט אויף די מײדלעך מיט נצחון און קװעלט, בע־מערקט פּיניען און װענדט זיך צו איהם שקאַצעװאַטע. נו, רב פּיניע, װער איז געשטאָרבען?

פּ י נ י ע הײבט אויף איהם אויף די אויגען און לאָזט זײ גלײך װידער אַראָב און רעדט אַרױס שנעל. דער הימעל איז געשטאָרבען.

א ר ק ע. און װער נאָך?

פ י נ י ע שנעל. די ערד איז געשטאָרבען, גאָט איז גע־שטאָרבען....

א ר ק ע. זייט איהר געוועזען ביי זיין לויה?

פ י נ י ע. געוועזען.

ה י נ ד ע און ס אָ ס י ע לאַכען.

א ר ק ע. וואו האָט מען איהם בעגראָבען?

פ י נ י ע. אין טויטען הימעל.

א ר ק ע. און בעשאָטען?

ב י י ל י ע. אייער טאַטע האָט דאָס געדאַרפט הערען.

א ר ק ע. מיין טאַטע וואָלט דער ערשטער אריינגעוואָרפען עפּיס אין צדקה־פּושקע, אַז גאָט וואָלט געשטאָרבען.

ב י י ל י ע. סיידען אַזוי. צו די מיידלעך העפטיגער. און וואָס „לאַכעט“ איהר? מען מאַג דען גאָר אויסהערען אַזעלכע ווערטער? לאַכען!

ה י נ ד ע לאַכט. ניין, ווי דער אַלטער ענטפערט אָב.

ב י י ל י ע בייז. איז וואָס איז פראַן צו לאַכען פון וואָס אַ משגענער רעדט?

ד אָ ב ע קומט אַריין, אַנגערוקט. האָבען זיך אוועקגעשטעלט און שטעהען. געהט צו צום אויוועז.

ב י י ל י ע. יענער רעדט און זיי לאַכען.

ד אָ ב ע צו די טעכטער. וואָס שטעהט איהר דאָ? איך וועל נעמען די ווילקע, וועל איך אייך...

ה י נ ד ע שאַרף. דו ווילסט דאָך עפּיס טון אין אויווען, טיק טו, וואָס דו ווילסט.

א ר ק ע. די מאַמע קען געבען מיט דער ווילקע, האַ?

ד אָ ב ע נעמט אַרויס דאָס טעפּעל. נו, קומט עסען, קומט. אין טיר. איך גיס שוין אַריין אין טעלער.

ה י נ ד ע און ס אָ ס י ע געהען נאָך, אָהן חשק.

א ר ק ע שרייט זיי נאָך. מיט אַ גוטען אַפּעטיט!

ה י נ ד ע און ס אָ ס י ע אין טיר, לאַכענדיג. אַ דאַנק! אב.

ב י י ל י ע. האָבען זיך אוועקגעשטעלט די...

א ר ק ע קוקט ווידער אַריין אין אייזיקס אַרבייט. נו, ווען וועט שוין ביי דיר זיין אַ סוף?

א י י ז י ק דריקט מיט די אַקסלען.

א ר ק ע. וואָס דריקסטו מיט די אַקסלען, וואָס? דער טאַטע האָט מיך געשיקט זאָגען דיר נאָך אַ מאָל, אַז ער וועט אוועק־זעצען איין אַנדערן אויף דיין אָרט. ער לאַכט נישט. ער מיינט דאָס ערנסט.

א י י ז י ק דריקט ווייטער מיט די אַקסלען.

ב י י ל י ע. דריקט מיט די אַקסלען, דריקט ער.

א ר ק ע. האָסט ניט וואָס צו דריקען מיט די אַקסלען. היינט אָדער מאָרגען זאָלסטו קומען צו דער אַרבייט. מען דאַרף נישט דיינע מאַשינעס, פּערשטעהסטו מיך. און אַז מען וועט דאַרפען, וועט מען אויסקלערען אָהן דיר. זאָלסט קומען אַרבייטען. צו ביילען. איהר זאָלט זעהן, אַז ער זאָל קומען אַרבייטען, מען וועט געוויס אוועקזעצען איין אַנדערען.

ב י י ל י ע. איך טענ'ע שוין מיט איהם די גאַנצע דריי טעג.

א ר ק ע הערט זיך אויף אוועקצוגעהן. איראָניש. די „מאַ־שינע“, אַז ער וויל שוין, קאָן ער מאַכען ביי דער נאַכט, מאָג כאָטש די גאַנצע נאַכט זיצען.

צ י פּ ע בעוויזט זיך אין טיר מיט ביידע קאָשיקעס. זאָלסטו שוין געהן.

ג ע ל י ע בעוויזט זיך אויך אין טיר מיט דער לינקער זייט, צוקנעפּענדיג אויף זיך אַ בלוזע און וואַרפט אַ בליק אויף ארקען. גוט, גוט, זעהסט דאָך, אַז איך טו מיך אָן.

צ י פּ ע שפּרייזט אַרום בורטשענדיג. נו, איין עסען איז דאָס געוועזען. אַלץ רוי!

א ר ק ע זעצט זיך ווידער. צו געליען. וואָס זייט איהר עפּיס ענטלאָפען, פריילין?

ג ע ל י ע. איך האָב געוואָלט ענטלויפען, בין איך ענטלאָפען.

א ר ק ע. מיידלעך ביים איך נישט.

ג ע ל י ע. איך האָב פאַר בייסען קיין מורא נישט, איך האָב אַליין ציינער. פערשווינדט צו זיך אין צימער.

א ר ק ע קלאפט אייזיק'ען מיט'ן עלענבויגען. דו האסט דאך עפּים גאר נישקשה'דיגע שכנות. מען דארף גאר אנהעבען ווערען ביי דיר איין אפטער ארייגגעהער.

ב י י ל י ע. יענמאלט וועלען זיי שוין גאר נישט ארויסגעהן פון אונזער צימער.

א ר ק ע דרעהט זיך די וואנסעלער. בין איך ווירקליך טאקי איין אינטערעסנער קאוואליער?

ב י י ל י ע. אט ביי זיי מאכט עס א ודאי אוים — א גאנז, איין ענדיג, אבי איין עוף...

א ר ק ע צו אייזיקען. דיין ווייב קאן גאר קיין קאמפּלי־מענטען נישט מאכען.

ב י י ל י ע שטעכעדיג. איך האב ליעב צו זאגען דעם אמת.

ג ע ל י ע אין א געלען חיטעלע, בלויען קלייד און תעלער פּע־לערינע געהט דורך פון איהר צימער, מיט א קליינעם פּעקעל אונטערן ארם.

א ר ק ע שטעהט אויף. נו, טא זאלסטו קומען צו דער אר־בייט. ביזטו מארגען אין דער פריה נישטא, קאנסטו זיכער זיין, אז מיר זעצען איין אנדערן און מאגסט שוין גאר נישט קומען. איילט ארוים נאך געליען.

ב י י ל י ע בלייבט שטעהן אין דער חינטערטיר, שטארק פּעראינ־טערעסירט, ווי זיי וועלען ביידע צוזאמען ארויסגעהן.

א ר ק ע עפענט אויף די גאסטיר און לאזט ארוים געליען פאר־אוים: ביטע זעהר, א דאמע פאראוים.

ה י נ ד ע און סאסיע קומען ארוים פון זייער צימער.

א ר ק ע נעמט אראב דעם הוט און פערבויגט זיך: גוטען טאג,

ה י נ ד ע און ס א ס י ע לאכען. גוטען טאג, גנעדיגער הערר!

ב י י ל י ע דרעהט זיך אוועק פון דער טיר מיט כעס און עקעל, אויסשפּייענדיג, און שלינגט אראב א זידעלווארט.

ה י נ ד ע און ס א ס י ע קומען אריין.

ב י י ל י ע געהט אום און קוקט אפילו אויף זיי נישט.

ה י נ ד ע. דאס איז דאך דער יונגער גאלדין?

ב י י ל י ע ענטפערט נישט און קוקט נישט אויף איהר.

ה י נ ד ע. אזא מין פראנט איז ער. גאר נישט ווי זיין טאטע.

ב י י ל י ע. זיי זיינען ביידע זעהר גוט. אזא יענע וועלט זיי.

ה י נ ד ע. געגאלט, געדרעהטע וועגסעלעך.... מאכט א בעווע־גונג מיט ביידע הענד איבער דער אויבערסטער ליפּ, גלייך זי וואלט זיך פערדרעהט די וואנצען. די שליאפּע אויף א זייט. מאכט א בעוועגונג מיט ביידע הענד איבערן קאפּ, ווי זי וואלט אנגעבויגט דעם הוט אויף א זייט.

ס א ס י ע. גאר מעשה פּריץ.

ה י נ ד ע. מיט רינגען אויף די הענד. האט איהר געזעהן, וויפיעל רינגען ער טראגט?

ב י י ל י ע, אונגעדולדיג, בייז. איך האב אנדערע דאגות אויפ'ן קאפּ, ווי צו צוקוקען זיך, וויפיעל פינגערלעך ער טראגט.

ה י נ ד ע, ווי נישט זי מיינט מען. און וואס פאר א שטיבע־לעטלעך...

ב י י ל י ע, אויסשרייענדיג. און איהר האט שוין קיין אנ־דער קאפּ־וועהטאג ניט!

ד א ב ע בעווייזט זיך אין דער טיר, צו די טעכטער. וואס האט איהר זיך שוין ווידער דא אוועקגעשטעלט? איהר האט נישט וואס צו טון?

ב י י ל י ע. האבען זיך אוועקגעשטעלט ארומשרייבען, ווי גאלדינס בן־אקעל איז אנגעטאן. קיין אנדערע דאגות האבען זיי שוין נישט.

ד א ב ע, ארויסטרייבענדיג די טעכטער. געהט, טוט, וואס איהר דארפט טון, ווארום איך וועל נעמען א ווילקע...

ב י י ל י ע. ווי זיי דערזעהן א פאר הויזען, ווערען זיי פער־ברענטע. געהט אום און שיעסט בליקען אויף אייזיקען.

א קורץ שווייגען.

א י י ז י ק קוקט מיט פערצווייפלונג אויף די מאַשינקע אין זיינע הענד, זיפצט. עס געהט נישט און געהט נישט.

ב י י ל י ע בלייבט שטעהן צווישען טיש און בעט און שיעסט ארויס: נו, וואָס זאָגסטו איצטער? ער וועט נישט זעצען קיין אנדערען?

א י י ז י ק, אין פערצווייפלונג, קוקט מיט לעבלאָזע אויגען אויף זיין אַרבייט.

ב י י ל י ע שאַרפער. איך זאָג דיר, אייזיק, איך וועל שווייגען ביז א צייט...

א י י ז י ק פערצווייפעלטער. עס געהט נישט און געהט נישט.

ב י י ל י ע נאָך העפטיגער. איך וועל כאַפּען דיין גאַנצע מאַשינעריי און וועל דאָס צוברעכען אויף פּיצ־פּיצ־פּיצלעך. איך וועל דאָס אין פייער אריינוואַרפען. איך...

א י י ז יק ביטער. הם. שאָקעלט פערצווייפעלט מיט'ן קאָפּ.

ב י י ל י ע. איך וועל דיר בעווייזען, אז איך האָב נאָך אויך א שטיקעל דעה. איך וועל דיך נישט לאָזען טון, וואָס דו ווילסט און מיר זאָלען צושטאַרבען פאַר הונגער. אויף גאָר הויכע טענער: דו הערסט, וואָס איך רעד צו דיר, אָדער נישט?! איך וועל...

א י י ז י ק, בלייך, ציטערנדיג אין גאַנצען קערפּער, מיט צוגויפגעדריקטע ציין, וואַרפט מיט'ן גאַנצען כח די אַרבייט אויף דער ערד, שפּאַרט זיך אָן אָן ווענטעל פון שטול, ציעהט אוים די פּים, לאָזט אַריין די הענד אין די קעשענעס און קוקט טופּע אויף דעם ברעג פון טיש.

ב י י ל י ע בלייבט מיט'ן וואָרט אויף די ליפּען און קוקט דערשראָקען אויף איהם.

פּ י נ י ע קוקט א ווייַלע אויף די רעדלעך און קלעצלעך, וועלכע זיינען פערפלויגען צו איהם, און הערבט אָן לאַנגזאַם אראָבלאָזען זיך צו זיי.

צווייטער אקט.

גאָלדינס ווערקשטאַט. א גרויס, ברייט צימער. לינקס צוויי וועבשטולען, הינטער דעם צווייטען א הויכער קאַמין. אין דער רעכטער וואַנד צוויי פענסטער, אונטען מיט נישט־דורכזיכטיגע שויבען. דאָס הינטערסטע פענסטער איז פערשטעלט מיט א דריטען וועבשטול. ביים פאָרדערסטען פענסטער שטעהט א טיש מיט צוויי שטולען ביי די זייטען. צווישען דעם טיש און דעם וועבשטול שטעהט אייזיקס פּרעס און פעטליצעסמאַשינקע. אין דער הינטערוואַנד די טיר, וועלכע פיהרט רעכטס אין הויף און לינקס אין געשעפט. צווישען דעם קאַמין און דער טיר שטעהט א טישעל און א שטול צווישען איהם און דעם קאַמין. אין מיטען צימער, פון פאָרנט, א טיש מיט פיער שטולען אַרום איהם. רעכטס פון דער טיר אין ווינקעל שטעהען גרויסע לעדער, א פּאָר אַלטע שיוודען פון שאַשקעס, גרויסע בויגען קאַרדאָן. איבער דער הינטערסטער וואַנד ציעהען זיך פּאָליצעס, אויף וועלכע עס ליעגען אַלערליי קאַרדאָנס, קעסטעלעך, שטיקלעך געוואַנד פון אַלערליי פאַרבען, אַלטע עפּאָלעטען און טרעסען. די פּאָדלאָגע איז שמוציג און בעדעקט מיט שטיקלעך פּאַפּיער, קאַרדאָן, געוואַנד, נאָדלען, גאָלדענע פעדים, פליטערלעך, שטיקלעך גאַלונעס א. ז. וו. אויף דעם פאָרנסטען טיש שטעהען פיער געוואַנד־טעצעלעך, אויף וועלכע עס ליגען אָנגעשניטען ווייסע און געלע זילבערנע פעדים און פליטערלעך און עפּאָלעטען, פאַרטיגע און נאָך נישט פאַרטיגע, אויפ'ן הינטערסטען טיש ליעגען צוגעשניטענע קאַרדאַנס צו טרעסען און רויט און בלוי געוואַנד.

עס איז מיטטאָג־צייט. נעבען טיש אין מיטען צימער מיט'ן רוקען צו דער טיר זיצט ז על י ג און ענדיגט זיין עסען; פינף־און־צוואַנציג־יעהריג; לאַנגע, נישט פערקעמטע דונקעל־בלאָנדע האָר; א גאַנץ קורץ אָבגעשאָרען בערדעל און קליינע וואָנצען; א גרוי אויסגעגעהט העמד איבער די הויזען, ארומגעבונדען מיט א רויטען שנור מיט קוואַסטען. ער ענדיגט

זיין עסען; פאר איהם שטעהט א טעלער מיט לעפעל, גאפעל און מעסער. אויפ'ן פארנסטען האלב־אפענעם פענסטער זיצט ס ע נ ד ע ר, קוקט ארוים אין הויף און פייפט אונטער. פון זעליג'ס עלטער; קאסטאניענפארביג, מיט א שיטעל פריזירט האר, ריין געגאלט, מיט דיקע, פערדרעהטע רויטליכע וואנצען; אין פארהעמד און קראגען און קליינער קראוואטע, אין וועסט און רעקעל. צווישען די ביידע וועבשטולען ליגט מ י כ ל דער אלטער, גאנץ גרוי מיט א מישונג פון געלע האר, אחן א ראק, אין איין ארבע כנפות איבער'ן העמד, וואס איז אפען אויף דער ברוסט. ביים הינטערסטען טיש זיצט י א ש ק ע, א אינגעל פון א יאהר 14—15, דעם קאפף אוועקגעלעגט אויף דער לינקער האנד, און דרעהט אום אויפ'ן טיש מיט א בלייפען, וועלכע ער האלט אין דער רעכטער האנד. ער טראגט גרויסע שטיבעלעטען פון א דערוואקסענעם. — פון געשעפט הערט מען אפט דאס קלינגען פון א גלעקעל, וואס איז צוגעשלאגען צו דער גאסטיר.

ז ע ל י ג ענדיגט דאס עסען, שפארט זיך אן אן ווענטעל פון שטול, רייניגט זיך די ציין מיט א שוועבעלע, בלאזט פון זיך און ווענדט זיך צו יאשקען אויף „דייטשמעריש“, מאכענדיג איין ערנסט געזיכט. קעלנער, א פלאשע פארטוויין! — אבער שנעל, איך קאנן נישטווארטען. אבער, קעלנער!

י א ש ק ע, קוים ריהרענדיג זיך. זאראז, פראשע פאנא.

זוכט ארוים פון צווישען קאמין די קעראסין־פלאש און ברענגט זי איהם, פויל געהענדיג און שטארק קלאפענדיג מיט זיינע גרויסע שיך. דא האבען זי, שמעקט נור אביסעל מיט קעראסין.

ז ע ל י ג מאכט איין אונצופריעדענע מיענע. מיין הערר, וואס ערלויבען זי זיך! ווענן זי קיין פארטוויין האבען, דא ברענגען זי מיר בארדא אדער שאטא לאפפיק.

י א ש ק ע. שאדע, לא־פפוי־איק? זאראז, פראשע פאנא, דאס האבען מיר פון דעם בעסטען סארטע.

ז ע ל י ג. אבער שנעל!

יאשקע, שווער און קוים בעוועגליך, שלעפט ארוים פון הינטער דעם קאמין א פון בוימאויל שמוציגע ביערפלאש, פון וועלכער דער אוי־

בערסטער טייל איז אבגעבראכען. דאס וועט אייך זעהר געפעלען זיין, פראשע פאנא.

ז ע ל י ג צושרייט זיך מיט נישט דייטליכע טענער און ענדיגט מיט: לאבוזיע, פסיא־קרעוו!

מ י כ ע ל, אויפגעוועקט פון שלאף. הא, זעליגעל האט זיך שוין צושפיעלט.

ז ע ל י ג בלייבט זיצען מיט א וויכטיגען ערנסטען געזיכט, דרעהט זיך די וואנצען און קוקט בייז אויף יאשקען.

י א ש ק ע שטעלט צוריק אוועק די פלאש און זעצט זיך אויף זיין ארט, אננעמענדיג די פריערדיגע פאזע.

שווייגען.

ס ע נ ד ע ר פייפט אב א פאר מאל, ווי ער וואלט עמיצען געגעבען א צייכען.

ז ע ל י ג. נא, איך זאל נישט האבען מיין ווייז נאכ'ן עסען! נע, מעהר געה איך שוין אין דעם רעסטאראן ניכט עסען! שטויסט דעם טעלער פון זיך. קעלנער, צאהלען!

מ י כ ע ל. א פגירה זאל ער איינגעמען, דער קאמעדיאנט, ווי ער לאזט מיר נישט שלאפען.

ז ע ל י ג דרעהט זיך זיינע וואנצען מיט א שטרענגער מיענע.

ס ע נ ד ע ר שרייט ארוים פון פענסטער הויך, אבער איינגעהאלטען, מאכענדיג מיט די הענד. וואו האט איהר געשטעקט? ערשט אבגעגעסען? א פנים זיעבען געריכטען?

ז ע ל י ג שפרינגט אויף. וואס? די דיקע? שפרינגט צו צום פענסטער, וואו סענדער זיצט, קוקט ארוים און הערט אן צו מאכען אלערליי פערבויגונגען. גוטען טאג, ווי געהט עס? צו סענדערן זי ווערט, דאכט זיך, פון טאג צו טאג דיקער.

ס ע נ ד ע ר. נעכטען זייט איהר נישט געוועזען ביי דראביטשען אין דער טאנץ־שול? ניין? געוועזען? א סך געטאנצט?

ז ע ל י ג צו סענדערן. פרעג ביי איהר, וואו איז באשע. שרייט ארוים מיט איין איינגעהאלטענער שטימע. וואו איז באשע?

באַ־אַ־שע! — די לאַנגע! אין צווייטען צימער? שיקט זי אהער. אהער שיקט זי — אין דעם זעלבען אַטעם שטילער — אין דיין טאַטען אריין! — פערנומען? יעצט פערנומען?

ס ע נ ד ע ר. לאָז, איך וויל זי רופען אויף היינט פאר נאַכט אין גאָרטען. שרייט. וואָס האָט איהר היינט ביי נאַכט צו טון?

ז ע ל י ג. בעט זי אויף שבת אין גרויסען וואַלד.

ס ע נ ד ע ר שרייט. טאָ קומט אין גאָרטען. אין דער לאַנגער אַלעע. אין דער לאַנגער אַלעע! אין דער לאַנגער!

ז ע ל י ג העלפט שרייען. אין דער לאַאַנגער — אין דעם זעלבען אַטעם שטילער — אין דיין טאַטען אריין מיט דער מאַמען פערבייסען! הויך. און שבת אין גרויסען וואַלד!

ס ע נ ד ע ר שרייט. ניין, שבת צו דראָביטשען.

ז ע ל י ג שלאָגט איהם. אין דר'ערד גנה, אין וואַלד איז בעסער. שרייט. אין וואַלד איז בעסער! אמת, בעסער? ניין? צו דראָביטשען? טייטעלט מיט'ן פינגער. באַשע אויך? אויך? איז גוט. טאָ טאַנצען מיר. העבט אָן צו טראָמפּייטען מיט די ליפּען דעם וואַלצער „די דאנוי וועללען“ און טאַנצט. די האַנד אויפגעהויבען און וויגענדיג אין דער לופטען, דעם אונטערקערפּער אַראָבגעצויגען און די פיס אונטערגעבויגען, דרעהט ער זיך איבער'ן צימער, ביז ער טאַנצט צו צום אַלטען מיכעל און פאַלט אויף איהם אַרויף.

מ י כ ע ל העבט איהם אָן אָבצושטויסען און צו בעאַרבייטען מיט די פיס.

ז ע ל י ג. פּאַרדאָן, פּאַרדאָן... טפררר! אָי, אָי, אָי.... נישט בריקען זיך, נישט בריקען זיך.

מ י כ ע ל. איך וועל דיר דעם קאָפּ צושפּאַלטען, קאָמעדיאַנט!

ז ע ל י ג אויסשטעהענדיג און אָבשטויבענדיג זיך. ער בריקעט זיך דאָך גאָר. לויפט צו צום פענסטער, וואו סענדער האָט עפּיס אָבגערעדט מיט זיין וויזאַווי אויף די פינגער, און שרייט אַרויס. אָי, איין אַלט פערד האָט מיך ערשט געבריקעט!

מ י כ ע ל מורמעלט. א פּגירה אויף איהם.

ז ע ל י ג צו סענדערן. דערווייל האָסטו דאָ שוין עפּיס אָב־

געמאַכט מיט איהר. העבט אויך אָן צו רעדען אויף שטום־לשון. פון הויף לאָזען זיך הערען אַ סך קולות און געלעכטער און גלייך קומען אַריין בערע, הילע, לייוויק, מלכה און טעמע.

ז ע ל י ג רייסט איבער זיין שטום־געשפּרעך און ווענדט זיך צו די אַריינקומענדיגע אין דעם אַלטען גאָלדינגס קול. וואָס איז — וואָס איז — וואָס איז פאַר איין אופן? ווי קומט מען אזוי שפּעט? נא, אז מען געהט אוועק, ווערט מען גאָר פערפאַלען!

מ י כ ע ל זעצט זיך אויף. אויף א מינוט ווערט ער גאָר נישט שטום.

ב ע ר ע, אַ יאָהר 45, מיט אַ גרויסען געלען באָרד, אַ גרויסער, דיקער, פון שנאַפּס קארמעזינפאַרביגער נאָז אויף אַ ברייטען קנאָכיגען פּנים, אין אַ לאַנגען, שוואַרצען, פאַר אַלטקייט גרין געוואָרענעם און צו־ריסענעם ראָק, נעמט אַראָב זיין היטעל פון קאָפּ, טוט אָן איין אַלטע, פערשמאָלצענע, שפּיציגע סאַמעטענע יארמאלקע, וועלכע ער נעמט אַרויס פון בוזים־קעשענע און מאַכט זיך צו טון נעבען דעם וועבשטול רעכטס.

ה י ל י ע, עטוואָס איבער צוואַנציג, מיט אַ נישט ריין געגאָל־טער מאָרדע, קליינע שוואַרצע וואָנצעלעך, דאָס שוואַרצע האָר קורץ אָב־געשאָרען, אין אויבערהעמד און קראַגען אָהן קראַוואַטע, אָנגעטאָן ריין און גאַנץ. זעצט זיך אַרויף אויף יאָשקעס טיש און נעמט זיך צונויפ־דרעהען אַ פּאַפּיראָס.

ל י י וו י ק, מיטען די צוואַנציגער, אָהן באָרד און וואָנצען, דער קאָפּ געדיכט בעוואַקסען מיט דונקעלבלאָנדע האָר, גוטמוטיגע אויגען, אָנגעטאָן ריין און גאַנץ אין אַ ווייס־גרויען אנצוג, אויבערהעמד, קראגען און האַלזטוך, געהט צו צום פענסטער נעבען סענדערן און קוקט אַרויס.

מ ל כ ה, איין עלטערע מיידעל, קאָקעט אָנגעטאָן מיט איין אָב־שטעהענדיגען קאָרסעט, נעמט אַראָב דעם טעלער פון טיש און שטעלט איהם אַוועק אויף אַ פּאָליצע.

ט ע מ ע, אַ יונג מיידעל, מיט אַ ביסעל פער'חלום'טען פּנים, בלייבט שטעהן מיט אַ ברייטען שמייכעל נעבען זעליגען.

ז ע ל י ג, אין זיין נייער ראָליע. א נייע הויט ציעהט זיך

גאָר אָן אויף זיי, אז זיי דארפען נישט ארבייטען. די געהען אוועק און ווילען גאָר צוריק נישט קומען, און דער — ווייזט מיט ביידע הענד אויף מיכלען — לעגט זיך אוועק פּאָפען, איז איהם נישט אויפצואוועקען, וואָלט ער אָבגעפּאָפט דעם גאנצען טאָג. נאָ, פון היינט אָן און ווייטער איז נישטאָ נישט קיין ווארמעס עסען געהן און נישט קיין שלאָפען.

מ ל כ ה. וועט איהר מסתמא העכערען די שכירות, הערר מייסטער?

ז ע ל י ג. וואָס? וואָס? וואָס נאָך וועסטו ווילען? שכירות וועל איך אייך העכערן!

ל י י וו י ק און ס ע נ ד ע ר לויפען אָב פון פענסטער מיט געלעכטער.

ז ע ל י ג, שטאַרק פעראינטערעסירט, פאַלט ארויס פון זיין ראָלע. וואָס איז דאָרטין געוועזען? וואָס איז דאָרטין געוועזען? לויפט צו צום פענסטער, זעהט אָבער גאָר נישט און ווענדט זיך ווידער צו די לאַכענדיגע סענדער און לייוויק. איז די אַלטע צוגעגאַנגען צום פענסטער? — וואָס לאַכט איהר? רעדט! נעמט ווידער אָן גאַלדינעם טאָן. און די וואָלטען א גאַנצען טאָג געשטאַנען ביים פענסטער און איבערגעקוקט זיך מיט מיידלעך! א חברה איז עס! נישט ווערט וואָס די ערד טראָגט זיי.

ל י י וו י ק, אויפהערענדיג צו לאַכען. פערשטעהסט, די אַלטע איז דורכגעגאַנגען, האָט ער...

מ ל כ ה און ט ע מ ע פון נעבען פענסטער. אייזיק געהט, אייזיק געהט! אַלע איילען צום פענסטער. מיכעל שטעהט אויף פון דער פּאָדלאָגע. מען שרייט: ברוך הבא, אייזיק! שלום עליכם, אייזיק.... האָסטו די מאשינע?

ס ע נ ד ע ר. ער געהט דאַכט זיך אָהן א מאשינע.

ה י ל י ע. ער געהט מיר עפּעס מיט איין אראָבגעלאָזענער נאָז. אַלע שטעלען זיך אויס געגען טיר.

ז ע ל י ג. מיר ווילען איהם מקבל זיין מיט א הוררא און מיט א מארש.

א י י ז י ק קומט אַריין, בלייך, טרויריג, ניעדערגעשלאָגען. א פרעהליכער „הוררא!“ בעגריסט איהם.

ז ע ל י ג העבט אָן צו טראָמפּייטען מיט די ליפּען א מארש מאַכענדיג מיט די הענד ווי א קאַפּעלמייסטער.

י אָ ש ק ע און ט ע מ ע זינגען אונטער.

א י י ז י ק געהט אַרויס פון דעם רעדעל נאָך טרייעריגער און ניעדערגעשלאָגענער און געהט צו דעם פאָרנסטען ווערבשטול לינקס. קעמפּפט מיט זיך, נישט צו צושרייען זיך.

ב ע ר ע. וואָס איז עס מיט דיר, אייזיק? — וואו איז דיין נייע מאשינע?

א י י ז י ק ענטפערט נישט.

ה י ל י ע. הפנים, אז מיט דער מאשינע איז עס שוואַך.

א י י ז י ק, אַראָבוואַרפענדיג פון זיך דעם קאַפּעלוש, בייז און ביטער. שרייט „הוררא“, שרייט!

ל י י וו י ק. איז נאָך די מאשינע נישט פארטיג?

ה י ל י ע. איז זי נ אָ ך נישט פארטיג אָדער וועט זי קיינמאָל נישט פארטיג ווערען?

ז ע ל י ג. אָדער האָט די פלונית'טע ארויסגעטריעבען פון שטוב?

ס ע נ ד ע ר. אָדער דו ביזט שוין טראַגעדיג מיט א נייער מאשינע?

א י י ז י ק, עוסקענדיג זיך ארום דער שטול, בייז. וואָס זייט איהר צוגעשטאַנען? וואָס איז עס אייער דאגה?

מ י כ ע ל. טאַקי, וואָס? וואָס?

ז ע ל י ג. שאַ, אונזער אינזשענער איז נישט צו שפּרעכען. ששש, שטיל.... געהט אויף די שפּיץ פינגער, הויך העבענדיג די פיס.

א וועקער קלינגט: צייט צו ארבייטען. מען צוגעהט זיך צו די פלעצער. זעליג, הילי, מלכה און טעמע ביים מיטעלטיש: זעליג לינקס, מלכה רעכטס, טעמע נאָך הינטען, הילי נאָך פאָרנט; סענדער און לייוויק נעבען טיש ביים פענסטער: לייוויק נאָך הינטען, סענדער נאָך פאָרנט; יאָשקע ביים הינטערסטען טיש. מיכעל און בערע בלייו-

בען נאָך נעבען אייזיקען, זיי קוקען זיך אין די בערד פערזאָרגט און רע־דען נישט קיין וואָרט.

א י י ז י ק זעצט זיך צו דער אַרבייט.

מ י כ ע ל קוקט איהם טרויריג אָן. איז גאָר נישט? — וואָס, אַ שווערע מאַשינקע? — דאַרף אַ סך דויערן? אַז ער קריגט נישט קיין ענטפער, זיפצט ער אָב און לאָזט ווידער אראָב די אויגען אין באָרד.

ב ע ר ע זיפצט אויך אָב. דאַן געהען זייביידע צו זייערע וועב־שטולען; מיכעל נעבען אייזיקס שטול, בערע צום וועבשטול רעכטס.

א ר ק ע בעוויזט זיך אין דער טיר. בעמערקענדיג אייזיקען גיט ער אַ מאַך מיט'ן קאָפּ ווי: אַהאַ, ער איז דאָ! מאַכט אַ בעוועגונג אַריינצוגעהן אין צימער, דערמאָנט זיך אָבער עפּעס און געהט אַוועק צוריק אין געשעפט.

ז ע ל י ג מיט אַ לוסטיגען זיפץ. אָך, די מאַשינע האָט זיך ניט אויסגעמאַשינקעט.

מ ל כ ה. דערוויילע דריטהאַלבען טעג נישט געאַרבייט.

ה י ל י ע. זאָל זיך איהם נישט וועלען זיין קיין אויס־טראַכטער.

ל י י וו י ק. דאָס איז לייכט צו זאָגען. עס ווילט זיך נישט, עס ליעגט שוין אזוינס אין דעם מענשען. איך ווייס, אַז איך בין געוועזען אַ קליינער איננגעל, האָט זיך מיר שטאַרק געוואָלט ווערען אַ מאָלער...

ס ע נ ד ע ר. אפשר אַ מיהלער און מאָלען מיט די ציין?

ל י י וו י ק. וואו איך פלעג קריגען אַ שטיקעל פּאַפּיער, פלעג איך מאָלען: מענשען, סאָלדאַטען, פערד...

ה י ל י ע. זיך הייסט עס.

ל י י וו י ק. אין דער היים און אין חדר פלעגט מען מיך שלאָגען מכות אכזריות דערפאַר, ווייל איך האָב גאָר נישט געטאָן און נור געמאָלט. אַז מען האָט מיך אַוועקגעגעבען צו אַ שמוקלער, האָב איך געוויינט.

ס ע נ ד ע ר, וויינענדיג. הו־אום.

ל י י וו י ק. און יעצט נאָך, אַז איך זעה אַ מאָל אַ גוט בילד, ווערט מיר אזוי אומעטיג, עס זיצט עפּעס אין מיר און ציעהט און ציעהט.

ז ע ל י ג. אָי, אין מיר אויך.

ה י ל י ע. אָך!

ל י י וו י ק. ניין, און איין אַנדערס מאָל, ווען איך ליעג אזוי און טראַכט, וואָלט זיך מיר געוואָלט אזוי מאָלען....

ז ע ל י ג. און איך וואָלט אזוי געוואָלט זיין איין אַקטיאָר.

ה י ל י ע. אפשר אַ קלאַאון אין צירק?

ז ע ל י ג. ניין, טאַקי איין אַקטיאָר. אַרויסגעהן אויפ'ן סצענע און רעדען.... ער לעגט אַרויף די לינקע האַנד אויף דער ברוסט, די רעכטע העבט ער אויף אין דער לופטען, פערדרייסט דעם קאָפּ און דעקלאַמירט. „ווי ליעב ביזטו מיר, מיין טייער האַרץ!“

ס ע נ ד ע ר. אָך, און מיר אויך.

ז ע ל י ג. „דו, ענגעל...“

ט ע מ ע. מיר ווילט זיך טאַקי אויף צו־ל־אמת שפּיעלען אויפ'ן סצענע.

מ ל כ ה. ווי געפעלט אייך די אַרטיסטקע?

ה י ל י ע. ווייסט איהר וואָס, פאָרט אייך ביידע צונויף און מאַכט — וואַ טרופּע.

ז ע ל י ג לאָזט זיך פלוצלונג אראָב אויף די קני פאַר טעמען

ט ע מ ע דערשרעקט זיך. אָי!

ז ע ל י ג שפּרייט אויס די הענד. קום אין מיינע אַרעמס, דו קרוין פון מיין קאָפּ! מען לאַכט.

מ י כ ע ל און ב ע ר ע בעטראַכטען די סצענע מיט קאָפּ־שאָקלען. הינטער דער טיר דערהערען זיך טריט.

ז ע ל י ג שפּרינגט אויף. — מען אַרבייט.

מ י כ ע ל. אַ חברה איז דאָס אַ ביסעל.

ב ע ר ע. אין גם אחד צווישען זיי.

מ י כ ע ל. נישט ווערט וואָס די ערד טראָגט זיי.

ב ע ר ע. לאַבוזעס, ליידאַקעס.

א ר ק ע קומט אריין און געהט גלייך צו צו איזיקען. נו, וואס הערט זיך מיט דיין מאשינע?

ז ע ל י ג. האט זיך נים אויסגעמאשינקעט.

א ר ק ע. וואס? עס קומט טאקי גאר נישט ארוים? האסט דו זי דא?

י א ש ק ע. דער הערר אינזשענער איז נישט צו שפרעכען.

ב ע ר ע. דו שוויינ, דו!

ז ע ל י ג שלעפט דעם שטול פון אונטער איזיקען.

א י י ז י ק אויפגעבראכט. דו, קאמעדיאנט, זאלסט זיצען רוהיג!

א ר ק ע. אבער איך האב איהם גלייך געזאגט, ווי איך האב נור א קוק געטאן אויף זיין מאכעריי, אז ער האט נישט וואס צו זיצען און רייבען די צייט. איך האב גלייך בעמערקט, אז עס איז איין עברה זיין טרחה. און אז איך האב איהם געוואלט עפעס בעווייזען....

ל י י ו ו י ק. ווער? איהר האט איהם שוין עפים געוואלט בעווייזען?

א ר ק ע. אויף מיין עהרענווארט, אז ער וואלט מיך געלאזען, וואלט איך איהם עס געמאכט אין איינס און צוויי.

ז ע ל י ג קרעהט אוים. קוקערעקו האן!

י א ש ק ע. א פטשיק!

ל י י ו ו י ק. ווי לאנג זייט איהר דאס געווארען אזא מאכער?

ס ע נ ד ע ר. ער קאן עסען, קאן ער.

א י י ז י ק דרעהט אוים דעם קאפף צום צימער. פרעגט ביי איהם... האקט אב און רעדט נישט מעהר.

ה י ל י ע. נו, נו, גיב ווערטער.

א ר ק ע זעצט זיך אויפ'ן ברעג טיש נעבען זעליגען. אבער האט ער מיידלעך שכנות!... געפינט גאר קיין ווערטער נישט פאר ענטציקען און מאכט מיט דער רעכטער האנד און מיט'ן קאפף.

ס ע נ ד ע ר. אט יעצט הערט מען פון דיר א לעבעדיגווארט.

מ י כ ע ל און ב ע ר ע קוקען זיך איבער, שאקלען מיט די

קעפף און זיפצען טיעף אב. — אין געשעפט קלינגט דאס טיר־גלעקעל.

א ר ק ע לויפט ארויס.

ז ע ל י ג שריים איהם נאך. דוקא ביי די אינטערעסאנטעסטע.

ל י י ו ו י ק. אבער ווי ער איז עס מיט א מאל געווארען א פערשטעהער.

מ ל כ ה. ער קען דאך א קאץ איין עק נישט פערבינדען.

ב ע ר ע. דאס איז פון די בעל גאוה'ס, וועלכע עס איז גוט צו שלאגען.

מ י כ ע ל. דער אלטער אויך אזוי: ער קאן אויך אלץ.

מ ל כ ה. נור מיט'ן מויל.

ל י י ו ו י ק. האט ער דיר טאקע געוואלט עפעס בעווייזען, איזיק?

מ ל כ ה. ער איז היינט נישט צו שפרעכען, דער מאשינענמאכער.

ז ע ל י ג. ניין.

ל י י ו ו י ק. איך שטעל מיר פאר, ווי ער האט איהם דארטען גוט דערעסען.

ב ע ר ע. ער קאן שוין דערעסען.

ה י ל י ע. מיר דערעסט ער נישט.

ט ע מ ע. דיר זאל ער נאך דערעסען.

ה י ל י ע. וואס ווערסטו רויט?

ט ע מ ע. אז איהר וועט זיך נאך א מאלביידע צו מיר צוציעפען, וועט איהר שוין ביי מיר גוט קריעגען.

ז ע ל י ג נעמט ארום טעמען. וואס, מיין טעמינקען ציעפעסטו? גלעט איהר איבער דער באק. טעמינקע, דערצעהל מיר, וואס האבען זיי געוואלט פון דיר.

ט ע מ ע שטויסט איהם אב. לאזט אב, קאמעדיאנט.

א ר ק ע קומט אריין.

מ ל כ ה. נו, אויף ניך וועגען די שכנות.

ה י ל י ע. וואס ווילט זיך אייך? צו ארקען. איהר ווילט זיך אויף.

א ר ק ע פערדרייכערט א פאפּיראס; ציהענדיג, זי זאל זיך גוט פערנאנדערברענען, געהט ער צו צום מיטעלטיש און זעצט זיך ארויף אויפ׳ן עק נעבען זעליגען. אבער איך זאג אייך, עס איז פאראן אויף וואס צו קוקען. ער וואהנט פשוט אין א גן עדן. צו אייזיקען. ווי הייסט די מיידעל, מיט וועלכער איך בין אוועק?

ז ע ל י ג. מיט איינער איז ער שוין געגאנגען!

א ר ק ע. אבער עף־עף! ווי הייסט זי, אייזיק? — וואס ביזטו משגע, אייזיק? קאנסט נישט ענטפערן? לאזט איהם אראב א שטארקען פאטש איבער דאס קני. ענטפער, זאג איך דיר.

א י י ז י ק א צוק טוענדיג מיט׳ן קערפּער פאר וועהטאג, מיט קוים איינגעהאלטענעם כעס. לאז מיך צו רוה! האסטו זי געזאלט פרעגען....

א ר ק ע. ער מאכט מיר עפּעס צופיעל קוראזש.

א י י ז י ק. און זיי מיר נישט קיין פאני בראט און פאטש מיר נישט איבער׳ן קני.

א ר ק ע. צופיעל קוראזש מאכט ער מיר עפּעס.

ב ע ר ע און מ י כ ע ל מאכען מיט די הענד און בעטען איהם שטום, ער זאל שווייגען.

מ ל כ ה. איך קען דאך זיינע שכנות. די צוויי שוועסטער, הינדע און סאסיע — דו קענסט זיי דאך אויך, טעמע — זיינען גאנץ שיינינקע. אבער די אנדערע, די געליע, געפעלט מיר נישט, א גרויס מויל...

א ר ק ע. זי פערשטעהט טאקי א סך זאכען. צו מלכה׳ן. איהר זייט א שיינע, ווי?

מ ל כ ה. יענע האט דאך זומער־שפּרענקלעך אין געזיכט! וואס זאגסטו, טעמע?

ט ע מ ע. זאל איך אזוי לעבען.

ז ע ל י ג. דאס האט ער פערזעהן.

א ר ק ע. אך, גאה, זיי ווייסען ביידע א סך וואס זיי רעדען. אז איך זאג אייך...

מ ל כ ה. אט הינדע און סאסיע זיינען טאקי שיינע מיידלעך.

א ר ק ע. אז איך זאג אייך, מען דארף ווערען איין אפּטער אריינגעהער צו איהם.

ז ע ל י ג. מאך א באל...

א ר ק ע. לכבוד דער מאשינקע, וועלכע ער האט נישט געמאכט.

מ י כ ע ל בייז. וואס? וואס? וואס? נא־א! דריקט מיט די פּלייצעס.

ז ע ל י ג. און פעררוף אונז אלעמען.

ב ע ר ע. דו, קאמעדיאנט, מאגסט שוין אויפהערען צו קאלאטירען.

א ר ק ע. וואס איך דאס אייך פאר א דאגה? ארבייט! וואס נעמט איהר זיך אן פאר אייזיקען?

ב ע ר ע און מ י כ ע ל מאכען פערצווייפעלט מיט די הענד.

א י י ז י ק איינגעהאלטען. איך בעט קיינעם נישט פאר מיר זיך אנצונעמען. — עס קלינגעלט אין געשעפט.

א ר ק ע לויפט ארויס.

שווייגען.

ב ע ר ע. דאס איז א זוהנדעל!

מ י כ ע ל. מ־מ־מ־נא־א!

מ ל כ ה לאכט. איהם געפעלט די געליע! א גרויס מויל, זומער־שפּרענקלעך, לאנג און דאר... אט די שוועסטער...

ז ע ל י ג. איהם געפעלען דאך אלע דריי.

ס ע נ ד ע ר. ביי מיר פון מויל ארויסגענומען.

ה י ל י ע. מיר וועלען זיך פערלאזען אויף אייזיקס מבינות. אייזיק, וואס זאגסטו? מיט אונז מאגסטו דאך רעדען. הא? ווי? דאס איז דאך זעהר וויכטיג?

מ י כ ע ל. זאל אייך שוין זיין גענוג, גענוג זאל אייך שוין זיין! ד ע ר א ו י ף! ארקעס קאמפּאניאן!

שווייגען.

ז ע ל י ג, ס ע נ ד ע ר, מ ל כ ה, ט ע מ ע און י א ש ק ע זינגען, אלע בעזונדערע ניגונים.

ס ע נ ד ע ר, איבעררייסענדיג דאס זינגען. אייזיק, דיין פלונית'טע געהט.

מ ל כ ה לאזט זיך צום פענסטער. טאקי, און זי טראגט...

ז ע ל י ג גיט איהר א שטאך מיט א נאדעל און איילט צוריק אויף זיין ארט.

מ ל כ ה שרייט אויס. אי! קוקט זיך ארום. ווער האט מיר א שטאך געטאן, הא? — — איך זעה שוין, אז דאס איז זעליגעל. הערבט איהם אן צו שלאגען.

ז ע ל י ג אבבארענדיג זיך. וואס? וואס? ווער האט אייך געשטאכען?

ב י י ל י ע קומט אריין. אין די הענד א טעפעל איינגעבונדען אין א טיכעל, וואס איז נאס פון דעם טעפעלס אינהאלט. אויף איהר „גוט מארגען“, ענטפערט מען איהר: „גוט יאהר“, „גוט מארגען“, „באן זשור“, „דיען דאברי“.

א י י ז י ק און ה י ל י ע שווייגען.

ב י י ל י ע, צוגעהענדיג צו אייזיקען. נא, איך האב דיר געבראכט דעם ווארמעס. זאלסט עסען, זאלסטו, הערסטו! — ביטערער. נעם שוין און עס. — — נאך ביטערער. הער מיך שוין אויף צו פוילען.

א י י ז י ק שטיל. איך וויל נישט עסען.

ב י י ל י ע פערצווייפעלט. ווי הייסט, דו ווילסט נישט עסען! פון וואס ביזטו זאט, פון וואס?

ט ע מ ע. איז ער גאר אוועקגעגאנגען אהן ווארמעס?

ב י י ל י ע. אהן ווארמעס! און אזוי האט ער עפּים געגעסען? איז אויפגעשטאנען, ווי עס איז נור געווארען ליכטיג און גענומען זיך צו זיין אונגליקליכער מאשינע, האט ער נאך גאר נישט אין זיין מויל געהאט. צו אייזיקען מיט טרערען. נעם און עס, נעם!

ב ע ר ע. מאך דיך נישט נאריש, אייזיק. נעם און עס. וואס איז דאס פאר איין אופן? פע, ד'לעבען!

ב י י ל י ע וויינט. די גאנצע דריי טעג אזוי: נישט געשלאפען און נישט געגעסען און נור געוועזען בעשעפטיגט מיט זיין אונגליקליכער מאשינע. צו אייזיקען. ווער'סטו עסען צו נישט?

א י י ז י ק ווי פריער. איך וויל נישט עסען.

ב י י ל י ע. נו, זאגט איהר שוין אליין, קאן מען עס אריבערטראגען? יאמערט. איך קאן עס שוין נישט אריבערטראגען.

מ ל כ ה. וואס ארט אייך, אז ער עסט נישט. פששש, מיך וואלט דאס טאקי א סך ארען.

ב י י ל י ע. ווי הייסט, א מענש עסט נישט א גאנצען טאג.

ב ע ר ע לעגט אוועק די ארבייט, געהט צו צו אייזיקען און נעמט איהם אן פאר די האנד. נו, זיי נישט קיין נאר, לעג אוועק די ארבייט און וואש דיך און עס.

אי י י ז י ק. אך, לאזט מיך, איך קאן נישט עסען.

ב ע ר ע. ווי הייסט, דו קאנסט נישט עסען? וואס איז דאס פאר ווערטער? שיק נאך א שנאפּס, נעם א ביסעל בראנפען, וועסטו קענען עסען. געה, יאשקע, ברייננ איהם א שנאפּס.

ב י י ל י ע האלט איין דאס וויינען. שיק טאקי נאך א שנאפּס.

א י י ז י ק. איך האב קיין געלד נישט און וויל קיין שנאפּס נישט.

ב ע ר ע. געלד אויך א זאך. וועט זיך מסתמא ביי וועמען געפינען. רב מיכעל, האט איהר וואס?

מ י כ ע ל דריקט מיט די אקסלען. א גראשען נישט.

ז ע ל י ג קערט אויס די קעשענעס און פייפט; קלאפּט הוליען מיט'ן פוס. דו האסט דאך מסתמא?

ה י ל י ע. ביזט ביי מיר געוועזען אין קעשענע?

ל י י וו י ק. איך קאן דיר לייען, אייזיק. נעמט ארויס א רובעל. איך קאן דיר לייען דעם גאנצען רובעל.

ב י י ל י ע נעמט ביי איהם דעם רובעל; צו אייזיקען. ווער'סטו שיקען נאך א שנאפּס?

ב ע ר ע. נישטאָ וואָס צו פרעגען. געה, יאָשקע, ברייגג אַ סאָראָקאָוואָושקע.

י אָ ש ק ע קוים ריהרענדיג זיך, נעמט דאָס געלד. סמירנאָוווקע?

ב ע ר ע. סמירנאָוווקע, סמירנאָוווקע, מאַך עס נור אויף גיך. שטופּט איהם ארוים און רעדט פערגניגט. אָט אַזוי אָ, וועסט נעמען אַ שנאַפּס, וועסט פרעהליכער ווערען און וועסט עסען. זעצט זיך צו דער אַרבייט און רעדט, צופריעדען מיט זיך אַליין. אַ שנאַפּס איז די בעסטע סגולה. ביי מיר איז עס די ערשטע זאַך. דאָס, יענעס, קאָפּוועהטאָג, הארצוועהטאָג — אַ שנאַפּס און פאַרטיג. ווענדט זיך צו אייזיק׳ען. און דו זאָלסט טאַקי קיין נאַר נישט זיין און אריינקערען די גאַנצע סאראקאוואושקע, וועסטו בעסער עסען.

ב י י ל י ע. שוין פון דריי טעג, אַז ער האָט כמעט ווי גאָרנישט גענעסען. איך וויים גאָר נישט מיט וואָס ער האָט געלעבט.

מ ל כה. מיט דער מאַשינקע.

ב י י ל י ע. סיידען מעהר נישט ווי מיט דער אונגליקליכער מאַשינקע.

ז ע ל י ג. און וואָס האָט זיך אויסגעלאָזט מיט דער מאַשינקע? נישט געמאַכט זי?

ב י י ל י ע. וואו מאכען! געארבייט און געארבייט, די גאַנצע דריי טעג האָט מען איהם נישט געקאָנט אָברייסען פון טיש און פלוצלונג כאַפּט ער און גיט זי א וואָרף, אז־ז־ז, עה...

ל י י וו י ק שטאַרק פערוואונדערט. הם!

ב י י ל י ע. עס האָבען אין מיר גענומען ציטערן אַלע אברים, הענד און פים. אַ פערטרייסעלטע בין איך געבליעבען. און ער איז געבליעבען זיטצען מיט אויסגעלופּעטע אויגען...

מ ל כ ה. א משגענער.

ל י י וו י ק. נע־ע, דאָס איז דוקא נישט משוגעת. דאָס איז... דאָס איז...

ב י י ל י ע. וואָס איז עס? לאַכט איראָניש. נישט קיין משוגעת איז עס!

א י י ז י ק. טו מיר אַ טובה און געה אַ היים.

ב י י ל י ע וואַרפט אויף איהם אַ בייזען און דערשראָקענעם בליק. ניט קיין משוגעת איז עס!

ב ע ר ע. געהט טאַקי אַ היים, וועט זיין א סך גלייכער. ווינקט איהר, זי זאָל געהן.

מ י כ ע ל ווינקט אויך.

ב י י ל י ע גרייט זיך צו אַוועקצוגעהן, בעליידיגט. איך מעהר נישט מאַך איהם שטענדיג איינג. בייז. זאָלסטו עסען, משוגענער!

ב ע ר ע. ער וועט שוין עסען, געהט אַ היים, וואָס ארט אייך. וועט נעמען אַ שנאַפּס און וועט עסען.

ב י י ל י ע. און זאָלסט ברייגגען דאָס טעפּעל.

ב ע ר ע. גוט, גוט, וועט שוין ברייגגען.

ב י י ל י ע אין טיר. משוגענער! געהט אַוועק.

מ י כ ע ל. אַ אידענע בלייבט אַ אידענע.

מ ל כ ה. איך האָב נאָך געקענט די בייליען מיט אכט יאָהר צוריק, אַז זי איז נאָך געוועזען אַ מיידעל. אָה, איז זי געוועזען אַ לעבעדיגע זאַך! איצט ווי זי זעהט אַ ביסעל אוים. מען קאָן דאָך אויף איהר נישט אַ קוק טון.

ב ע ר ע. און ווי האָט ער אויסגעזעהן מיט אכט יאָהר צוריק! אַ משוגענער אַפּילו איז ער שטענדיג געוועזען, אָבער אַזוי איז דאָס געוועזען...

י אָ ש ק ע קומט אריין מיט בראָנפען.

ב ע ר ע לעגט אַוועק די אַרבייט, געהט איהם ענטקעגען, נעמט ביי איהם צו דאָס פלעשעל מיט דעם רעסט פון רובעל און ווענדט זיך צו אייזיקען. נא, וועסט נעמען א ביסעל בראָנפען און וועסט עסען, וועסטו ווערען גאָר אַ נייער מענש, דער אַמאָליגער אייזיק. נעמט אַראָב אַ גלעזעל פון פּאָליצע. טאָמער האָסטו פערגעסען דעם אַמאָליגען אייזיק, וועל איך דיר דערמאָנען. געדענקסט אונטער שטאָדט, אין קאראבאנאָווקע? גיסט אָן דאָס גלעזעל, קוקענדיג מיט תאוות אויף דעם פליסענדיגען געטראַנק. געדענקסטו, ווי דו... נא, נעם, נו... נאַ, נעם דאָך. שטעלט אַוועק דאָס פלעשעל, נעמט אייזיקס הוט

און טוט איהם אָן אייזיק'ן אויפ'ן קאָפּף. נאַ, נו, מאַך אַ ברכה און טרינק. נעמט ווידער דאָס פלעשעל. נעם דאָך, אייזיק, זיי נישט קיין נאַר. אייזיק, זעה.

מ י כ ע ל. אייזיק, פע! לאָז דיך נישט בעטען. נעם און טרינק און עס. וואָס מאַכסטו דיך נאַריש, וואָס?

ב ע ר ע, אונטערטראָגענדיג דאָס גלעזעל צו אייזיקס ליפּען. טרינק, זאָג איך דיר, פערד!

ז ע ל י ג. אַז נישט, טרינקט ער אויס.

א י י ז י ק ווייל אָבקעהרען דעם קאָפּף און פּלוצלונג כאַפּט ער דאָס גלעזעל און קערט עס אין זיך אריין.

ב ע ר ע פערפאָלגט מיט אַ תאוה'דיגען קוק יעדע בעוועגונג אייזיק'ס און די בעוועגונג פון דעם שנאַפּס. ער טשמאָקעט מיט די ליפּען, מאַכט אַ קרום געזיכט, ווי ער וואָלט געפיהלט די קיהלקייט און ביטערקייט פון דעם שנאַפּס. אַט אזוי ביזטו אַ מענש, אַ. אַט אזוי האָב איך דיך האָלט. נעמט דאָס לעדיגע גלעזעל ביי אייזיקען. און נאָך איינס. חעבט אָן אָנגיסען און שמעקט דאָס בראָנפען. און טאַקי גלייך.

א י י ז י ק האַלט איין זיין האַנד. פינסטער. גיט מיר דאָס פלעשעל. נעמט ארויס דאָס פלעשעל פון בערעס האַנד, שטעלט עס צו צו די ליפּען און טרינקט עס אויס אויף איין מאָל.

ב ע ר ע, וועלכער האָט אַרויסגעלאָזען דאָס פלעשעל אָהן חשק, קוקט נאָך יעדע בעוועגונג, אויסציעהענדיג דעם האַלז. ווען אייזיק ווערט פאַרטיג מיט'ן פלעשעל, נעמט ער עס ביי איהם צו און טראָגט איהם אונטער דאָס גלעזעל. און יעצט שוין דאָס ביסעל אין גלעזעל, וועט זיין אַ פאָלנע מאָס. — ווילסט נישט? נו, טיק יעצט עסען. שטעלט אַוועק דאָס גלעזעל מיט'ן פלעשעל און רוקט צו דאָס טעפּעל מיט'ן ברויט. טיק יעצט עסען.

א י י ז י ק שפּאַרט זיך אָן מיט ביידע הענד אויפ'ן וועבשטול און בעהאַלט דאָס געזיכט אין די הענד.

ב ע ר ע. עסען, עסען, אייזיק. אָבער גלייך. דאָס עסען איז שוין קאַלט...

א י י ז י ק לעגט אַוועק דעם קאָפּף אויף די לינקע האַנד.

ב ע ר ע. נאַ, וואָס האָסטו דיך אַוועקגעלעגט? איך זאָג דאָך דיר, גלייך עסען. וויל איהם אויפהעבען.

א י י ז י ק שטופּט איהם אַוועק מיט דער פרייער האַנד.

ב ע ר ע בעליידיגט. נאַ, פון מיינעטוועגען ליעג. איך הייס דיר עסען, דו ווילסט נישט, טיק טו, וואָס דו ווילסט. נעמט דאָס פלעשעל, בעטראַכט עס, קוקט תאוה'דיג אויף דאָס ביסעל בראָנפען אין גלעזעל.

ה י ל י ע. נו, בערע, לחיים!

ב ע ר ע. עס נישט. איך וועל מיך מיט דיר מעהר נישט עוסק'ן. געהט צו צו זיין שטול.

ל י י ו ו י ק. עס דאָך, אייזיק. דו מוזט דאָך פערעסען.

ב ע ר ע בעליידיגט. אזא פערד האָב איך גאָר אויף מיין לעבען נישט געזעהן.

ז ע ל י ג. מיר דוכט, אַז ער וועט גאָר איינשלאָפען.

מ י כ ע ל. זאָל ער שלאָפען, דאָס איז דאָס בעסטע.

ב ע ר ע. נע־ע! איך וויים, אַז איך נעם אַ ביסעל בראָנפען, בין איך... ווער איך... ציעהט זיך אויף מיר אָן אַ נייע הויט. און ער האָט דאַכט זיך אויך געקאָנט אריינגיסען! נע־ע, איך וויים גאָר נישט, וואָס מיט איהם איז געוואָרען.

ל י י ו ו י ק צו זעליגען. שלאָפט ער טאַקי איין, זעליג?

ז ע ל י ג. דאַכט זיך. טרייסעלט איהם. אייזיק, דו שלאָפסט?

ל י י ו ו י ק. קאָמעדיאַנט!

ה י ל י ע זינגט. „שלאָף מיין פויגעלע, מאַך־זשע צו דיין אויגעלע...“

מ י כ ע ל. נאַ, אַ חברה!

ט ע מ ע. דאָס עסען וועט דערווייל קאַלט ווערען. שפּרינגט אויף. איך וועל עס אריינטראָגען צו אידע'ן און אריינשטעלען אין אויוועז.

א י י ז י ק זעצט זיך אויף און נעמט ארויס זיין טאַשענטיכעל.

ט ע מ ע מיט שרעק. זעה, ער האָט דאָך געוויינט!

ל י י ו ו י ק, ב ע ר ע, ז ע ל י ג, מ ל כ ה שפּרינגען אויף פון זייערע ערטער מיט איין אויסגעשריי: געוויינט! טרעטען צו איהם צו און קוקען אויף איהם מיט שרעק.

מ י כ ע ל דרעהט אויס דעם קאָפּ און זאָגט אַרויס מיט אַ טאָן פון בּיטערקייט, אונצופרידענהייט און עקעל: געוויינט.

ה י ל י ע און ס ע נ ד ע ר קוקען נייגיעריג פון זייערע ערטער און טוען זייער אַרבּייט.

י אָ ש ק ע טרעט אָב פון זיין טיש און קוקט נייגיעריג, מיט דעם קלייפּענזיל אין דער האַנד.

ב ע ר ע. ביזט דאָך עפּעס גאָר קיין מענש נישט. פּע, אויף מיין וואָרט. ווען איך וואָלט געוואוסט, אַז אסור, אויב איך וואָלט דיך צוגערעדט צו טרינקען. ביזט דאָך עפּעס גאָר קיין מענש ניט.

ה י ל י ע. זאָל ער געהן אַ היים און אויסשלאָפען זיך.

ב ע ר ע. געה טאַקי אַ היים און שלאָף דיך אויס. וואָס וויינסטו? פּע, אויף מיין וואָרט, עס איז גאָר אַ בושה און אַ חרפּה. געה פאָלג מיך אַ היים. וועסטו היינט אויך נישט אַרבּייטען, מילא. זאָל דוכטען, אַז דו זיצסט נאָך איבּער דיין מאַשינע. געה, געה, נאַ, און דאָ האָסטו דעם רעסט פון רובּעל. נאַ, נעם צו. זעהסט, איך לעג דיר איהם אַריין אין קעשענע. איז עס אַ גאַנצע קעשענע? בעטאַפּט די קעשענע. אַ גאַנצע. נו געה.

א י י ז י ק לאָזט זיך ווידער אַראָב אויף די האַנד. זיין גאַנצער קערפּער טרייסעלט זיך פון דעם שטילען געוויין.

ל י י ו ו י ק. אָבּער, אייזיק, ביזט דאָך טאַקי...

ב ע ר ע. אָה, דאָס ערשטע מאָל אויף מיין לעבען מאַכט זיך מיר דאָס צו זעהן.

ה י ל י ע צו סענדערן. זעה נור, טעמע וויינט אויך.

ט ע מ ע טריקענט די אויגען. הילינקע, דו האָסט דאָך אַ גזלניש האַרץ.

ל י י ו ו י ק. ציטערנדיג אייזיק'ן. אָבּער אייזיק, אָך, פּע....

א י י ז י ק. לאָזט מיך, לאָזט מיך, איך מוז... איך מוז...

ב ע ר ע, ציטערנדיג אייזיק'ן. וואָס מוזטו, וואָס? מוזט גאָר נישט. געהערט עפּעס ווערטער, ער מוז גאָר וויינען.

א י י ז י ק בייז. לאָזט מיך צו רוה!

ב ע ר ע מאַכט מיט דער האַנד. נאַ, העב זיך אָן מיט אַ משגענעם. מען צוגעהט זיך אויף די ערטער.

ל י י ו ו י ק, טרויריג. הם!

ב ע ר ע. דאָס ערשטע מאָל אין מיין לעבען...

מ ל כ ה. פּע, איך קאָן נישט זעהן, אַז אַ מאַנסביל וויינט.

ז ע ל י ג געריהרט. נע־ע־ע!

ט ע מ ע נעמט דאָס טעפּעל און געהט מיט איהם אַרויס.

שווייגען.

א י י ז י ק ווערט שטילער און שטילער און בּלייבּט צולעצט רוהיג ליעגען אויף זיין האַנד. מען קוקט זיך אָפּט אום אויף איהם.

ג אָ ל ד י ן קומט אַריין, געהט אין אייזיק'ס זייט, מאַכט מיט'ן קאָפּ. נאַ, וואָס ליעגט ער עפּעס?

מ ל כ ה. ער האָט ערשט געוויינט.

ג אָ ל ד י ן. געוויינט? וואָס ער האָט עפּעס געוויינט? וואָס פון זיין מאַשינע האָט זיך גאָר ניט אויסגעלאָזען? וועקט אייזיק'ן. דו, אייזיק, וואָס האָסטו געוויינט? שטעה אויף. דערזעהט די בּראָנפען־פלאַש. ווער האָט עס געטרונקען? דאָס האָט ער געטרונקען?

מ ל כ ה. ער האָט נאָך גאָר נישט געגעסען, האָט מען איהם געהייסען נעמען אַ ביסעל בּראָנפען.

ג אָ ל ד י ן. האָט ער זיך הייסט עס פשוט אָנגעשכור'ט. טע! צוערשט האָט מען איהם נישט געקאָנט אַרויסטרייבּען פון שטוב, ווייל ער האָט זיך געפּאַרקעט איבּער אַ שטיקעל מאַשינע און יעצט, אַז ער איז שוין געקומען אַרבּייטען, האָט ער זיך אָנגעזויפען ווי אַ חזיר און ליעגט.

א י י ז י ק מאַכט אַ נערוועזע בּעוועגונג, גיט אַ העב דעם קאָפּ און לעגט איהם גלייך אַוועק צוריק.

ג אָ ל ד י ן. ביזטו שכור, טאָ געה אַ היים און לעג זיך שלאָ־פען. איך דאַרף דאָ קיין שיכורים נישט. — וואו איז טעמע?

א י י ז י ק העבט זיך לאַנגזאַם אויף. איהר זייט אין כעס, וואָס איך האָב אייך נישט געבראַכט אַ דריטע מאַשינע?

ג אָ ל ד י ן. פערד! איך דאַרף דיך אויף כפּרות מיט דיינע מאַשינעס צוזאַמען. — — וואו איז טעמע, וואו?

מ ל כ ה. דאָ איז געוועזען זיין ווייב און האָט איהם געבראַכט זיין וואַרמעס, האָט טעמע אַרויפגעטראָגען דאָס טעפּעל, עס זאָל ניט קאַלט ווערען, צו אידע'ן.

ג אָ ל ד י ן. מעהר האָט זי שוין נישט וואָס צו טון, ווי מיט זיינע טעפּלעך...

א י י ז י ק. אַז איך וואָלט אייך געבראַכט די מאַשינע, וואָלט איהר נישט אַזוי אין כעס געוועזען.

ט ע מ ע קומט אַריין.

ג אָ ל ד י ן. וואוהין געהסטו אַרום, וואוהין? דו דאַרפסט זיצען און אַרבייטען און ניט עוסק'ן זיך מיט זיינע טעפּלעך. איך האַלט נישט פון זיינעטוועגען קיין משרתים.

א י י ז י ק מיט קוים איינגעהאַלטענעם כעס. איך האָב זי נישט געבעטען.

ט ע מ ע. דאָך אַ ווײַלע נור געדויערט. עס וואָלט דאָך קאַלט געוואָרען דאָס טעפּעל.

ג אָ ל ד י ן. אַ מינוט אויך נישט. ער מעג עסען קאַלטע אָדער גאָר נישט עסען, דאָס איז נישט דיין דאגה. דו דאַרפסט זיצען און אַרבייטען.

א י י ז י ק. אַזוי שטאַרק האָט איך געאינטערעסירט מיין מאַשינקע?

ג אָ ל ד י ן צושרייט זיך. איך דאַרף דיך אויף כפּרות מיט דיין מאַשינקע, האָב איך דיר שוין איינמאָל געזאָגט, פערשטעהסטו מיך! דו קאָנסט שוין...

א ר ק ע איילט אַריין. וואָס האָסטו זיך דאָ אַזוי צושריען?

ג אָ ל ד י ן. איז געקומען, האָט זיך אָנגע'שכור'ט....

א י י ז י ק אַ קלאַפּ טוענדיג מיט דער האַנד אַן וועבשטול. איהר זאָלט מיר אויפהערען מיט דעם „אָנגעשיכור'ט", פערשטעהט איהר מיך צו נישט!

ג אָ ל ד י ן בלייבט שטעהן מיט איין אָפענעם מויל. אַלע רייסען איבער די אַרבייט.

א ר ק ע. טע, טע, טע, ער איז דאָך טאַקי גאָר שטאַרק אין כעס.

א י י ז י ק. מיר דאַרפט איהר נישט רעדען וועגען אָנשיכור'ן זיך. דאָס רעדט אייער אַרקען.

ג אָ ל ד י ן. דו עזות מחוצף פּנים! דו שטיק שייגאַץ!

מ י כ ע ל און ב ע ר ע רינגלען אַרום גאָלדינען.

ל י י ו ו י ק און ז ע ל י ג האַלטען אָב אייזיקען.

מ י כ ע ל. הער אויף, נאָטע, זעהסט דאָך.

ל י י ו ו י ק. בערוהיג דיך, בערוהיג דיך, אייזיק.

א ר ק ע. וועגען מיר דאַרפסטו נישט רעדען!

ב ע ר ע. אַרקע, אַך, נע־ע...

ל י י ו ו י ק צו אייזיקען. בערוהיג דיך, בערוהיג דיך.

ג אָ ל ד י ן. דו וועסט שוין ביי מיר מעהר נישט אַרבייטען.

א י י ז י ק. איך טראַכט עס שוין. אָבער איהר וועט מיר צוערשט אָוועקגעבען מיין פּרעס מיט מיין פּעטליצעס מאַשינקע.

א ר ק ע שטעלט אָן די האַנד צום אויער. וואָס, וואָס זאָל מען דיר אָוועקגעבען? איך האָב נישט געהערט, חזר איבער נאָך אַ מאָל.

ג אָ ל ד י ן. דיין פּרעס מיט דיין מאַשינקע? פאַר דיין פּו עס מיט דיין מאַשינקע האָט מען דיר בעצאָלט גוט געלד.

א י י ז י ק מאַכט אַ בעוועגונג.

ל י י ו ו י ק און ז ע ל י ג האַלטען איהם אָב.

ז ע ל י ג. רוהיג, רוהיג.

ג אָ ל ד י ן. זיינע מאַשינעס זאָל איך איהם אָוועקגעבען! ז י י נ ע איז עס. אַז איך האָב דיר בעצאָלט, זיינען זיי מיינע, נישט דיינע.

א ר ק ע. ז י י ן פרעס און ז י י ן מאשינקע ! די מורא'דיגע ערפינדונגען, גרויסע קאפשטיק ! האסט בעוויעזען, וואס דו קאנסט. געפארקעט זיך און געפארקעט זיך דריי טעג...

א י י ז י ק. גרויסע קאפשטיק — — דו קאנסט בעסערע ?

א ר ק ע. פששש... אבער וואו איז דיין נייע מאשינע ?

א י י ז י ק. איך פרעג ביי דיר, דו קאנסט בעסערע ?

א ר ק ע. אבער דיין נייע מאשינע וואו איז ?

ג א ל ד י ן. וואס רעדסטו מיט איהם ? געה, יאשקע, רוף שמערלען. זאג איהם, אז דער שטול איז לעדיג. ער קאן שוין קור־מען זעצען זיך ארבייטען. — אט וועט זיין גענוג צו רעדען.

י א ש ק ע. מאכט לאנגזאמע הכנות.

א י י ז י ק שטעהט אויף, קנעפט זיך צו דעם רעקעל, און העבט אן לאנגזאם צו געהן צו דער טיר, בעגלייט פון די איהם בערוהיגענדע לייוויק און זעליג. פלוצלונג גיט ער זיך א לאז צו דער פרעס, העבט זי אויף, ווארפט זיך ארויף אויף די פעטליצעס־מאשינע און טרעט זיי מיט די פיס, אז עס פליהען שפענדלעך און רעדלעך, צורעדענדיג דערביי. יעצט קאן איך געהן, יעצט קאן איך געהן.

ל י י וו י ק, ז ע ל י ג, ב ע ר ע ווילען איהם אבהאלטען.

ג א ל ד י ן. געהט רופט א גאראדאוואי, געהט רופט. ארקע, געה נאך א גאראדאוואי.

א ר ק ע. הילִיע, געה נאך א גאראדאוואי:

א י י ז י ק טרעט נאך מיט די פיס. יעצט קאן איך געהן. רייסט זיך ארויס פון די הענד און געהט ארויס ווי מעגליך רוהיג.

ג א ל ד י ן און א ר ק ע ווארפען זיך נאך איהם. מען האלט זיי אב.

ג א ל ד י ן. זאל מען געהן נאך א גאראדאוואי, זאל מען געהן.

א י י ז י ק פון הויף. נא דיר ! א שטיין פליהט אין פענסטער מיט גרויסער קראפט, צוברעכט אלע שויבען און טרעפט ארקען אין זייט. פון עולם רייסט זיך ארויס איין „אך !“

א ר ק ע. ער האט מיך גע'הרג'עט !

ג א ל ד י ן. א גאראדאוואי !

דריטער אקט.

א י י ז י ק'ס וו א ה נ ו נ ג. שפעט אין אבענד, אויפ'ן טיש ברענט א קליין לעמפעל מיט א שטארק פעררויכערטען גלאז. אין צימער איז האלב־דונקעל. עס זעהען זיך נור די שאטענס, די שווארצע סילועטען פון אלץ, וואס געפינט זיך דא.

ג י ש י נ ק ע זיצט אין פארנסטען בעט און וויינט מיד. מאמע, מאמע.

פ י נ י ע שטעהט איבער איהר און ברומט אונטער. געשטארבען, געשטארבען.

ג י ש י נ ק ע בייז. נישט געשטארבען ! מ א מ ע נישט געשטארבען ! דו ביזט געשטארבען !

פ י נ י ע. אלע געשטארבען. טויט.

ג י ש י נ ק ע וויינט שטארקער. ניין, נישט געשטארבען !

פ י נ י ע. געשטארבען. טויט. דער הימעל. די ערד. און גאט. און גאט. בעגראבען אין טויטען הימעל. בעשאטען מיט דער טויטער ערד. און אלץ איז קאלט און פינסטער. און קאלט. און פינסטער...

ג י ש י נ ק ע. מאמע־ע־ע ! וואו די מאמע ?

פ י נ י ע. געשטארבען. אלע געשטארבען.

ג י ש י נ ק ע צושרייט זיך אויפ'ן קול. ניין, נישט געשטארבען ! נישט געשטארבען ! די מאמע איז נישט געשטארבען !....

ג ע ל י ע קומט אריין פון איהר צימער, און באלד נאך איהר ה י נ ד ע פון איהר צימער. ביידע זיינען אנגעטאן אין אונטערראק און איינגעוויקעלט אין גרויסע פאטשיילעס.

ג ע ל י ע צו פיניען. וואס שטעהט איהר און שרעקט זי ? געהט אין אייער רוה. צו גישינקען. ווייִן דאך נישט, נישינקע. די מאמע וועט באלד קומען.

פ י נ י ע גערט לאַנגזאַם אַב און זעצט זיך אויף זיין אָרט. פון ציים צו ציים לאָזט ער אַרויס וויינענדיגע טענער.

ה י נ ד ע. וואָס האָט זי זיך אַזוי צושריען ?

ג י ש י נ ק ע וויינט. וואו איז די מאַמע ?

ג ע ל י ע. דער אַלטער האָט זיך אָוועקגעשטעלט איבער איהר...

ג י ש י נ ק ע. נישט געשטאָרבען ?

ג ע ל י ע. ...און...

ה י נ ד ע צו גישינקען. די מאַמע וועט באַלד קומען.

ג ע ל י ע. זי ווערט צוריסען שרייענדיג.

ה י נ ד ע. עפּעס איז נישט גלאַט מיט אייזיקען. גאָלדין האָט איהם געמוזט איינשפּאַרען. אָבער וואָס קומט זי נישט ?

ג י ש י נ ק ע וויינט. די מאַמע קומט נישט.

ג ע ל י ע. לעג דיך שלאָפען, גישינקע, די מאַמע וועט גלייך קומען. מיר וועלען זיצען לעבען דיר, גוט ?

ג י ש י נ ק ע. איך וויל די מאַמען.

ג ע ל י ע, איינלעגענדיג זי און אַוועקזעצענדיג זיך נעבען איהר. אַט אַזוי ליעג, גישינקע, מיר וועלען זיצען לעבען דיר. זעהסט, אַ, הינדע האָט זיך אויך געזעצט. און די מאַמע וועט באַלד קומען.

ה י נ ד ע. שלאָף, גישינקע, שלאָף.

ג י ש י נ ק ע אַ ביסעל רוהיגער. די מאַמע נישט געשטאָרבען.

ג ע ל י ע. וואָס עפּעס די מאַמע געשטאָרבען ? די מאַמע איז נישט געשטאָרבען.

ג י ש י נ ק ע. נישט געשטאָרבען ?

ג ע ל י ע. ניין, ניין, נאַרעלע. די מאַמע איז נישט גע־שטאָרבען. שלאָף.

ה י נ ד ע. דער אַלטער מאַכט אַלעמען קראַנק מיט זיין „שטאַרבען“.

ג י ש י נ ק ע. דער טאַטע אויך נישט געשטאָרבען ?

ג ע ל י ע. שלאָף, שלאָף, גישינקע. קיינער איז נישט גע־שטאָרבען.

ה י נ ד ע. ווער ווייס, וואָס מיט אייזיקען איז ? איהר האָט דאָך געהערט, וואָס עס האָט זיך היינט צו טון אין ווערקשטאַט ? ער האָט געוויינט...

ג ע ל י ע. חברה האָט איהם אַ פריער אַנגעטרונקען.

ג י ש י נ ק ע. ווען וועט קומען די מאַמע ?

ג ע ל י ע. וועט באַלד קומען. שלאָף דערווייל.

ה י נ ד ע. ...און האָט צובראָכען זיין פרעס מיט דער פּעטלי־צעס־מאַשינע.

ס אָ ס י ע קומט אַריין, אין אונטערראָק און יאַקע, די הענד צו־נויפגעלעגט אויף דער ברוסט. עס פריערט זי. נו, וואָס הערט זיך ? טרעט צו נעהנטער צום בעט. זעה, דאָס איז גאָר געליע. איך האָב גע־מיינט, אַז דו רעדסט דאָ מיט ביילינען. איז נאָך ביילינע אַלץ נישטאָ ?

ג ע ל י ע. נישט ביילינע, נישט אייזיק.

ס אָ ס י ע. אַ מאָדנע זאַך.

ג י ש י נ ק ע צו סאָסיען. די מאַמע נישט געשטאָרבען.

ה י נ ד ע. וואָס דאָרטין האָט זיך אַ ביסעל צו טון !

ג י ש י נ ק ע צו סאָסיען. און דער טאַטע אויך נישט גע־שטאָרבען.

ג ע ל י ע. שלאָף, שלאָף. אַז דו וועסט נישט שלאָפען, ווע־לען מיר אַוועקגעהן.

ג י ש י נ ק ע. ניין, נישט אַוועקגעהן.

ג ע ל י ע. טיק שלאָף. קראַצט איהר אין קאָפּף און זינגט שטיל אַ ליעד.

ה י נ ד ע. שרעקליך האָט דאָרטין געמוזט זיין. מיט אַ גרויסען שטיין האָט ער צושלאָגען עטליכע שויבען...

ס אָ ס י ע. דו דערצעהלסט פון אייזיקען ?

ג ע ל י ע. דערפאַר רעכען איך, אַז גאָלדינקע האָט איהם גע־ווים איינגעזעצט.

ה י נ ד ע. עס קאָן זעהר זיין. פון גאַס געווים איהם צו־גענומען.

ס אָ ס י ע טרייסעלט זיך. בררר... ווי דער בן־אָקעל איז עס

פריער אריינגעפאלען אין שטוב מיט'ן גאראדאוואי, אריינגעקוקט צו אונז אין צימער...

ג ע ל י ע. און צו אונז אויך.

ה י נ ד ע. עס האבען מיר געטרייסעלט הענד און פיס.

ג ע ל י ע. איך האב איהם געוואלט געבען מיט עפיס אין קאפ...

ה י נ ד ע. א בן'אקעל!

ג ע ל י ע. א לאבוז עפיס.

ה י נ ד ע. סאר א מין פראנט. געגאלט, געדרעהטע ווענצעלעך, די שליאפע אויף א זייט, מיט רינגען אויף די פינגער...

ס א ס י ע טרייסלענדיג זיך. און ווי ער איז דאס אנגעטאן!

ג ע ל י ע. אין דער פריה, אז מיר זיינעןביידע ארויס פון שטוב, איז ער צוגעשטאנען צו מיר, וואוהין געה איך און איך זאל איהם געבען טראגען דאס פעקעל, און וואס טו איך און ווען שפאציר איך...

ה י נ ד ע. איהר האלט איהם פאר א שיינעם? איך האלט איהם נישט פאר קיין שיינעם. די אויגען זיינען עפיס...

ג ע ל י ע. און וואו שפאציר איך און מיט וועמען שפאציר איך. און אלץ מיט אזעלכע בעוועגונגען און פערבויגונגען... קרימט איהם נאך: טע־טע־טע און טע־טע־טע...

ס א ס י ע צו הינדען. ווייסט, נאך וועמען ער זעהט אויס?

ה י נ ד ע טראכט א ביסעל. נאך וועמען?

ס א ס י ע. נאך קאפעליאוויטש'ען.

ה י נ ד ע. פא, קאפעגע שמערל, עס העבט זיך אפילו נישט. יענער איז העכער, האט בלאנדע האר...

ס א ס י ע. יא, אבער עפיס... די נאז... די ליפען...

ה י נ ד ע. אי, געה, דו ווייסט נישט, וואס דו רעדסט.

ג ע ל י ע. און ביז וויכמאנס טיר — איך בין געגאנגען צו וויכמאנען אבטראגען זאכען — איז ביז וויכמאנס טיר האט ער מיך בעגלייט. איך האב מיך פון איהם נישט געקאנט אבציעפען.

ה י נ ד ע. און דערצו איז ער אזא מין גראבער יונג.

ס א ס י ע. פע, רעדט אזעלכע גראבע זאכען.

ג ע ל י ע. מיר האט ער גראד קיין גראבע זאכען נישט גערעדט. ער וואלט שוין פון מיר געלייזט. אבער אלץ אזעלכע קאמפלימענטען געמאכט. קרימט איהם ווידער נאך. טע־טע־טע און טע־טע. „דאס פריילין איז אזוי קלוג, דאס פריילין איז...“ מען קלאפט אין גאסטיר. זיי שפרינגען אויף.

ה י נ ד ע. מסתמא ביילע.

ס א ס י ע געהט אויפעפענען די טיר, טרייסלענדיג זיך. בררר, ברררר...

ה י נ ד ע. איך וואלט שוין אזוי ווען וויסען, וואס טוט זיך מיט אייזיק'ן.

ס א ס י ע שרייט אויס. אי!

ז ע ל י ג, אין פארהויז. שא, שרעקט זיך נישט. איך בין געקומען זעהן, צו איז אייזיק שוין אין דער היים.

ס א ס י ע קומט אריין, געהענדיג אויף הינטען.

ז ע ל י ג נאך איהר. ער טראגט יעצט א שווארץ רעקעל איבער דעם אויסגענעהטען תעמד.

ג ע ל י ע און ה י נ ד ע פעררייכטען זייער טואלעט. אלע דריי מיידלעך שטעלען זיך צוזאמענגעדריקט אין א קאקעטער פאזע, זוכענדיג פאר זייערע שלעכט פערדעקטע גליעדער א שיינע שטעלונג.

ז ע ל י ג. איז ער שוין געקומען?

ה י נ ד ע. ניין, ער איז נאך נישטא.

ג ע ל י ע. און ביילע איז נאך אויך נישט געקומען.

ז ע ל י ג. מסתמא זוכט זי איהם נאך. איך בין געווען ביי עטליכע בעקאנטע, דורכגעגאנגען עטליכע גאסען — מען הערט איהם נישט און מען זעהט איהם נישט.

ג ע ל י ע. דער מענש, אויב מען האט איהם נישט איינגעזעצט, האט זיך געוויס א מעשה אנגעטאן.

ס א ס י ע. דא איז געווען גאלדינס בן'אקעל מיט א גאראדאוואי.

ז ע ל י ג. איך ווייס. און וואָס מיר האָבען איהם אָבגע־האַלטען!

ה י נ ד ע. אריינגעפלויגען... מאַכט נאָך ארקען. „וואו איז ער?! אייזיק זאָל מיר שוין זיין! איך וועל איהם..."

ס אָ ס י ע. און האָט איהם אומעדום געזוכט.

ז ע ל י ג. ארקעלע האָט געוואָלט מאַכען א ביסעל קוראַזש. מאַכט נאָך ארקעס שטימע. „וואו איז ער?! איך וועל איהם!"...

ס אָ ס י ע, צו די אַנדערע. אוי, טאַקי אזוי האָט ער געשריען.

ז ע ל י ג. צו איך קען איהם! מאַכט נאָך ארקעס בעוועגינגען. „וואו איז ער? אייזיק זאָל מיר שוין זיין! איך וועל איהם!..."

אַלע לאַכען.

ס אָ ס י ע, צו די אַנדערע. אָבער טאַקי פונקט אזוי.

ז ע ל י ג. איהר האָט איהם דאָ, דאַכט זיך, היינט אין דער פריה אויך געהאַט?

ג ע ל י ע מאַכט איין איראָנישע בעוועגונג מיט דער האַנד און דריקט צוזאַמען די ליפּען. געהאַט די עהרע.

ז ע ל י ג. און מיט איינער פון אייך איז ער נעגאַנגען.

ג ע ל י ע מיט דערזועלבער בעוועגונג און מיט א געמאַכטען שמאָלץ. מיט מיר אַליין.

ס אָ ס י ע צו די אַנדערע. אָבער ווי מען ווייס עס אַלין.

ז ע ל י ג. ער האָט שוין געוואָלט ווערען איין אָפּטער אַריינ־געהער ביי אייך.

ה י נ ד ע. נאָך וואָס האָט אונז געפעהלט.

ג ע ל י ע איראָניש. מען דאַרף איהם טאַקי נויטיג האָבען.

ז ע ל י ג. איז ער דען א מיאוסער קאַוואַליער?

ג ע ל י ע. א שיינהאָץ!

ה י נ ד ע. פע, עפּים אזוינע אויגען.

ז ע ל י ג. ער נעמט דאָך אזוי אוים ביי מיידלעך.

ג ע ל י ע שאָקעלט מיט'ן קאָפּף און דריקט צוזאַמען די ליפּען. מ־מ־מנא!

ה י נ ד ע. ער?!

ס אָ ס י ע קוקט אויף די אַנדערע און לאַכט פאַר פערוואונ־דערונג.

ג ע ל י ע. ער איז צוגעשטאַנען צו מיר אין גאַס, האָב איך נישט געוואוסט, ווי פּטור צו ווערען פון איהם.

ז ע ל י ג שאָקעלט מיט'ן קאָפּף. אך, ארקע, ארקע, א מפּלה אויף דיר...

ס אָ ס י ע. איך וואָלט שווערען, אז עמיץ טאַפּט די טיר. די טיר ווערט געעפענט.

ז ע ל י ג. יא, עמיץ קומט. זיי מאַכען א פּאָר שריט צו דער טיר.

ב ע ר ע קומט אַריין. ער זעהט אוים אומעטיג און פערזאָרגט, ווי ער וואָלט זיך געפיהלט שולדיג אין דעם פאַרגעקומענעם.

ז ע ל י ג. גאָר בערע!

ב ע ר ע. זעליג! קוקט זיך אַרום. איז אייזיק שוין גע־קומען?

ז ע ל י ג. נישטאָ נישט אייזיק און נישט זיין ווייב.

ב ע ר ע. זי לויפט מסתמא ארום. און ער איז נישטאָ? ליעגט מסתמא ערגעץ־וואו א שיכור'ער.

ג ע ל י ע. אויב גאָלדין האָט איהם נישט אַרעסטירט.

ב ע ר ע. מיט א שעה צוויי צוריק, א זייגער ניין, איז ער נאָך געוועזן ביי ריבה שיינין אין שיינק.

ז ע ל י ג. פון וואַנען ווייסט איהר עס?

ב ע ר ע. איך האָב איהם אומעדום געזוכט, בין איך שוין פערגאַנגען צו ריבה שיינין אין שיינק אויך.

ה י נ ד ע. דאָס איז דאָך דאַכט זיך אין עק שטאָדט.

ז ע ל י ג קלאַפּט בערען איבער'ן אַקסעל. אָ, וואו א שיינק איז, ווייס ער שוין!

ב ע ר ע. פערד! איך בין אריינגעגאַנגען זעהן, צו איז איי־זיק דאָרטין נישטאָ, פערד! — און ער איז דאָרטין טאַקי געוועזן, איז אָבגעזעסען א פּאָר שעה, מיט קיינעם א וואָרט נישט גערעדט און געטרונקען. זיי זאָגען, אז ער איז געזעסען אזוי אַנגערוקט.

זיי האָבען געמיינט, אז דאָס איז א משוגענער. פון דאָרטין איז ער אוועקגעגאַנגען שטאַרק בעטרונקען. וואוהין, ווייסען זיי נישט.

ז ע ל י ג. מוז מסתמא ליעגען אין א קאַנאַווע.

ה י נ ד ע קאָקעט. פ־פע.

ס אָ ס י ע טרייסעלט זיך. בררר.

ז ע ל י ג. איז אייך קאַלט?

ס אָ ס י ע. אזוי עפּיס... ברררר...

ז ע ל י ג. א יונג מיידעל דאַרף נישט קאַלט זיין.

ה י נ ד ע. פּטור, זי פריערט שטענדיג.

ס אָ ס י ע. איך ווייס נישט, מיר איז עפּיס... ברררר...

ב ע ר ע, וועלכער איז געשטאַנען פערטראַכט מיט די אויגען צו דער פּאָדלאָגע. און ווייטער ווייס איך נישט, וואו צו זוכען. איך בין געוועזען אין נאָך עטליכע שיינקען...

ז ע ל י ג. זעלבסטפערשטענדליך.

ב ע ר ע מיט פערראַכטונג. טפו, קאָמעדיאַנט! די גאַסטיר ווערט געעפענט.

ב י י ל י ע לויפט אריין. וואָס? ער איז שוין דאָ? בע־מערקט גלייך, אז אייזיק איז נאָך נישטאָ. נאָך נישטאָ? צוואווינט זיך. ער האָט זיך א ודאי עפּיס אָנגעטאָן. רבונו של עולם, איין אומגליק איז מיר...

ה י נ ד ע. ניין א זייגער האָט מען איהם נאָך געזעהן ביי ריבה שיינין אין שיינק.

ב ע ר ע. א זייגער ניין איז עס געוועזען. פון דאָרטען איז ער אוועקגעגאַנגען א בעטרונקענער. וואוהין, ווייס איך נישט. איך האָב איהם געזוכט.

ז ע ל י ג. איך האָב איהם אויך געזוכט. נור די שטאָדט איז דאָך נישט קליין.

ב י י ל י ע דורך טרערען. איך בין אויסגעוועזען אומעדום. איך האָב געמאַכט אזא סקאַנדאַל ביי גאָלדינען. איך האָב מיך געוואָרפען אויף דר'ערד און געשריען מיט בענומענע קולות: אייזיקען זאָלען זיי מיר אוועקגעבען, זיי זאָלען מיר זאָגען, וואו איז

אייזיק. די אַלטע האָט מיר געשוואָרען מיט טויזענדער שבועות, אז זיי האָבען איהם נישט אריינגעזעצט. יאָמערט, פערברעכענדיג די הענד. ער האָט זיך געוויס עפּיס אָנגעטאָן, ווי לעב איך גאָר אויף דער וועלט!...

ג ע ל י ע. אַך, ניין, ער ליעגט ערגיץ א בעטרונקענער.

ה י נ ד ע. ערגיץ אין א קאַנאַווע.

ס אָ ס י ע. ברררר.

ב י י ל י ע קלאָגט. שיין איז מיר, גוט איז מיר, דאָס זיך נאָך דערלעבט.

ב ע ר ע. זיי זאָגען דאָרטין, אז ער איז געוועזע זעהר שיכור, קוים געהאַלטען זיך אויף די פיס.

ב י י ל י ע, ווי פריער. שיין איז מיר, גוט איז מיר... נאָך געליהען א רובעל.

ב ע ר ע. און איך אַליין האָב איהם אריינגעלעגט דעם רעסט פון רובעל אין קעשענע. איך וואָלט וויסען אזא סוף...

ז ע ל י ג. וואָלט איהר איהם אריינגעלעגט צו זיך אין קע־שענע.

ב ע ר ע בייז. ע, ע, ע, קאָמעדיאַנט! שטענדיג ליעגען איהם נור וויצען אין קאָפּ.

ז ע ל י ג, ה י נ ד ע און ס אָ ס י ע לאַכען.

ב י י ל י ע, ארומלויפענדיג איבער'ן שטוב. א פייער זאָל דאָרטין כאַפּען ריבה שיינין מיט איהר שיינק צוזאַמען. זאָל אין איין נאַכט פון איהר קיין שריד און פּליט נישט בלייבען. מען זעהט, אז א איד וויל זיך אָנשיכור'ן, פערקויפט מען איהם קיין בראַנפען נישט.

ג ע ל י ע. דעם שיינקער איז א ודאי א דאגה, ווער עס וויל זיך אָנשיכור'ען.

ה י נ ד ע. איהם אַרט א ודאי — א איד, א קריסט.

ז ע ל י ג. אבי געלד אָדער א גוטער משכון. זאָגט, בערע?

ב ע ר ע בייז. וואָס זאָל איך דיר זאָגען, וואָס?

ז ע ל י ג, ה י נ ד ע און ס אָ ס י ע לאַכען.

ב י י ל י ע אומלויפענדיג. און וואו זאָל איך איהם זוכען, וואו זאָל איך איהם אָנהעבען צו זוכען ? וואו זאָל איך איהם אָנהעבען צו זוכען ? יאמערט. עס איז געקומען, איך זאָל מיר א מעשה אָנטון, רבונו של עולם ! די גאַסטיר ווערט געעפענט. מען לאָזט זיך ענטקעגען.

ל י י וו י ק און ס ע נ ד ע ר קומען אריין.

ל י י וו י ק. נו, ער איז שוין דאָ ?

ב י י ל י ע. וואו ! זאָל ער אזוי זיין אויף דער וועלט...

ז ע ל י ג צו סענדערן. ווי קומסטו אהער ? האָסט דאָך גע־דארפט זיין...

ל י י וו י ק. פעטרוש דער סטרוזש האָט מיר געזאָגט, אז היינט ביי טאָג ארום צוויי־דריי א זייגער האָט ער געזעהן א יונגען מאַן אין גרויסען וואלד. יענער איז אומגעלאָפען, געשלאָגען די בוימער מיט די הענד, געריסען פון זיי די קאָרע, געביסען זיי, גע־שלאָגען זיך אָן זיי מיט'ן קאָפּ. ווי ער האָט מיר אָבגעמאָלט, איז עס אייזיק.

ב י י ל י ע כאַפּט זיך פאַר'ן קאָפּף. אָי, ער איז א ודאי משגע געוואָרען. אָי, אָי, אָי.

ל י י וו י ק. האָב איך גערופען סענדערן און מיר זיינעןביידע געגאַנגען אהין, וואו ער האָט מיר אָבגעמאָלט, און האָבען גאָר נישט געפונען.

ס ע נ ד ע ר. איך האָב א פריער געזאָגט, אז עס איז נישטאָ וואָס צו געהן. אין גרויסען וואלד וועט ער אזוי גיך געפינען א מענ־שען און נאָך ביי דער נאַכט.

ל י י וו י ק. פון דעסטוועגען וואָלט איך נאָך געזוכט, א העלע נאַכט...

ס ע נ ד ע ר. האָסטו געוואָלט בלייבען.

ה י נ ד ע. ניין א זייגער איז ער געוועזען ביי ריבה שיינין אין שיינק.

ב ע ר ע. נו, דאָס איז דאָך טאַקי לעבען גרויסען וואלד.

ב י י ל י ע, וויינענדיג. ער איז נאָך א ודאי צוריק אוועק אין וואלד. ווי זוכט מען איהם ? ווי געפינט מען איהם ?

ז ע ל י ג. שטארק א בעטרונקענער. בערע דערצעהלט, אז ער האָט זיך קוים געהאַלטען אויף די פיס. אזוי שיכור...

ב ע ר ע. א י ך האָב איהם נישט געזעהן. אזוי האָט מען מיר געזאָגט.

ב י י ל י ע. וואו זוכט מען איהם ? וואו געפינט מען איהם ?

ה י נ ד ע. נאָך אפשר טאַקי צוריק אוועק אין גרויסען וואלד.

ב י י ל י ע. האָט זיך אָנגעטרונקען און אָנגעטאָן זיך עפּעס. יאמערט. וואָס טוט מען ? וואָס העבט מען אָן צו טון ? לאָ'מיר לויפען אין גרויסען וואלד.

ס ע נ ד ע ר. הא ! רעדט ווי א קינד. אין גרויסען וואלד וועט זי זוכען ביי דער נאַכט א מענשען. און אָט געהען מיר דאָך פון דאָרטין.

ל י י וו י ק. מיר וואָלטען אלע געהן.

ז ע ל י ג צו די מיידלעך. ווילט איהר אין וואלד ?

ה י נ ד ע און ס אָ ס י ע קוקען אויף געליען, וואָס וועט זי זאָגען.

ג ע ל י ע. אַך, אבי געהן. איין עברה די טרחה.

ב ע ר ע. טאַקי, וואו וועט מען געהן ?

ס ע נ ד ע ר. און אָט געהן מיר דאָך פון דאָרטען.

ז ע ל י ג קלאַפּט סענדערן מיט'ן עלענבויגען, מאַכט מיט די אוי־גען און מיט די ליפען און שאָקעלט מיט'ן קאָפּף אין זייט פון די מיידלעך.

ס ע נ ד ע ר קרימט זיך. אי !

ב י י ל י ע, ברעכענדיג די הענד. וואָס טוט מען ? וואָס העבט מען אָן צו טון ? וואָס העבט מען אָן צו טון ?

ב ע ר ע. ער וועט זיך אויסשלאָפען ערגעץ און וועט קומען א היים.

ג ע ל י ע. און ווער ווייס, אז ער איז געוועזען אין וואלד ?

ל י י װ י ק. װי פעטרוש מאַלט אָב. פון מיטעלען װאוקס, א בלאַנד בערדעל, א שליאַפּע אויפ׳ן קאָפּ.

ס ע נ ד ע ר. האָסט געהערט די סמנים! װעניג מענשען זיינען פון מיטעלען װאוקס און טראָגען א שליאַפּע אויפ׳ן קאָפּ.

ב י י ל י ע, אומלויפענדיג. װאָס טוט מען? װאו זוכט מען איהם? װי געפינט מען איהם? זעצט זיך אין הינטערסטען בעט און װיינט.

שװייגען.

ס ע נ ד ע ר זאָגט עפּיס לייװיקען, קוקענדיג אויף די מיידלעך.

ל י י װ י ק הערט איהם צושטרויט.

ז ע ל י ג צו די מיידלעך. װי געפעלט אייך היינטיגע נאַכט?

ג ע ל י ע זיפצט. יאָ, א נאַכט.

ה י נ ד ע. אה, א נאַכט.

ס אָ ס י ע טרייסעלט זיך. בררר.

ז ע ל י ג צו לייװיקען און סענדערן. האָט איהר געזעהן א יונגער מיידעל זאָל אזוי קאַלט זיין?

ס ע נ ד ע ר. טאַקי א ביטערע רחמנות.

שװייגען.

ב י י ל י ע װיינט שטיל.

ב ע ר ע שטעהט און קראַצט זיך דעם באָרד.

ס ע נ ד ע ר און ז ע ל י ג שטעהען ענטקעגען די מיידלעך, װילען אָנהעבען א געשפּרעך, אויף װאָס די מיידלעך װאַרטען שוין, זו־כענדיג דערװיילע בעסערע פּאָזען פאַר זייערע קערפּער און װאַרפענדיג רחמנות׳דיגע בליקען אויף ביילי׳ען.

ל י י װ י ק קוקט אפילו אויף די מיידלעך, אָבער ער איז צו־שטרויט.

ז ע ל י ג צו די מיידלעך. איך האָב היינט געזאָגט אייזיקען, ער זאָל מאַכען א באַל און פּעררופען אונז צו זיך.

ב י י ל י ע. האָט ער געמאַכט א באַל. יאַמערט שטאַרקער.

ה י נ ד ע. װאָס איז, פאַר װאָס האָט ער עפּיס געזאָלט מאַ־כען א באַל?

ז ע ל י ג לאַכט און קוקט אויף סענדערן.

ג ע ל י ע פרעסט איין די ליפּען, שאָקעלט מיט׳ן קאָפּ און פער־דרעהט איהם אָן א זייט.

ס ע נ ד ע ר צו זעליגען און לייװיקען, אָנװייזענדיג מיט׳ן קאָפּ אויף געליען. זי פערשטעהט שוין פאַר װאָס.

ג ע ל י ע װי פריער. פראַן דאָ װאָס צו פערשטעהן.

ל י י װ י ק. איך טראַכט אַלץ, װאו זוכט מען איהם.

ב ע ר ע. מען האָט יעצט גאָר ניט װאָס צו טון. מען דאַרף אָבװאַרטען ביז מאָרגען אין דער פריה און גאָר, און יעצט דאַרף מען געהט א היים.

ב י י ל י ע יאַמערט.

שװייגען.

ב ע ר ע. נא, איך װעל געהן. א גוטע נאַכט אייך. װאָס װעל איך דאָ אויסזיצען? א גוטע נאַכט אייך. געהט אַװעק.

ז ע ל י ג צו סענדערן. מיר װעלען אויך געהן?

ס ע נ ד ע ר. װאָס דען װעלען מיר מאַכען?

ז ע ל י ג. און דו, לייװיק?

ל י י װ י ק. מען דאַרף געהן. װאָס זאָל מען מאַכען?

ז ע ל י ג צו די מיידלעך. נא, װי מיר איז נישט אנגענעם....

בערע׳ס קול פון גאַס. אייזיק! אייזיק! אַלע לאָזען זיך צו דער טיר. דאָס צימער װערט לעדיג.

ס אָ ס י ע בלויז בלייבט שטעהן אין טיר און טרייסעלט זיך.

פּ י נ י ע קוקט נייגיעריג נאָך, װאַיעט און רעדט אַרויס: װיפּסט! װיסט! װאַיעט װיעדער.

א י י ז י ק, געפיהרט פון בערען און לייװיקען, קומט אַריין, בעטרונקען, קוים האַלטענדיג זיך אויף די פיס.

ז ע ל י ג געהט פון הינטען, אונטערשפּרינגענדיג און מאַכענדיג מיט די הענד. ער איז דאָ, ער איז דאָ, ער איז דאָ.

ב ע ר ע אויפגעמונטערט, רעדט פריי און פרעהליך, װי ער װאָלט אויסגעקויפט זיין זינד. איך געה אַרויף אויף די טרעפּ, זעה איך עמיצער שטעהט אזוי אָנגעשפּאַרט אָן װאַנד, איין האַנט דאָ, די אַנ־

דערע דאָרט, און קוקט אויף דער לבנה, אזוי אָ. איך טו א קוק: אייזיק!

א י י ז י ק מיט אַ בעטרונקענער און טרויריגער שטימע. איז וואָס האָט איהר זיך אזוי דערפרייט?

ב ע ר ע. ווי הייסט, מען זוכט דיך ארום שוין די גאנצע יאכט. שטעהט ער גאָר, פערשטעהט איהר, און קוקט, אזוי אָ...

ב י י ל י ע. וואו האָסטו דיך ארומגעשלעפט שכור'ע־הייט?

א י י ז י ק. דאָרטען בין איך שוין נישטאָ.

ב ע ר ע. איך טו א קוק... ווער קאָן עס שטעהן, זאָג איך מיר.

ב י י ל י ע. איך וועל כאפען עפּיס, וועל איך דיר צושפּאַל־טען דעם קאָפּ. מיין שווער הארץ וועל איך אויסגיסען צו דיין קאָפּ, צו דיין לייב און לעבען... מען חעבט זי אָן איינצושטילען.

ב ע ר ע. אָבער, ניין, הע־ע... איך געה נעהנטער צו — רבונו של עולם, ווער קאָן דאָס אזוי שטעהן שפּעט אין אבענד, זאָג איך מיר... געה איך נעהנטער צו — —

ב י י ל י ע. ער וועט לייען רובעלם און וועט פערטרינקען.

ב ע ר ע מאַכט איהר מיט בעס, זי זאָל שווייגען.

ב י י ל י ע זעצט זיך אויף דאָס הינטערסטע בעט, ווייגט אין רעדט פאַר זיך, פלוכענדיג און שעלטענדיג.

ל י י וו י ק צו אייזיקען. ביזטו געוועזען אין גרויסען וואַלד?

א י י ז י ק לאָזט זיך פלוצלונג אראָב אויפ'ן שטול נעבען דער קאמאד און צו־וויינט זיך.

ז ע ל י נ צו די מיידלעך. ער האָט שוין היינט געוויינט אין ווערקשטאַט אויך.

ב י י ל י ע. זאָל ער וויינען נאָך זיין קאָפּ, נאָך זיינע יאָה־רען און טעג. די מאשינקע איז ביי איהם טייערער ווי דאָס ווייב און די קינדער.

צ י פּ ע, אַ־פערשלאָפענע, בעוויזט זיך אין דער טיר פון איהר צימער. וואָס איז? וואָס איז? וואָס איז?

ג ע ל י ע איילט צו איהר. גאָר נישט, גאָר נישט.

צ י פּ ע. איז ער שוין געקומען? דאָס וויינט ער אזוי? וואָס וויינט ער?

ג ע ל י ע שטופּט זי צוריק אין צימער. גאָר נישט, גאָר נישט. וועסט מאָרגען וויסען, געה שלאָפען.

צ י פּ ע. וואָס געהסטו נישט שלאָפען? עס מוז שוין זיין שפּעט.

ג ע ל י ע. געה, איך געה באַלד.

צ י פּ ע. וואָס איז נס דאָ פאַר איין עולם? א חתונה־יאָ גאנצע.

ג ע ל י ע שוין שטאַרק אונגעדולדיג. זעה, וואָס האָסטו זיך אוועקגעשטעלט דאָ קראַצען! שטופּט זי אַריין אין צימער און פער־מאַכט די טיר.

צ י פּ ע הינטער דער טיר. וואָס שטופּסטו מיך, וואָס?

ג ע ל י ע קערט זיך צוריק אום אויף איהר אָרט, בעגלייט פון סענדער'ס און זעליג'ס שמייכלענדיגע בליקען.

א י י ז י ק, אויפהעבענדיג די הענד איבער'ן קאָפּ. מיר איז שווער, מיר איז שווער, מיר איז שווער...

ב י י ל י ע. איהם איז שווער! שווער זאָל איהם זיין צו לעבען. האָט זיך אָנגעשיכור'ט...

א י י ז י ק. לייוויק, מיר איז שווער, מיר איז שווע־ע־ר! רייבט זיך די ברוסט.

ל י י וו י ק. דו ביזט דאָך עפּיס גאָר א קינד, אייזיק.

ב ע ר ע. אויף מיין לעבען האָב איך גאָר אזא מענשען נישט געזעהן.

א י י ז י ק. לייוויק, מיר איז שווער.

ל י י וו י ק. וואָס שווער, וואָס? אי, געה.

ס ע נ ד ע ר. מאַך דיך נישט נאַריש און לעג דיך שלאָפען.

ס אָ ס י ע, טרייסלענדיג זיך. טאַקי, דאָס איז די בעסטע זאַך.

א י י ז י ק. מיר איז שווער, לייוויק. — דו פערשטעהסט מיך אויך נישט.

ל י י וו י ק. איך פערשטעה דיך גאַנץ גוט.

ב י י ל י ע. איהם דארף מען גאָר בעזונדערס פערשטעהן.

א י י ז י ק. מיר איז שווע־ע־ר, לייוויק! — — איך בין געוועזען אין גרויסען וואלד, איך בין דאָרטען געוועזען...

ל י י וו י ק. פעטרוש דער סטרוזש האָט מיר געזאָגט, אז ער האָט דיך דאָרטין געזעהן. מיר זוכען דיך דאָך שוין א גאנצע נאכט.

ב י י ל י ע. געדאַרפט איהם נויטיג זוכען, דעם שיכור.

ב ע ר ע מאַכט מיט דער האַנד, זי זאָל שווייגען. נא, און איך געה יעצט א היים. שוין צייט צו שלאָפען. נא, ווער געהט? קיי־נער געהט נישט? געה איך אליין. א גוטע נאכט. איך זאָג אייך, איהר זאָלט זיך צוגעהן און לאָזען איהם לעגען זיך שלאָפען. דאָס איז די בעסטע זאך. נא, א גוטע נאכט. געהט אוועק.

ל י י וו י ק. איך וועל שוין אויך געהן. טו דיך אויס, איי־זיק, און לעג דיך שלאָפען.

א י י ז י ק האַלט לייוויק׳ס האַנד. מיר איז שווער, מיר איז שווער.

ל י י וו י ק קוקט אויף די אַנדערע און דריקט מיט די אַקסלען.

ז ע ל י ג צו די מיידלעך. עס ווילט זיך גאָר נישט שלאָפען. איך וואָלט גאָר אומגעגאנגען יעצט שפאציערען. א שיינע נאכט. ווער וויל?

ג ע ל י ע. ניין, איך וועל בעסער געהן שלאָפען. א גוטע נאכט אייך. לויפט צו זיך אין צימער.

ז ע ל י ג און ס ע נ ד ע ר מיט פערבויגונגען. א גוטע נאכט, פריילין!

ז ע ל י ג. זאָל איך מיך אייך חלום׳ען. צו הינדען און סאָסיען. נו, און איהר?

ס אָ ס י ע קוקט אויף הינדען, וואָס וועט זי ענטפערן.

ה י נ ד ע צו סאָסיען. דו ווילסט?

ס אָ ס י ע. עפּיס שוין צו שפעט.

ה י נ ד ע. נא, וועלען מיר אויך געהן שלאָפען. א גוטע נאכט.

ס ע נ ד ע ר. מיר געהען אויך.

ז ע ל י ג. דו בלייבסט, לייוויק?

ל י י וו י ק ציינט מיט דער האַנד, אַז אייזיק לאָזט איהם נישט, און דריקט מיט די אַקסלען.

ס ע נ ד ע ר, ז ע ל י ג, ה י נ ד ע און ס אָ ס י ע געהען ארויס. זיי בלייבען אין פאָרהויז, שושקען זיך און לאַכען.

ב י י ל י ע שטעהט אויף פון איהר אָרט און געהט צו צום פאָרנסטען בעט, צורוקענדיג אַהין דאָס וויעגעלע; זי דרעהט איין א ביסעל די לאָמפּ, טוט אויס די שיך, רוקט צו גישינקען צו דער וואַנד, לעגט זיך אַריין אין בעט און דעקט זיך איבער.

ל י י וו י ק. לעג דיך שלאָפען, אייזיק, לעג דיך.

א י י ז י ק. מיר איז שווער, מיר איז שווער.

ב י י ל י ע. ניכטער דיך אויס, וועט דיר ווערען גרינג.

א י י ז י ק. איך בין געוועזען אין גרויסען וואלד. גלייך פון ווערקשטאַט בין איך געגאנגען אַהין. דאָס הייסט, איך האָב נישט געוואָלט גראָדע אַהין. נור איך בין געגאנגען. איך האָב געדאַרפט געהן. איך האָב געמוזט געהן. געהן, געהן, געהן.

ב י י ל י ע. נו, רעדט ער נישט איצטער ווי זיין משוגענער טאַטע?

ל י י וו י ק. האָסט נישט בעדאַרפט טרינקען דעם בראַנ־פען, וואָס בערע האָט דיר געגעבען.

ב י י ל י ע. לייען געלד און אָנ׳שכור׳ן זיך.

א י י ז י ק. איך וואָלט נישט געטרונקען. נור ער האָט מיר צוגעטראָגען צו דער נאָז, און דער ריח האָט מיר א זעץ געטאָן אין קאָפּ, צוגאנגען זיך איבער אַלע גליעדער, און איך האָב געמוזט טרינקען.

ב י י ל י ע. געמוזט טרינקען! טרינקען האָט ער געמוזט. מען האָט איהם גענויט פון קהל.

ל י י וו י ק. האָסטו בעדאַרפט געהן א היים און לעגען זיך שלאָפען.

א י י ז י ק. איך האָב געמוזט געהן. איך בין געגאנגען אי־בער די גאַסען. און אַזוי בין איך ארויס אין וואלד. אין די גאַסען איז מיר געווען אַזוי אייננ; אין די גאַסען האָב איך גאָר נישט גע־

קאַנט טראַכטען, נור אז איך בין ארוים אויף דאָס פרייע פעלד, האָב איך מיך דערפיהלט פריי, גרוים און ברייט. און דענסמאָל איז מיר געוואָרען אזוי שווער אויפ'ן הארצען. שווער, שווער, שווער.

ב י י ל י ע בייז. געה שלאָפען, געה, און לאָז מיך אויך שלאָפען.

א י י ז י ק. דער קאָפּ האָט אָנגעהויבען קאָנען טראַכטען, פערשטעהסט. און איך האָב דערפיהלט, און איך האָב דערפיהלט! — — אין פאָרצימער ווערט געלאַכט.

ב י י ל י ע. יענע קיכערן דאָרטין, די...

ד אָ ב ע ' ס קול. וואָס טוט זיך דאָ, וואָס אזוינס? די גאָס־מיר ווערט אויף גיך צוגעמאַכט.

ה י נ ד ע ' ס קול. אייזיק איז געקומען....

דאָבע'ס קול. ווער איז דאָס יעצט ארוים? עס ווערט שטיל.

א י י ז י ק. איך האָב מיך דערפיהלט פאַר א יתום, וואָס איך האָב צובראָכען מיין פרעס און מיין מאַשינקע.

ל י י וו י ק. נו, ביזטו נישט א נאַר? דו ווערסט דאָך קאָנען...

א י י ז י ק. און אין הארצען האָט מיר געגאָנגט און געגאָנגט דאָס, וואָס איך קאָן נישט, דאָס, וואָס איך קאָן נישט, דאָס, וואָס איך קאָן נישט! פערשטעהסט, איך וויל און קאָן נישט. איך וויל, פערשטעהסט, און קאָן נישט. און איך קאָן דאָך יא! פערשטעהסט, איך וויים, אז איך קאָן דאָך יא! און... און... און... דו האָסט היינט געזאָגט אין ווערקשטאַט, אז דו זעהסט א מאָל א גוט בילד, ווערט דיר אזוי אומעטיג און עס זיצט אין דיר עמיץ און ציהט און ציהט.

ל י י וו י ק. זעהסט דאָך, און פון דעסטוועגען גאָר־נישט. ציהט, ציהט ביז עס הערט אויף. מען דאַרף דאָך זיין א מענש...

ב י י ל י ע, איבערקערענדיג זיך מיט'ן געזיכט צו דער וואַנד. ער איז מיר אויך א מענש.

א י י ז י ק. איך בין איין אנדער מענש. איך האָב אויפגע־

הויבען די הענד אין פרייעם פעלד און אָנגעהויבען שרייען, שרייען, שרייען־ן־ן...

ב י י ל י ע. שריי אויף די ציינער! וואָס האָסטו דיך צושריען? לאָז שלאָפען! וועט נאָך אויפוועקען די קינדער.

א י י ז י ק. איך האָב עפּעס געוואָלט ארויסשרייען פון מיר. פאַר די אויגען זיינען מיר געשטאַנען די פרעס און די פעטליצעס־מאַשינע, צובראָכענע, צושאָטענע צו... צו... צו.. מיין פרעס מיט מיין מאַשינקע.

ל י י וו י ק. נו, נו, נו, ביזטו נישט א נאַר?

א י י ז י ק. נור דאָס איז גאָר נישט אקעגען דאָס, וואָס איך קאָן נישט, דאָס, וואָס איך קאָן נישט, דאָס, וואָס איך קאָן נישט.

ב י י ל י ע. געהט, לייוויק, א היים, וועט ער זיך אויך לעגען שלאָפען.

א י י ז י ק. אז איך בין שוין אריין אין וואלד, האָב איך גע־נומען שלאָגען די בוימער, בייסען זיי, רייסען זיי, געשלאָגען אין זיי מיט'ן קאָפּ, מיט די הענד, מיט די פיס. און עס איז מיר א האָר נישט לייכטער געוואָרען. איך האָב מיך א וואָרף געטאָן אויף דר'ערד, געדרעהט זיך, געוואָרפען זיך...

ל י י וו י ק. הע!

א י י ז י ק. איך האָב געריסען דאָס גראָז און געביסען די ערד. און דאָ האָבען זיך ארויסגעקייקעלט פון קעשענע א פּאָר מטבעות... הערבט אָן מידער צו רעדען. און אז איך האָב דערזעהן דאָס געלד, האָט זיך מיר פערוואָלט טרינקען, טרינקען, טרינקען.

ל י י וו י ק. ניין, איך האָב פון דיר מעהר געהאַלטען.

ב י י ל י ע כראָפּעט און רעדט עפּיס פון שלאָף.

פ י נ י ע הערבט זיך אויף און הערבט אָן ארומצוגעהן איבער'ן צימער.

ל י י וו י ק. נאַ, יעצט וועל איך געהן און דו ווערסט זיך לע־גען שלאָפען. און זיי א ביסעל מעהר מענש. מען דאַרף נישט גלייך אראָבלאָזען די נאָז.

א י י ז י ק. דאָס טרינקען האָט מיך נישט בעפרייט. עס

נאַגט און נאַגט אין מיר. איך בין אומגעגאַנגען איבער די גאַסען, גע.... און עס נאַגט און נאַגט אין מיר, פערשטעהסט, איך האַלט מיך קוים אויף די פיס און דער קאָפּ איז מיר קלאָר.

ל י י וו י ק. ווערסט דיך אויסשלאָפען, וועסטו מאָרגען אַנ־דערש פיהלען.

א י י ז י ק. דאָס קאָנסט דו דיך אויסשלאָפען. איך — שאָקעלט מיט'ן קאָפּ — ניין. איך וועל מיך נישט אויסשלאָפען. מאָרגען און איבערמאָרגען און איבער־איבערמאָרגען וועט מיך נאָ־גען און עסען און פרעסען דאָס, וואָס איך קאָן נישט, דאָס, וואָס איך קאָן נישט, דאָס, וואָס איך קאָן נישט. קייטען ליעגען אויף מיינע הענד, שווערע משאות אויף מיין מח...

ל י י וו י ק. דאָס זאָג איך דאָך, אז איך האָב דיך געהאַלטען פאַר קלינגער. דו ווייסט דאָך, ווי מיר האָט זיך געוואָלט ווערען אַ מאָלער. נור איך זאָג מיר: עס, נישט איז נישט! קאָנסט נישט אַריבער, מוזטו אַרונטער.

א י י ז י ק. איך בין איין אַנדער מענש, איך בין איין אַנדער מענש. מיך ראַטעוועט קיין בראַנפען נישט, און מיך ראַטעוועט קיין שלאָף נישט.

ל י י וו י ק. דאָס וועלען מיר שוין זעהן. שלאָף דיך נור אויס.

א י י ז י ק שטעהט אויף, שאָקעלט זיך. זעהסט, איך האַלט מיך קוים אויף די פיס, זעהסט? און אין הארצען נאָגט און נאָגט, און דער קאָפּ האָט גאָר נישט פערגעסען. עס שווינדעלט אַ ביסעל, אָבער ער האָט גאָר נישט פערגעסען. מאַכט אַ פּאָר שריט נאָך לײ־וויקען, וואַקעלט און פאַלט מיט'ן קאָפּף צום שראַנק.

ב י י ל י ע אויפגעוואַכט. וואָס איז? וואָס איז? וואָס איז?

ל י י וו י ק. אייזיק איז געפאַלען. איך וועל איהם אויפ־העבען און אַריינלעגען אין בעט.

ב י י ל י ע, וויעדער איינשלאָפענדיג. פון מיינעטוועגען מאָז ער אייביג ליעגען.

א י י ז י ק. העב מיך נישט, לייוויק, אַזוי איז מיר גוט. לאָז מיך ליעגען. איך דאַרף נישט קיין בעט.

ל י י וו י ק, העבענדיג איהם. מען קאָן דאָך אָבער נישט אָב־ליעגען אַזוי אַ גאַנצע נאַכט.

א י י ז י ק. איך וויל דאָ ליעגען. העב מיך נישט, לייוויק. זאָל מיר די קאַלטע ערד קיהלען אַ ביסעל דעם הייסען קאָפּ. עס איז מיר גוט אַזוי.

ל י י וו י ק. דו ביזט אַ משוגענער. נאַ, אַ גוטע נאַכט דיר. ווער וועט צושפּאַרען די טיר?

א י י ז י ק. מאָגסט לאָזען אָבגעשפּאַרט. קיין גנבים ווע־לען צו אונז נישט קריכען.

ל י י וו י ק. טאָמער זאָל איך דיך פאָרט אַריינלעגען אין בעט?

א י י ז י ק. ניין, אַזוי איז גוט, איך קיהל מיר דעם קאָפּ.

ל י י וו י ק. נאַ, אַ גוטע נאַכט. געהט אַרויס.

א י י ז י ק. אַ גוטע נאַכט דיר, לייוויק.

ה י נ ד ע'ס קול. נו, וואָס, ער שלאָפט שוין?

ל י י וו י ק'ס קול. וואו! ער ליעגט אויף דר'ערד.

ב י י ד ע בעווייזען זיך אין טיר.

ה י נ ד ע. פּפע! שטעהט אויף, אייזיק!

ל י י וו י ק. אייזיק, טאָמער פאָרט...

א י י ז י ק ענטפערט נישט.

ל י י וו י ק מאַכט מיט דער האַנד און געהט אַוועק.

ה י נ ד ע. גוט שכור. פערשווינדט נאָך לייוויקען.

ב י י ד ע בלייבען שטעהן אין פאָרצימער, רעדען אַ ווײלע. מען הערט הינדע'ס לאַכען און לייוויק'ס „אַ גוטע נאַכט“ און די גאַסטיר צוקלאַפּען. עס ווערט שטיל.

ה י נ ד ע בעווייזט זיך נאָך אַ מאָל, קוקט אויף אייזיק'ן, „פּפע'־קעט“ אָב און פערשווינדט. — אין צימער איז נאָך פינסטערער: דאָס גלאָז פון לאָמפּ איז שטאַרקער פעררויכערט געוואָרען. נור אַ קליינער קרייז

אַרום דעם טיש איז בעלויכטען, און אין דעם שיין זעהט מען נישט קלאָר דעם לאַנגזאַם אַרומגעהענדיגען פּיניען.

פּ י נ י ע, אַרומדרעהענדיג זיך אַ ביסעל, בלייבט שטעהן איבער אייזיק'ן. געשטאָרבען, טויט.

א י י ז י ק, קרעכצט אַרויס. יאַ, שטאַרבען, שטאַרבען.

פּ י נ י ע העבט אָן ווידער אַרומצוגעהן. געשטאָרבען. אַלץ. טויט. פינסטער. קאַלט. און פינסטער און קאַלט. און בע־גראָבען. און צופוילט. און פון ווערם צועסען. און פינסטער. און קאַלט. קאַלט. קאַלט. בלייבט שטעהן און גיט אַרויס מאָדנע טענער, שניידענדיגע, פייפענדיגע טענער, ווי אַ וואיענדער הונד.

א י י ז י ק האָט זיך אויפגעזעצט און אַריינגענומען דעם קאָפּף אין די הענד. פּלוצלינג דרעהט ער זיך איבער און ציהט זיך אויס אויפ'ן בויך מיט'ן געזיכט צום שראַנק.

ב י י ל י ע לעגט זיך איבער אויף איין אַנדער זייט און רעדט פון שלאָף. איך בין נוט אומגליקליך, גוט, גוט...

פּ י נ י ע האַקט אָב זיין וואָיען און העבט אָן ווייטער ארומצוגעהן. פינסטער, פינסטער, פינסטער. וואיעט ווידער.

א י י ז י ק זעצט זיך פּלוצלינג אויף מיט אַ שרעקליכען געשריי. בייליע, איך האָב אויפגעגעסען דעם מישיאַק! בייליע אויף גיך, איך האָב אויפגעגעסען דעם מישיאַק! איך האָב עס נישט גע־וואָלט. בייליע, איך וויל עס נישט. בייליע, אויף גיך!

ב י י ל י ע שפּרינגט אויף מיט שרעק. וואָס איז געשעהן? געוואַלט, וואָס איז געשעהן?

א י י ז י ק. בייליע, איך האָב עס נישט געוואָלט! איך האָב עס נישט געוואָלט! איך וויל עס נישט!

ב י י ל י ע. וואָס ווילסטו נישט? געוואַלט, וואָס איז גע־שעהן?

א י י ז י ק, זיצענדיג אויף דער ערד, די פיס אויסגעצויגען, דער קאָפּף אויף די פיס און די הענד אין די האָר. איך האָב אויפגעגעסען דעם מישיאַק. איך האָב עס נישט געוואָלט. איך וויל עס ני־י־ישששט!...

ב י י ל י ע מאַכט אַ געוואַלט.

פּ י נ י ע בלייבט שטעהן ווי נייגיעריג איבער אייזיק'ן.

ד י ק י נ ד ע ר כאַפּען זיך אויף מיט אַ געוויין. — טירען קלאַפּען, שריט פון באָרפעסע פיס.

א י י ז י ק שרייט. איך וויל עס ני־י־ישששט!...

קאטאלאג

פון דער

אינטערנאַציאָנאַלער ביבליאָטהעק

פיליפּ קראַנץ, קולטור געשיכטע, 3 בענדער, 1000 זייטען, 100 בילדער, שעהן געבונדען פרייז יעדער באַנד..........75 ס.

" " דיא געשיכטע פון דער גרויסער פראַנצויזישע רעוואָ-לוציאָן, 3 טיילען אין איין באַנד, שעהן געבונדען....75 "

" " אַמעריקא פאַר קאָלומבוס, אַ קולטורגעשיכטליכע נאָכ-פאָרשונג, 169 זייטען מיט 44 צייכנונגען, געבונדען....50 "

" " יציאת מצרים, מיט איין קאַרטע פון מצרים.........15 "

" " וואס הייסט נאציאן—זיינען אידען אַ נאַציאָן?......10 "

" " אריסטאטעל, זיין ביאגראפיע.......,,.......10 "

" " ברוך שפינאזא, זיין לעבען און זיין פילאָזאָפיע......15 "

" " שבתי צבי, זיין ביאָגראַפיע.......,........15 "

" " יאזעפוס פלאוויוס, זיין ביאָגראַפיע............15 "

" " בר כוכבא, זיין ביאָגראַפיע...................15 "

" " לעסינג און מענדעלסאהן, זייער לעבען, שריפטען און טהעטעגקייט. 185 זייטען.................. 25 "

" " דיא פאמיליע ראטהשילד, זייער לעבען און פינאַנציעלע טהעטיגקייט, 61 זייטען......................15 "

" " דון יצחק אברבנאל און זיינע זיהן, 67 זייטען.......15 "

" " מאָהאמעד, דער גרינדער פון מאָהאמעדאַניזמוס, 65 זייטען..............................15 "

" " מעירבעער, זיין ביאָגראַפיע....................15 "

מאָררים ראָזענפעלד, געזאמעלטע ליעדער פון מאָררים ראָזענפעלד 337 זייטען, אילוסטרירט, שעהן געבונדען..$1.00

" " היינריך היינע, זיין ביאָגראַפיע, 85 זייטען...15 ס.

" " יהודה הלוי, דער גרויסער העברעאישער דיכטער, 64 זייטען.....................15 "